

Revista d'ensenyament de les Illes

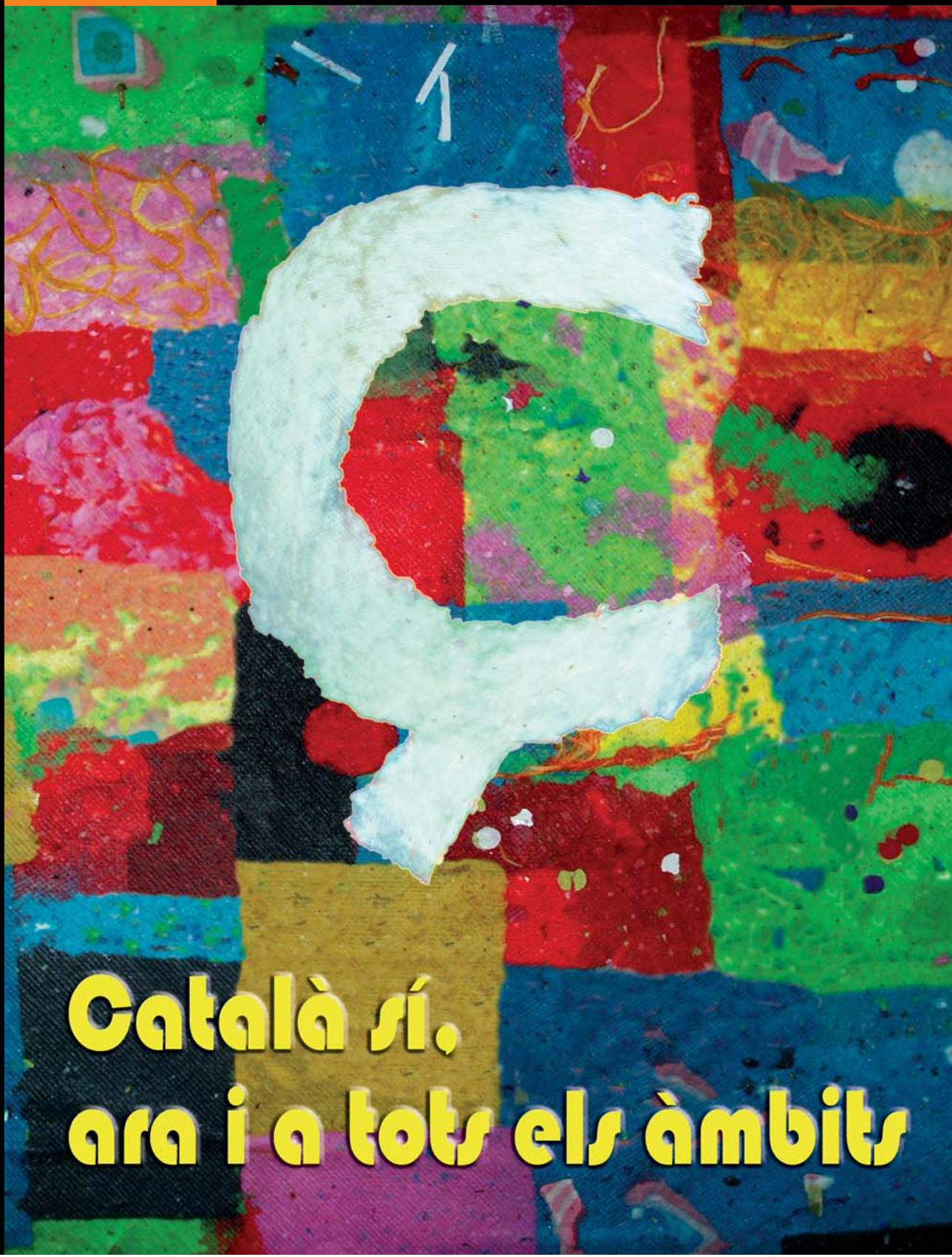
PISSARRA

5 €

octubre - novembre - desembre 2008

núm. 130

Sindicat de treballadores i treballadors-Intersindical de les Illes Balears STEI-i

**Català sí,
ara i a tots els àmbits**

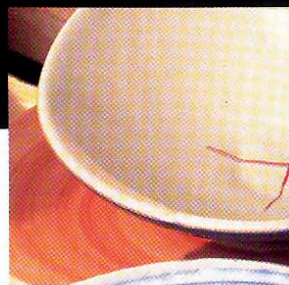
CERCA EL DISTINTIU

COMERÇ **excel·lent**

La marca Comerç Excel·lent reconeix i distingeix aquells comerços que han obtingut el certificat d'AENOR de qualitat de servei per al petit comerç, la norma UNE 175001. L'aplicació dels requisits exigits per la norma suposa:

- Una millora de la qualitat del servei ofert pel comerç.
- La disposició d'una eina per a la gestió dels establiments.
- Suport a la professionalització i formació dels treballadors del sector.
- Una millora de la imatge i un component diferenciador.

+formació

+gestió

+atenció

+qualitat

+servei

www.balearsexcellent.com

+imatge

enterprise
europe
network

Apropem Europa a la teva empresa

GOVERN
de les ILLES
BALEARS

www.illesbalears.cat

Conselleria de
Comerç, Indústria
i Energia

idi

Institut d'Innovació
Empresarial
de les Illes Balears

Editorial	5
Manifest en defensa de la llengua catalana	6
La llengua catalana com a eina de confrontació política	11
Montserrat Nadal	
Ensenyament en català, present i futur	14
M. Antònia Font Gelibert	
Oposicions, salut i l'acreditació de coneixements de català	16
Sebastià Serra i Joan	
El servei d'ensenyament del català: deu anys de treball constant i ferm ...	17
Felip Munar i Munar i Maria Rosa Roig Rodríguez	
Orientacions sobre l'ensenyament i ús de la llengua catalana	20
Felip Munar i Munar i Miquel Sbert i Garau	
Qui vol el model A?	22
Felix Etxeberria	
Normalitat a l'IES	27
Antònia Santandreu	
Plurilingüisme o només anglès? L'educació lingüística a l'escola	31
Tilbert Dídac Stegmann	
EuroComRom – Els set sedassos. Aprendre a llegir les llengües romàniques simultàniament	38
Joan Lladonet i Escales	
El crac del neoliberalisme	41
Pere Polo	
Una altra escola és necessària i possible	42
Neus Santaner	
Document elaborat pel MUCEM (Marc Unitari de la Comunitat Educativa de Menorca), referit al curs 2007-2008	44
Ser dona, un desafiament; ser home, un avantatge?	50
Àngels Cardona	
Atenció a la diversitat: inclusió o exclusió?	53
Catalina Thomàs Galmés i Vellibre	
El paper dels mestres i dels menjadors escolars	56
Joan Fiol Reynes	
Dues institucions condemnades a entendre's	58
Bartomeu Cantarellas Camps	
Llibres	59

PISSARRA

Revista periòdica d'informació de l'ensenyament de les Illes Balears.

EDITA:

Sindicat de Treballadores i Treballadors Intersindical de les Illes Balears

Carrer Jaume Ferran, 58
07004 Palma

Telf. 971 90 16 00

Fax. 971 90 35 35

Pàg. WEB: www.stei-i.org

E-Mail:

mallorca@stei-i.org

llevant@stei-i.org

menorca@stei-i.org

eivissa@stei-i.org

CONSELL DE DIRECCIÓ**I REDACCIÓ:**

Biel Caldentey

M. Antònia Font

Pere Lomas

Onofre Martí

Tomàs Martínez

Pere Polo

Neus Santaner

Sebastià Serra

COORDINACIÓ:

Joan Lladonet

S'agraeix la col·laboració de les autores i dels autors dels articles.

MAQUETACIÓ, COMPOSICIÓ**I IMPRESSIÓ:**

Antoni Martínez

Escola de Formació en

Mitjans Didàctics.

C/ Marià Canals, 13

07005 Palma

Tel. 971 91 00 60

PUBLICITAT:

Jaume Ferran, 58

07004 Palma

Tel. 971 90 16 00

FOTOS:

Antònia Santandreu

Internet

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió de les seves autores i dels seus autors.

Dipòsit Legal: PM 533/79

ISSN: 1133-052X

DIDÀCTICA

Marco Stiefel, Berta
Competencias básicas. Hacia un nuevo paradigma educativo
 2008, 126 p., 16,90 €

Montaño, J. J.; Palmer, A. i Palou, M.
Las competencias transversales a l'educació superior. Una visió acadèmica.
 2008, 96 p., 12 €

Escamilla, Amparo
Las competencias básicas. Claves y propuestas para su desarrollo en los centros.
 2008, 219 p., 18 €

Zabalza, A. i Arnau, I.
11 ideas clave. Cómo aprender y enseñar competencias.
 2007, 226 p., 18,50 €

Pujolàs Maset, Pere
9 ideas clave. El aprendizaje cooperativo.
 2008, 366 p., 28 €

PSICOPEDAGOGIA

Ferré Veciana, J. i Ferré Rodríguez, M.M.
La otra cara de la hiperactividad. Diagnóstico y tratamiento de un síndrome multicausal y multifactorial.
 2008, 350 p., 32 €

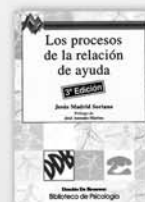

Moreno García, Inmaculada
Hiperactividad infantil. Guía de actuación
 2008, 199 p., 11 €

PSICOLOGIA

Madrid Soriano, Jesús
Los procesos de la relación de ayuda
 2005, 860 p., 39 €

Fernández Álvarez, Héctor
Integración y salud mental. El proyecto Aiglé 1977-2008.
 2008, 669 p., 36 €

Ramírez Blasco, Mónica
Manual práctico del trastorno bipolar. Claves para autocontrolar las oscilaciones del estado de ánimo.
 2008, 334 p., 24 €

embat

Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

editorial

CATALÀ SÍ, ARA I A TOTS ELS ÀMBITS

Quan continua la maror provocada per una sèrie d'intel·lectuals espanyols que no tenen altra feina que atacar el que ells anomenen "les altres llengües", que són aquelles que molesten, les que fan nosa, les que no deixen anar al seu aire la llengua important, la constitucional, la que ells voldrien que fos única en tot el territori, és quan nosaltres hem de seguir explicant que llengües en perill, només hi ha les que precisament ells volen fer desaparèixer. I amb els "manifiestos" el que volen aconseguir, és precisament això, anar afeblint les altres llengües, perquè la substitució total s'aconsegueixi. Per això, també intenten atacar el punt més fort on es desenvolupa la llengua catalana (que és la que ens interessa a nosaltres, perquè és la nostra i la pròpia d'aquest territori), aquest punt és l'escola, lloc on el professorat fa una tasca extraordinària per aconseguir que aquesta llengua sigui la base de la integració de la població estrangera que ha arribat aquests darrers anys en vertaderes riuades. Si a l'escola s'ensenya a través de la immersió lingüística, s'aconsegueix l'objectiu que té tant l'Estatut del nostre país, com la Constitució de tot l'Estat, que s'aconsegueixi el domini de la llengua catalana i de la castellana en finalitzar l'ensenyament obligatori. Doncs, fins i tot, un inspector d'aquesta comunitat autònoma ha obert la caixa dels trons contra la immersió lingüística, quan el mateix cap d'inspecció envia una carta a començament de curs on s'insta les escoles a aconseguir que la llengua catalana sigui la llengua vehicular dels aprenentatges i de la comunicació, tal i com manen les lleis vigents.

A causa de tots aquests atacs injustificats i plens d'argumentacions falses, hem decidit dedicar aquesta *Pissarra* en la seva major part a conèixer un poc més quina és la situació del català en l'actualitat; què en pensen els sindicats dels Països Catalans, quines mesures pensa l'STEI-i que s'haurien de posar en marxa; quina és la situació al País Basc que varen endegar fa 25 anys el mètode

de separació o d'elecció de llengua en començar l'escola i que voldria imposar el PP; quines són les passes que la Conselleria pensa fer per continuar amb la tasca normalitzadora de la llengua catalana; què es fa a les escoles o als instituts per integrar el nombrós alumnat fill d'immigrants; de quina manera es podria introduir el multilingüisme a l'escola amb un mètode existent per a l'ensenyament de les llengües romàniques i altres famílies lingüístiques, amb explicació del mètode, que serviria per acabar amb l'obsessió del perfeccionament de llengües que tenen la pretensió de convertir-se en universals i que no aconseguen la comunicació amb els pobles veïnats, etc.

Per tant, amb aquesta revista i amb els articles que es publiquen es pot contrastar la manera objectiva del tractament de la normalització de la llengua catalana (sempre tenint present que també s'ha d'ensenyar l'altra llengua romànica oficial a tot l'Estat), devora els atacs constants dels qui la voldrien fer desaparèixer. La nostra preocupació, que es pot comprovar a tots els articles, és aconseguir que es pugui fer un ensenyament de les dues llengües del territori amb el sistema pedagògic més adequat per aconseguir l'aprenentatge d'ambdues. En canvi, les persones que ataquen aquest procediment didàctic, actuen i argumenten de manera subjectiva, i amb les vísceres, no amb el seny, perquè volen una metodologia preeminent cap a la llengua espanyola, consideren que les altres no ho són, d'espanyoles, i no els importa si el mètode que ells apliquen deixa en desavantatge les perifèriques, que ells voldrien que només s'usassin en la intimitat.

L'STEI-i continuarà demandant a l'Administració que compleixi les seves responsabilitats i esperant que el professorat continuï aplicant les millors metodologies a les escoles i instituts, perquè sense perjudicar cap llengua, s'aconsegueixi normalitzar la llengua catalana, primer a l'escola i després a la societat. ■

STEL-i, STEPV i USTEC-STES, aprofitant la Diada de Catalunya a Barcelona, fan públic un manifest per la normalització lingüística del català

Prou d'agressions contra la llengua!

Els sindicats de treballadores i treballadors de l'ensenyament més representatius en els àmbits territorials de Catalunya (USTEC-STES (IAC)), de les Illes Balears (STEL-i) i del País Valencià (STEPV-IV) es manifesten a favor de continuar la tasca de normalització lingüística iniciada normativament amb l'aprovació dels seus respectius Estatuts d'Autonomia i les Lleis de normalització lingüística que intenten modificar una situació d'injusta discriminació de la llengua catalana. Remarquem que aquesta normalització no sols ha de remuntar segles d'arraconament, desprestigi i prohibició sinó també la mateixa situació jurídica actual, clarament desigualtaria: mentre que de l'oficialitat del castellà es deriva un deure constitucional de conèixer-lo que s'aplica a tots els ciutadans, de l'oficialitat del català no se n'ha deduït un deure similar, amb una evident discriminació jurídica i amb un greu desavantatge per a la generalització del seu coneixement i ús. La igualtat de tracte per a la cultura que és expressió de la llengua que la sustenta i, per tant, per als pobles que la representen, junt als altres pobles i cultures de l'Estat, d'Europa i del món, és un dret humà, lingüístic i polític inqüestionable que s'ha de garantir amb la tasca empresa per la normalització.

Els respectius processos de recuperació lingüística encetats han d'adreçar-se com a finalitat última a restablir els usos normals i històrics que ha tingut la llengua catalana al si de les societats catalana, il·lenca i valenciana fins que, per raó de la força, s'ha imposat el castellà com a única llengua oficial de l'Estat. És, per tant, indefugible que, més enllà dels drets lingüístics individuals preservats per les lleis, els catalanoparlants, 9 milions de persones, puguem exercir el seu dret a expressar-se i ser atesos en la seua pròpia llengua en tots i cadascun dels espais públics dels territoris en què el català és llengua cooficial. Si no s'assegura un coneixement general

del català (des de les administracions públiques i el seu personal fins als mitjans de comunicació estatals i en tots els àmbits de la vida pública), és impossible que els ciutadans catalanoparlants puguem viure en el seu idioma als territoris on és llengua pròpia, tal com sí que ho poden fer els castellanoparlants no sols on el castellà és llengua pròpia sinó arreu de l'Estat espanyol. Aquest ple exercici no causa cap perjudici al castellà, llengua que té un espai propi plenament normalitzat i compta amb més de 400 milions de parlants, a més del suport dels estats dels quals és llengua oficial, amb la corresponent extensió d'usos a les instàncies polítiques internacionals.

Enfront, doncs, del monolingüisme espanyol que exalcen alguns grups de pressió, els sindicats sotasignats donen un especial suport als programes educatius que tenen com a finalitat que l'alumnat assoleixi una bona competència comunicativa en la llengua pròpia del país, el català, i els prepare per a un món multilingüe, independentment de quina siga la llengua familiar, perquè és aqueixa la funció de l'escola i perquè assegurar la competència lingüística de les llengües oficials d'un territori és el que contribueix a la desaparició de les desigualtats i al respecte de les llengües d'ús de cada individu que l'habita.

Per aconseguir aquest objectiu cal desenvolupar les planificacions lingüístiques que s'han revelat arreu del món, en societats plurilingües, com les més adients, i que passen, necessàriament, per la utilització vehicular de la llengua més desfavorida socialment, la qual cosa no sols no va contra la llibertat lingüística de ningú, sinó que garanteix precisament aquesta llibertat lingüística a partir del seu coneixement.

“...que l'alumnat assoleixi una bona competència comunicativa en la llengua pròpia del país, el català, i els prepare per a un món multilingüe...”

Barcelona, 10 de setembre de 2008 ■

LA LENGUA CATALANA: REFLEXIONS SOBRE EL MOMENT ACTUAL

Beatriu Defior, professora associada i membre del Grup de Recerca Sociolingüística de les Illes Balears (GRESIB) de la Universitat de les Illes Balears

Pretendre analitzar la situació de la llengua catalana a les Illes Balears, i en general a la societat catalana, té un cert regust de repetició de feina feta massa vegades i per persones més ben qualificades que qui signa aquest escrit. Més enllà de l'elaboració d'estudis sociolingüístics que ens puguin brindar dades concretes, la veritat és que disposam d'infinitat de textos en què es diagnostica amb prou claredat en quin punt ens trobam del procés de (des)normalització lingüística. És per aquest motiu que la intenció a l'hora d'escriure aquest article no és tant afegir una altra anàlisi al caramull com contribuir en la mesura que puguem a la reflexió sobre el moment que vivim i el discurs que pot servir millor a l'objectiu de fer de la llengua catalana l'eix vertebrador de la nostra societat. Cal dir que les idees que posarem per escrit a continuació són en part pròpies i en part manllevades de converses amb diverses persones, que hem cregut convenient recollir per tal de difondre-les.

Partim d'un context sociolingüístic en què, entre d'altres, s'esdevenen els fets següents:

Els ciutadans catalanoparlants renuncien als seus drets lingüístics sense ni tan sols ser-ne conscients.

Fruit de la perpetuació de normes d'ús imposades contràries a la llengua catalana, la immensa majoria

dels catalanoparlants oculten la llengua a tots aquells qui no la parlen (i fins i tot als qui la parlen). Aquest fet dificulta enormement la integració lingüística, que en el nostre cas depèn en bona mesura dels contactes personals. D'altra banda, fomenta la percepció que l'ús de la llengua catalana queda restringit als àmbits oficials, com l'escolar i l'administratiu.

“Probablement es tracta de la famosa llatinització de la llengua: es pot aprendre a l'escola però no emprar en les relacions socials.”

Hi ha bosses de població que tenen un contacte gairebé inexistent amb la llengua catalana.

Tot sovint, la política lingüística institucional es basa fonamentalment en les subvencions, fet que promou la idea que, si no es paguen, les coses no es fan en català (una imatge immillorable de la anormalitat).

La llengua espanyola disposa de tots els mecanismes formals necessaris per mantenir la seva posició de predomini i algun altre que li cedim, com ara IB3 amb el seu model de subordinació i provincianització.

En conclusió, partim d'una societat en la qual no és possible viure en català sense haver de renunciar a àmbits d'ús i sense haver de patir agressions constants i en la qual, malgrat això, es desprestigia i es deslegítima la defensa de la llengua.

Mentrestant, sembla que demanem a l'escola, sense ni tan sols oferir-li recursos a canvi, que assumeixi el paper integrador que hauria de tenir el conjunt de la societat. Aquesta ensenya «llengua» als ciutadans d'una determinada franja d'edat, però les limitacions que comporta el context escolar fan per norma general que aquests aprenents puguin arribar a tenir competència gramatical (això és, saber formar frases), però que els faltin les competències

sociolingüística, discursiva i estratègica –seguint els components de la competència comunicativa descrits per Canale i Swain–, necessàries per ser parlants competents. D'altra banda, quan aquests alumnes, i en general tots els aprenents de català, intenten aplicar els coneixements adquirits com a membres integrants de la societat, reiteradament veuen frustrades les seves expectatives, ja que no troben contextos en els quals poder-los posar en pràctica. Probablement es tracta de la famosa llatinització de la llengua: es pot aprendre a l'escola però no emprar en les relacions socials.

La rapidesa amb què es produeixen darrerament els canvis socials i l'afebliment del discurs favorable a la llengua catalana en la majoria dels dirigents polítics i socials fan que hom pugui percebre una certa sensació de desconcert, com si veiéssim que el món canvia al nostre voltant –i no precisament a favor nostre– i romanguéssim perplexos, aturats, sense capacitat d'adaptar-nos als canvis. Ens limitam a pidolar els mínims de sempre a uns governants que s'omplen la boca de paraules com «normalització lingüística» però que no demostren cap intenció de canviar la situació actual. En realitat, allò que aquests polítics volen és que la llengua (la catalana, és clar) no sigui una nosa. S'adapten al discurs social dominant i es limiten a complir, amb paraules però sense fets, el paper de defensors dels drets dels ciutadans i dels interessos col·lectius que els correspon a la representació.

És hora, doncs, de tancar el cycle actual i de bastir un nou discurs que s'adeqüi a la realitat social que ens envolta i que miri cap endavant, un discurs clar respecte del contingut i també de la forma: que, en lloc d'emprar etiquetes buides per a la majoria de la població com «normalització lingüística», defineixi clarament els objectius que es persegueixen i que es construeixi amb paraules senzilles que vehiculin el missatge a la major part de la població.

“...cal reivindicar, entre d'altres, el seu dret a aprendre la llengua del lloc on viuen, a participar en la cultura de la societat que els ha acollits i a ser considerats d'aquí...”

La base d'aquest nou discurs podria ser la reivindicació dels drets lingüístics, vists des de la perspectiva individual –tot i ser conscients que la llengua és essencialment un producte col·lectiu: neix en el si d'una comunitat i s'empra amb els altres membres d'aquesta comunitat–, ja que el fet de lligar el missatge a persones concretes hi dona més força i dificulta més una posició contrària. D'altra banda, un discurs basat en els drets lingüístics individuals ens proporciona una alternativa a un discurs més identitari, que no és viable actualment en una societat tan plural com la nostra.

Cal, primerament, que els catalanoparlants siguin conscients dels seus drets lingüístics: a aprendre la seva llengua, a ser tractats amb respecte quan s'expressen en la seva llengua, a veure pel·lícules al cinema en la seva llengua, a poder explicar al metge els problemes de salut en la seva llengua, a rebre les classes de tai-txi en la seva llengua, a llegir els prospectes dels medicaments en la seva llengua, a ser atesos als comerços en la seva llengua...; en definitiva, a viure en la seva llengua.

La passa següent és que aquests drets es reivindicuin en el dia a dia, aspecte molt vinculat a l'autoestima. Ara bé, no podem ocultar que –ja ho comentàvem abans– intentar viure en català és sinònim de patir constantment agressions, ja siguin explícites o més subtils. Iniciatives com l'Oficina dels Drets

Lingüístics de l'Obra Cultural Balear pretenen oferir als ciutadans que s'expressen normalment en català, que sovint se senten desvalguts, eines per defensar-se. Probablement les intervencions s'haurien de fer en un estadi anterior a les agressions i haurien de procurar dotar els ciutadans d'eines per gestionar les situacions de conflicte, perquè el cost personal sigui menor; així, es podrien aprofitar eines com el TELP (taller d'espai lingüístic personal), el qual, amb tècniques i mètodes procedents de la teràpia de conducta, de la psicologia de l'esport, del teatre i de l'entrenament en assertivitat, reforça les actituds lingüístiques positives i permet als catalanoparlants encarar les situacions de conflicte lingüístic en una posició més de força. Difondre aquests tallers en la formació dels professors i incloure'n part dels continguts en la tasca d'aquests com a docents en els centres escolars ajudaria a enfortir el grup lingüístic català.

Quant als membres de la nostra societat que no tenen el català com a llengua primera, cal reivindicar, entre d'altres, el seu dret a aprendre la llengua del lloc on viuen, a participar en la cultura de la societat que els ha acollits i a ser considerats d'aquí (convé tenir en compte que el català té un poder integrador que no té el castellà).

Hom pot pensar que els membres dels altres grups lingüístics amb els quals compartim un mateix espai també han de poder reivindicar els mateixos drets que els catalanoparlants. Si bé és cert que partim del respecte a totes les comunitats lingüístiques, s'ha de tenir en compte que parlem d'un territori propi de la comunitat lingüística catalana i que cal establir una gradació pel que fa al reconeixement dels drets del conjunt de grups lingüístics i dels individus que viuen fora de la seva comunitat d'origen. Articular els drets lingüístics de tots els ciutadans és un dels nostres reptes de futur, imprescindible per assegurar la convivència a la nostra societat. En aquest sentit, convé tenir present que el respecte a la diversitat lingüística i cultural existent a casa nostra pot ser una via d'acostament a la població immigrada. Cal que la defensa de la llengua catalana es lligui a la multiculturalitat i a la defensa de la presència en la

vida social, en el grau que pertoqui, del conjunt de llengües i cultures que configuren la nostra societat.

És sabut que el dret d'algú comporta el deure d'algú altre: perquè un dret es pugui exercir, cal que algú garanteixi, en la mesura que li correspongui, que es donaran les condicions necessàries per fer-ho. Per exemple, perquè hom pugui triar en català els plats que vol menjar en un restaurant, el restaurador hauria de tenir l'obligació d'oferir la carta en aquesta llengua. Ara bé, quan això no s'esdevingui i haguem d'exigir-ho, seria interessant enfocar el discurs des d'un punt de vista diferent: més que parlar d'incompliment d'obligacions, hauríem de posar l'accent en la vulneració de drets individuals. Així, seguint l'exemple anterior, el fet que una carta de restaurant estigui en quatre o cinc idiomes però no en català ha de ser vist com la vulneració del dret que es reconeix als membres d'aquestes altres comunitats lingüístiques de triar en la seva llengua o, si més no, com una manca de respecte o una desconsideració cap als individus que probablement configuren el gruix de la clientela d'aquell establiment.

“...més que parlar d'incompliment d'obligacions, hauríem de posar l'accent en la vulneració de drets individuals.”

Hem triat intencionadament un exemple de dret no regulat per la nostra legislació per incidir en la idea que s'han de poder reclamar tots els drets si els reivindicam des

de la màxima del respecte, ja que en el fons parlem d'una lluita pel respecte, per ser tractats com a iguals. Així, cal que ens facem valer com a consumidors perquè, tot i que els restauradors no estiguin obligats per la legislació a incloure el català en les cartes, s'hi sentin obligats per no menystenir els parlants de la llengua pròpia de les Illes Balears.

Cal combatre la idea que poca cosa podem fer com a ciutadans per canviar la situació actual, que aquest canvi és en mans dels polítics. Hem dit al principi que l'espanyol disposa de tots els mecanismes formals necessaris per mantenir la seva situació de privilegi en el si de la societat illenca. Però en una societat democràtica és la voluntat dels ciutadans la que ha de prevaler en la configuració d'aquesta societat, ja que al capdavall el poder polític és l'expressió de la voluntat general. Cal que incidim

amb les eines de què disposam en la formació de l'opinió pública perquè el discurs imperant sigui favorable a la llengua catalana.

“Cal combatre la idea que poca cosa podem fer com a ciutadans per canviar la situació actual, que aquest canvi és en mans dels polítics.”

Una d'aquestes eines és la legislació internacional, sovint massa oblidada. Des de la Declaració universal dels drets humans (que, per exemple, reconeix en l'article 27 el dret «a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat») fins a la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries (que compromet l'Estat espanyol «a vetllar perquè els equipaments socials com ara els hospitals, les llars de jubilats i els albergs ofereixin la possibilitat de rebre i tractar en llur llengua els parlants d'una llengua regional o minoritària que necessiten atencions per raons de salut, d'edat o per altres raons»), cal aprofitar qualsevol text legal que doni suport a la defensa de la llengua catalana.

Un dels aspectes més dificultosos pot ser la vehiculació d'aquest discurs, que contraresti el discurs imperant que perpetua la subordinació del català. Una oportunitat immillorable en aquest sentit podria ser la impartició de la famosa assignatura Educació per a la Ciutadania, que té com a objectiu, recollit en el currículum, «afavorir el desenvolupament de persones lliures i íntegres a través de la consolidació de l'autoestima, la dignitat personal, la llibertat i la responsabilitat i la formació de futurs ciutadans amb criteri propi, respectuosos, participatius i solidaris, que coneguin els seus drets, assumeixin els seus deures i desenvolupin hàbits cívics perquè puguin exercir la ciutadania de manera eficaç i responsable». Una assignatura en la qual es treballen els valors democràtics, els drets humans, les relacions interpersonals i els drets i els deures dels ciutadans és un context immillorable per fer reflexionar els alumnes sobre la situació de les diverses llengües presents a la nostra societat i perquè entenguin, per exemple, quina manca de respecte suposa demanar a un catalanoparlant que canviï de llengua.

Una altra oportunitat que hi ha per vehicular aquest discurs pot ser aprofitar valors assumits pel conjunt de la població com ara l'ecologisme, defensant que l'ecologia lingüística és tan necessària com la biològica; per aconseguir-ho, calen ecosistemes (les societats) que garanteixin la supervivència de les diverses espècies (les llengües).

Els ciutadans tenim més poder en les nostres mans del que sovint pensam. Just que els catalanoparlants mantinguessin la llengua quan no hi ha problemes reals de comprensió per part de l'interlocutor aconseguiríem augmentar (i molt) la presència social del català. Aquest simple fet, entre moltes altres conseqüències positives, faria visible la llengua als nouvinguts i els oferiria oportunitats per aprendre-la.

“Cal assumir els canvis i dissenyar una societat de futur en què el català sigui l'element que la cohesioni.”

Perquè tenim dret a no haver de renunciar a la nostra llengua constantment o, com a mínim, a ser-ne conscients quan ho facem; a ser tractats amb correcció quan ens comportam com a parlants «normals»; a gaudir d'un paisatge lingüístic que afavoreixi l'ús de la llengua catalana. Perquè tenen dret a aprendre la llengua d'aquí; a posar en pràctica els coneixements lingüístics adquirits; a participar en la vida cultural de la comunitat.

Per tot això, cal que tots plegats facem un esforç per arribar a modificar el sentit del procés actual. Per aconseguir-ho, ens cal la col·laboració de tothom: dels parlants de les llengües majoritàries i dels parlants de llengües que pateixen una situació de subordinació similar a la del català. La societat illenca ha canviat i mai més no tornarà a ser el territori lingüísticament homogeni que ha estat en el passat. Cal assumir els canvis i dissenyar una societat de futur en què el català sigui l'element que la cohesioni.

Així doncs, «via fora, que tot està per fer i tot és possible»! ■

LA LLENGUA CATALANA COM A EINA DE CONFRONTACIÓ POLÍTICA: LA SEVA PRESENCIA A LA CAMPANYA ELECTORAL DE LES ELECCIONS GENERALS DE 2008

Montserrat Nadal,

professor de secundària i membre de l'STEI-i

L'aparició del "Manifiesto" no s'ha produït per generació espontània ni ha estat producte d'un escalfament de neurones d'un grup d'intel·lectuals valedors de la llengua hegemònica del nostre Estat. La cosa ve d'enrere, des de fa ja massa anys, i ha anat trobant aixopluc i un redós confortant entre aquells que són incapaçs de suportar que una llengua petita, minoritària i minoritzada, pugui treure el cap i assolir un mínim grau de normalitat i presència a la societat que la va veure néixer. Aquest article té la modesta intenció de contribuir al coneixement dels nombrosos entrebancs que la nostra llengua ha patit al llarg dels darrers temps i fixa la mirada en l'ús que s'ha fet del català en el fragor de la campanya electoral de les darreres eleccions generals al Congrés i al Senat celebrades el mes de març passat.

Els atacs del Partit Popular contra la llengua catalana i el sistema d'immersió lingüística que està vigent a Catalunya, -una autèntica obsessió del partit de Rajoy-, varen començar molt abans de la campanya electoral. A la pàgina web del PP de Catalunya hi penjaren un vídeo, com els que trobam a Youtube, en el qual no hi apareixien imatges, només textos subtitulats, en què una mare telefona a una oficina d'escolarització del Departament d'Ensenyament de la Generalitat i demana a quin centre escolar pot inscriure el seu fill perquè pugui estudiar en castellà. La persona que atén la mare li diu que a tots els centres escolars del Principat la llengua vehicular de l'ensenyament és el català, i li garanteix que al final de l'etapa educativa obligatòria l'alumne tindrà un domini competent de les dues llengües oficials. La falca publicitària acaba amb una veu en off mitjançant la qual el PP denuncia la "persecució del castellà a les aules" i es compromet a garantir per llei l'escolarització en castellà si guanya les eleccions.

"...critiquen que tant el PP com el PSOE hagin deixat "de forma irresponsable l'educació en mans dels partits nacionalistes"..."

Hi ha hagut dues formacions polítiques més, emperò, que han fet de la qüestió lingüística un dels eixos centrals de la seva campanya electoral. En ambdós casos cal dir que són dues formacions noves que se situen "suposadament" en el ventall progressista de les opcions polítiques que es presentaven a les eleccions generals: em referesc a Ciudadanos-Ciudadans, que varen obtenir tres diputats a les eleccions autonòmiques celebrades al Principat de Catalunya i després provaren de fer el bot cap a les eleccions generals; i el nou partit liderat per Rosa Díez, antiga militant del Partit Socialista d'Euskadi, qui fou eurodiputada a Brussel·les per aquesta mateixa formació, molt propera a les tesis de la gent del "Foro de Ermua" i que rep el nom de Unión, Progreso y Democracia.

Una simple ullada al seus programes electorals deixa ben palesa quina és l'opinió d'ambdues formacions sobre la qüestió lingüística i, de forma ben concreta,

sobre el paper que ha de jugar l'Estat en l'ordenació del sistema educatiu. En el cas de Ciudadanos-Ciudadans es proposa que *“el Govern central recuperi totes les competències en educació per tal d'evitar la deriva nacionalista que pateix l'ensenyament”*. A més, critiquen que tant el PP com el PSOE hagin deixat *“de forma irresponsable l'educació en mans dels partits nacionalistes”* i insisteixen que *“l'ensenyament ha de ser el mateix en tot el territori”*. És a dir, que ens trobam amb la paradoxa de veure com alguns dels intel·lectuals que més varen lluitar contra la ferrenya dictadura del “Generalísimo”, i acabaren amb els seus ossos a la presó en defensa de la llengua catalana i de la llibertat, reclamin ara la tornada a un Estat centralista, uniforme i gens respectuós amb les singularitats que conformen el teixit cultural i lingüístic d'allò que es diu Espanya.

El partit de Rosa Díez no es queda gens enrere pel que fa a la qüestió autonòmica i territorial i defensa amb la mateixa intensitat que els seguidors d'Albert Boadella la política de “ronyó clos” pel que fa a les competències que han de restar en mans de les comunitats autònomes. En el seu programa electoral trobam continguts com el següent: un dels eixos que sustentaran la seva acció de govern serà abordar la “reforma de la Constitució de 1978”, en la qual es pretén *“tancar la qüestió territorial amb la igualació de les competències i el finançament de totes les comunitats autònomes i amb el retorn a l'Estat d'algunes de les competències estratègiques cedides a aquestes, com l'educació”*.

L'argument de la suposada persecució del castellà i de l'angoixant sensació que s'ha estès per part d'aquestes tres formacions polítiques dels abusos que es cometen per part dels partits nacionalistes, -això és, d'aquells que no fan part del nacionalisme espanyol-, responsables de l'esquarterament que pateix el nostre Estat, ha estat una constant al llarg de tota la campanya electoral, ha aparegut a molts actes que s'han fet, en els debats que hi va haver entre Rajoy i Zapatero i a molts dels materials que s'han editat i distribuït com a propaganda electoral. Vegem-ne tot seguit alguns exemples.

“...l'angoixant sensació que s'ha estès per part d'aquestes tres formacions polítiques dels abusos que es cometen per part dels partits nacionalistes...”

En el primer debat que es va fer entre Zapatero y Rajoy, el passat 25 de febrer, ja va sortir el tema de la llengua, en concret el cas de la llengua catalana; no es va fer esment ni de la llengua basca, ni de la gallega, que són tan oficials en els seus territoris com ho és la catalana en el seu. En un moment donat, el candidat del PSOE va retreure al senyor Rajoy l'interès que el PP havia mostrat al llarg de tota la legislatura d'atjar l'enfrontament entre els distints territoris de l'Estat espanyol. Un dels mitjans dels quals es va servir el Partit Popular va ser, segons Zapatero, el de la llengua catalana en el sistema educatiu català, i la denúncia que el partit conservador havia fet de la persecució de la llengua castellana a Catalunya. Quan el candidat socialista va recriminar al senyor Rajoy que fins i tot la candidata del PP per Barcelona, la senyora Dolors Nadal, havia reconegut que no era cert que el castellà patís cap tipus de persecució al Principat, el candidat popular no va respondre directament aquest argument, sinó que va manifestar que “el que

és cert és que a Catalunya no és possible que un nin pugui estudiar en castellà”. I d'aquesta manera deixà la qüestió tancada.

Dies després, el dijous dia 28 de febrer, es va poder sentir al programa “La mañana” de la COPE com el director del diari “El Mundo”, Pedro J. Ramírez, deia que les paraules de la senyora Nadal, a les quals m'he referit més amunt, havien estat tretes de context, i recriminava al senyor Rajoy que no hagués sortit en defensa de la seva companya de partit amb molta més fermesa. Tots els tertulians presents a la conversa mostraren el seu acord amb el director del diari. Pocs dies després a la mateixa emissora de ràdio, en un programa de tarda, la presentadora comentava la posada en marxa de la nova legislació sobre cinema i altres indústries culturals que el Govern català volia engegar. En ella es recollien quantiosos ajuts per a aquelles pel·lícules que es fessin en català o en les quals hi participassin creadors del país. No només vàrem poder escoltar fortes protestes contra la proposta, a la qual consideraren d'absurda, sinó també duríssims atacs contra la força política que duu tots els temes de

cultura al Govern de la Generalitat; en aquest cas Esquerra Republicana. La qüestió es tancà finalment, enmig de les riotes grolleres dels que participaven a la tertúlia, fent befa de la llengua catalana, del seu nombre de parlants i amb l'opinió unànime de qualificar la nova normativa de "provincianismo paleta".

Una setmana després del primer debat entre Zapatero y Rajoy, va tenir lloc el segon. Novament, el candidat del Partit Popular atacà el seu rival amb qüestions referides a la llengua catalana: en aquest cas li va demanar al candidat socialista si li semblava bé que un promotor immobiliari del Principat hagués estat multat amb 400 euros pel fet de tenir la retolació del seu establiment en castellà. Davant aquesta qüestió, Zapatero contestà dient que tant al senyor Rajoy com a la resta de candidats del PP l'únic que els interessava era el foment de la divisió i l'enfrontament entre els territoris.

A més, li recordà que la Llei de normalització lingüística tenia més de vint anys i que, en cap cas, mentre el PP era al Govern de l'Estat se li havia ocorregut fer-hi el més petit canvi, retret o modificació; aleshores era l'època, recordà el candidat del PSOE, en què l'actual president del Partit Popular parlava en català en la intimitat.

"...invectives que la llengua catalana ha patit al llarg de la campanya electoral i des de molt de temps enrere, en un camí ple d'espines..."

Més endavant, a l'únic debat que es va fer a TV3 amb els candidats dels partits catalans a les eleccions generals va tornar a sortir el tema de la llengua. En aquest cas per part de la candidata del PP, Dolors Nadal, qui encetà la qüestió de l'escolarització en castellà. Joan Herrera, candidat d'Iniciativa per Catalunya-Verds, va rebatre els arguments de la candidata popular dient-li que l'escolarització feta en català havia permès que molta gent castellanoparlant del seu barri, en aquest cas el de La Verneda, conegués el català, l'aprengué, s'integrà i fins i tot fos per a ells un ascensor social a l'hora d'accedir a alguns llocs de feina o per poder treballar a

l'Administració. Carme Chacón, candidata del PSC, parlà del que havia suposat per a ella i per a la gent de la seva ciutat, Cornellà, la possibilitat d'haver pogut fer l'ensenyament en català i l'adquisició de la competència lingüística en aquesta llengua en un entorn aclaparadorament castellanoparlant.

Aquests casos que us he esmentat són només una petita mostra d'algunes de les nombroses invectives que la llengua catalana ha patit al llarg de la campanya electoral i des de molt de temps enrere, en un camí ple d'espines i de llarg recorregut que no du punt d'acabar-se de moment. A les nostres illes, poc temps després del triomf de Zapatero a les urnes, hem pogut veure com l'ou de la serp de l'odi anticatalà havia cobrat molta força i com la bestiola començava a treure el cap, després d'haver estat covada amb tanta insistència. Un dels candidats a la presidència del Partit Popular, el batle de Calvià senyor Carlos Delgado, proposava modificacions en l'Estatut d'Autonomia i el canvi de nom de la nostra llengua. També hem hagut d'assistir al menyspreu cap a la nostra llengua que es va mostrar per part de la companyia Air Berlin i, en les darreres dates, hem vist com el president d'una associació de ciutadans colombians feia una crida a no consumir productes que estassin etiquetats en català. Aquesta mateixa persona, per ventura arrossegada pel deliri mediàtic que les seves paraules havien provocat en alguns dels sectors més reaccionaris del nostre país, arribà a dir que la immersió lingüística que es duia a terme a les escoles de la nostra Comunitat incitava els joves al fracàs escolar i, en darrer terme, al consum de drogues. Com diria l'insigne dramaturg gallec Ramón María del Valle-Inclán, tot plegat resulta esperpèntic, si no fos que està en perill la supervivència de la nostra llengua i la nostra cultura! ■

ENSENYAMENT EN CATALÀ, PRESENT I FUTUR

És ben hora que el govern actual posi fil a l'agulla en l'ensenyament en català

M. Antònia Font Gelibert,
secretària d'Ensenyament Públic de l'Stei-i

Fa més d'un any que un nou equip de persones gestiona la Conselleria d'Educació i Cultura i encara no hem vist que es prenguin mesures per activar l'ensenyament en català als centres educatius de les Illes Balears. A l'actualitat, després de 4 anys de polítiques educatives en contra de l'ensenyament en català per part del PP, no es pot garantir que tot l'alumnat acabi l'ensenyament obligatori amb uns coneixements suficients de la llengua catalana, la llengua pròpia i oficial de la nostra comunitat.

Hi ha uns quants aspectes que s'han de treballar i dels quals ara en faré una breu relació:

El primer de tot s'ha de pensar en com superar el decret de mínims que és de l'any 1997. Han passat 11 anys. L'augment de població i l'ús de la llengua és prou diferent. L'any 1997 hi havia uns 3.000 alumnes immigrants als centres, ara n'hi ha més de 21.000. L'ensenyament necessita d'una nova normativa que implanti l'ensenyament el 100% en català com a mesura efectiva, perquè tota la població escolar pugui aprendre aquesta llengua. És cert que hi ha principis legislatius generals com el decret 71/ 2008 que diu que

la llengua vehicular a l'ensenyament és el català, però s'haurien d'acabar de concretar en normatives específiques que aconduïxin a la generalització de l'ensenyament del 100% en català a tots els centres.

Que tothom conegui les dues llengües oficials i, a més a més, una llengua estrangera és un objectiu que a tots i a totes ens interessa molt, però també hem d'analitzar l'oportunitat d'aquesta mesura. A l'actualitat crec que no és una prioritat per al nostre sistema educatiu per dues raons importants. La primera és que encara no s'ha assolit el coneixement de la llengua catalana per part de tots els nostres estudiants i la segona, i no per això menys important, és que un nombre important d'alumnat de les nostres aules no coneix ni el castellà ni el català i ha de fer tots els aprenentatges en aquestes dues llengües, i, a més a més, els demanam que aprenguin en anglès, francès o alemany una matèria com la tecnologia, les matemàtiques o la plàstica.

És important avaluar l'impacte que sobre les llengües oficials té la introducció de l'ensenyament en una tercera llengua. Ens consta que alguns centres que feien immersió en català han passat a

fer-ne només el 50%, ara que s'ha implantat el trilingüisme a les aules i això no hauria de ser així.

És convenient revisar els projectes lingüístics dels centres, tant per establir el tractament de les llengües dins les escoles i instituts, com per fer-ne l'avaluació, sobretot ara que a molts de centres s'implanten seccions europees per fer ensenyaments en una tercera llengua.

També s'han de tenir en compte les memòries que fan anualment a final de curs els departaments de llengua catalana i literatura on s'analitzen i es valoren els objectius assolits dels projectes lingüístics i de l'aplicació del decret de mínims a cada centre. Allà es pot veure en quina situació es troben els projectes lingüístics, quin rendiment donen i si s'aconsegueixen els objectius proposats. S'ha de fer cas a les mesures que proposa el professorat, recollides en aquestes memòries, per avançar en el procés de normalització del català als centres.

Sabem que hi ha memòries que són als despatxos d'inspecció que expliquen que a algun centre no es compleix el decret de mínims i que necessiten més recursos, perquè l'alumnat assoleixi els nivells de competència lingüística adequats.

Aquests recursos, entre d'altres, són proporcionar formació específica al professorat per atendre la diversitat en català, activar el professorat responsable de la coordinació de la normalització lingüística als centres, formar el professorat de català en metodologies innovadores i que motivin la participació de l'alumnat i l'interès per la normalització de l'ús del català, formació per al professorat perquè treballi en profunditat tota la part del programa que fa referència als continguts sociolingüístics i les actituds lingüístiques de l'alumnat i de la població en general. També és important l'elaboració i edició de materials didàctics per a l'ensenyament a l'ESO i al batxillerat. També als centres d'adults que ensenyen català als estrangers. Mirar de fer possible els desdoblaments de les aules de català als centres de secundària. També s'hauria de fer un pla específic per a la zona de Calvià i d'Eivissa on els estudis i estadístiques ens marquen que són zones on la presència del català fa més falta.

És important també tornar a posar en marxa el servei d'assessorament a l'ensenyament en català a

secundària que va ser desmantellat per la Conselleria d'Educació del PP i implantar Plans d'Acolliment Lingüístic i Cultural (PALIC) a tots els centres de secundària que tinguin alumnat estranger. Necessitam més recursos per ensenyar en català a qui més ho necessita, tant als centres de primària com als de secundària.

Un altre tema important que hi ha pendent és l'acreditació del coneixement del català per part de tot el professorat en actiu. La Llei de normalització lingüística de l'any 1986 preveu que en uns quants anys el professorat estigui tot reciclat. La Llei, l'abril de 2008, feu 22 anys i encara hi ha professorat que no el té el reciclatge. Existia una normativa que donava al professorat per tenir el requisit de català fins dia 31 d'agost de 2002. El 2004, el PP va fer una normativa que l'allargava fins dia 31 d'agost de 2006. Han passat dos anys i no s'ha fet cap revisió del compliment de la normativa. Per tant, hores d'ara figura que segons la Llei tothom l'hauria de tenir i se sap que encara ara hi ha professorat que no el té, tant a les escoles públiques com a les privades i concertades.

Una feina important que també està pendent i és urgent solucionar és l'establiment de les noves convalidacions. S'ha de fer un estudi entre els estudiants d'ESO i de batxillerat per establir correctament les convalidacions o equivalències dels seus estudis de català amb els nivells A, B, C de la Direcció General de Política Lingüística. L'STEI-i té als tribunals les equivalències actuals, perquè es feren durant el govern del PP sense fer cap estudi previ. També s'han de fer les noves equivalències amb els estudis de les escoles oficials d'idiomes. Prèviament a tot això s'han d'establir els nous nivells de llengua de la Direcció General de Política Lingüística adaptats a les noves classificacions del Consell Europeu de les Llengües.

Finalment, pensam que falta iniciativa per part de la Conselleria per dur endavant aquests temes. Falta debat, accions, jornades, voluntat política per fer-ho, però **esperam que aquestes propostes de feina siguin escoltades per l'Administració educativa i es puguin dur a terme ben aviat, ja que suposen una millora per a l'aprenentatge del català i la normalització lingüística i, en definitiva, actuen favorablement per a la cohesió social a les Illes Balears.** ■

OPOSICIONS, SALUT I L'ACREDITACIÓ DE CONEIXEMENTS DE CATALÀ

Sebastià Serra i Joan,
secretari d'Acció Sindical de l'STEI-i

El passat 20 d'octubre, a la reunió de la junta de personal estatutari de l'IB-salut de l'àrea de Mallorca, es va debatre una proposta de Decret de la Conselleria de Sanitat que preveu que s'han d'acreditar determinats coneixements de la llengua catalana en els processos de selecció i mobilitat del personal estatutari de l'IB-salut, que inclou tant personal sanitari com administratiu i de serveis no sanitaris. Els delegats de l'STEI-i varen ser els únics que defensaren la necessària regulació de l'acreditació de coneixements de català, i, per tant, la proposta que feia l'IB-salut. En contra es manifestaren la resta de sindicats, que ja ho havien fet anteriorment a la mesa de sanitat: CEMSATSE, SAE, CCOO i UGT, juntament amb el CSIF que no té representació a aquesta junta de personal.

Cal dir que la proposta que es fa per part de l'Administració del

Servei de Salut de les Illes Balears possibilita fer una prova prèvia de català si no es disposa de la titulació necessària. També es preveu que es podrà eximir aquest requisit a les categories sanitàries on hi hagi insuficiència de personal, i d'altres mesures que flexibilitzen els terminis per obtenir la titulació de català.

L'STEI-i considera que aquesta proposta de Decret suposa una passa endavant cap a la normalització lingüística a l'àmbit del personal estatutari de l'IB-salut. Hi ha suficients raons jurídiques que marquen la necessitat d'establir uns determinats requisits de coneixements de la llengua que ens és pròpia, en els processos selectius, entre d'altres el propi Estatut d'Autonomia, La Llei de Normalització Lingüística, el Decret 100, la Llei de Funció pública de les Illes Balears i dues normes bàsiques estatals que afecten el personal estatutari.

L'Estatut Marc del personal estatutari (Llei 55/2003) a l'article 30.2 diu que els procediments selectius han d'incloure "l'acreditació del coneixement de la

llengua oficial de la respectiva comunitat autònoma en la forma que estableixin les normes autonòmiques d'aplicació."

D'altra banda, l'Estatut Bàsic de l'Empleat Públic (EBEP), estableix a l'article 54.11 (que fa referència als "principis de conducta" dels empleats públics): "Garantiran l'atenció al ciutadà en la llengua que ho sol·licitin, sempre que sigui oficial en el territori". També en el capítol que parla dels requisits generals per a l'accés, a l'article 56.2 diu "Les Administracions Públiques, en l'àmbit de les seves competències, hauran de preveure la selecció dels

empleats públics degudament capacitats per cobrir els llocs de treball en les Comunitats Autònomes que gaudeixin de dues llengües oficials".

Encara ens crida més l'atenció que es pugui

defensar que el personal estatutari no sanitari, per exemple el personal administratiu, no hagi d'acreditar cap nivell de català per participar en els processos selectius.

A banda de les raons jurídiques és una qüestió de dignitat i de defensa dels drets lingüístics de les treballadores i treballadors de l'àmbit de la sanitat pública i a la vegada suposa una passa endavant en els drets lingüístics de les persones, en la seva relació amb el servei públic sanitari i una millor qualitat en l'atenció als pacients.

A la vegada, l'IB-salut ha d'oferir a tot el personal estatutari suficients cursos de català dins l'horari de treball o que disposin de la corresponent compensació horària, juntament amb altres mesures que fomentin l'ús i l'aprenentatge del català, com per exemple cursos i material sobre la nostra realitat lingüística i cultural per al personal nouvingut, que per necessitats de servei, ha estat contractat o s'hagi de contractar sense acreditar els coneixements de la nostra llengua. ■

EL SERVEI D'ENSENYAMENT DEL CATALÀ: DEU ANYS DE TREBALL CONSTANT I FERM

Felip Munar i Munar,

cap del Servei d'Ensenyament del Català

Maria Rosa Roig Rodríguez,

assessora tècnica docent del SEcat

El Servei d'Ensenyament del Català (SEcat) es va crear a partir de l'assumpció de les transferències en matèria d'educació; abans existia un "Gabinet de Normalització Lingüística" depenent de la Delegació Provincial d'Educació. Aquest any, doncs, fa deu anys, un bon punt per fer-ne una reflexió sobre el camí fet i el que encara queda per fer. En l'Educació, en qualsevol dels múltiples aspectes, no hi ha miracles: hi ha feina constant, amb seny, amb vitalitat, amb coherència i, així, potser es trobin resultats positius pel camí.

L'educació, tots i totes hi estam d'acord, és un dels pilars fonamentals per a l'evolució i progrés personal. Però la responsabilitat educativa recau sobre diversos agents implicats que, només treballant en xarxa, en equip i coordinats, aporten des del seu context vies adequades d'accessibilitat a la vida adulta com a ciutadans de ple dret. Família, alumnat, professorat, administració... la societat en general tenen assignats àmbits d'actuació que conflueixen cap a un sol objectiu, l'EDUCACIÓ, en majúscules.

El SEcat des dels seus inicis ha mantingut una trajectòria coherent amb els objectius a desenvolupar i sempre, dins les seves possibilitats, ha gestionat i dinamitzat accions, tenint en compte la realitat social i educativa. Si el mot *servei* ve definit al diccionari com a "*Acció de servir o ésser útil a algú o algun ús*", el SEcat haurà de complir la seva funció de profit o benefici cap al seu marc d'intervenció: l'ensenyament del català en l'àmbit docent.

"...l'impuls i participació en l'elaboració de la normativa i l'ordenació acadèmica i curricular de l'àrea de llengua catalana..."

La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és una competència la qual l'alumnat dels centres

educatius de la nostra Comunitat ha d'aprendre per poder-la usar amb absoluta llibertat i fluïdesa. La legislació vigent -i la darrera publicada- en fa explícita referència (vegeu l'Annex); aleshores, el seu compliment hauria de ser suficient per a aconseguir els objectius desitjats. No obstant això, l'assumpte és molt més complex, les variables semblen, de vegades, infinites i no ens hem d'enganyar: en moltes ocasions els professionals de l'educació voregen el desencís. Tenir a l'abast un *Servei* amb la utilitat de la qual parla el diccionari és el mínim que pot oferir l'Administració als educadors i a les educadores preocupats per la preparació i l'èxit del seu alumnat.

L'escola actual exigeix, en matèria lingüística, un esforç continu en formació, recerca, preparació de materials, gestió de problemàtiques provinents de les famílies, d'agents socials diversos, etc. Vet aquí el camp d'acció prioritari del Servei d'Ensenyament del Català que es desenvolupa mitjançant l'Equip de Suport a l'Ensenyament de la Llengua (ESEL).

Encara que des del SEcat es duguin a terme altres funcions no menys necessàries, com per exemple, la gestió i coordinació de les matèries del Programa Xarxa de la Conselleria d'Educació i Cultura (Matemàtiques, Literatura Universal i Història i Cultura de les Illes Balears); l'impuls i participació en l'elaboració de la normativa i l'ordenació acadèmica i curricular de l'àrea de Llengua Catalana; la tramitació i expedició dels certificats del Pla de Reciclatge i de Formació lingüística i Cultural i de les corresponents revalidacions; la tramitació i expedició dels certificats d'homologació dels estudis de Llengua Catalana (ESO i batxillerat) amb els nivells corresponents dels certificats de la Direcció General de Política Lingüística; la coordinació amb la resta de Serveis dels territoris de parla catalana (Principat, País Valencià, la Franja, Andorra, Catalunya Nord i l'Alguer) per a l'elaboració de material conjunt i la coedició;

l'impuls d'accions, com intercanvis pedagògics, voluntariat lingüístic, cursos, jornades, col·laboració amb diversos serveis de l'Administració en la coordinació, creació i elaboració de material didàctic, etc.; així i tot, tanmateix, la tasca realitzada per l'ESEL és una de les més valorades pels centres educatius.

L'Equip de Suport a l'Ensenyament de la Llengua ha generat un procés de reflexió contínua sobre les intervencions més efectives, relacionades directament amb les demandes dels centres d'educació infantil i primària de les Illes Balears. Una de les premisses per a la intervenció de l'ESEL a un centre és la sol·licitud del suport per part de l'equip directiu al Servei d'Ensenyament del Català. Aquesta mesura que pot semblar un simple tràmit burocràtic té una base pedagògica i d'ús assenyat dels recursos de l'Administració. Pedagògica perquè tant els estudis com la pràctica educativa ens demostren dia a dia que l'interès és la primera passa per a l'aprenentatge significatiu; i d'ús assenyat, perquè una eina considerada valuosa, per ventura, podria perdre gran part de la seva efectivitat, si intenta arribar més enllà de les seves possibilitats.

Una vegada tramitada la demanda, cada equip de zona que forma l'ESEL (Palma, Inca, Manacor, Menorca, Eivissa/Formentera), duu a terme durant el mes de setembre, les reunions pertinents (director/a, cap d'estudis, coordinadors, etc.) per

tal de recollir les dades necessàries que fonamentin cadascuna de les seves intervencions de suport. Es tracta de detectar les necessitats reals, com per exemple, mestres amb manca de formació i experiència en ensenyament del català com a segona llengua, professorat que precisa formació continuada sobre el treball de l'expressió oral en llengua catalana amb alumnat d'incorporació tardana, recursos materials i humans amb què compta el centre, etc.

“Impuls a l'ensenyament de la llengua catalana en les situacions més conflictives que esdevenen de la nova realitat plurilingüe i multicultural.”

Posteriorment es programa un pla d'intervenció que contempla actuacions tan diverses com establir un servei de préstec, efectuar sessions de treball amb diversos equips del centre, realitzar exemplificacions a les aules, tot això depenent sempre de les prioritats establertes a principi de cada curs escolar.

Què suposa a la pràctica més estricta el desplegament d'aquesta línia estratègica del Servei d'Ensenyament del Català?

- Un suport efectiu a 190 centres d'Educació Infantil i Primària de les Illes Balears. Podem parlar d'efectivitat demostrada, ja que tots els centres que coneixen i han gaudit d'aquest recurs reclamen la continuïtat any rere any.
- La innovació i aplicació de materials didàctics a partir de la recerca i/o la pròpia creació.
- Impuls a l'ensenyament de la llengua catalana en les situacions més conflictives que esdevenen de la nova realitat plurilingüe i multicultural.
- Un ajut duit a terme per professionals de l'educació amb l'experiència adient, una trajectòria dins l'escola caracteritzada per la bona pràctica, un tarannà positiu i eficaç i, sobretot, mestres que no han perdut el desig de compartir, aprendre i superar els reptes.

El SEcat compta, també, amb una persona a cada illa per a la coordinació de les comissions de normalització lingüística dels centres de secundària i per fer arribar el material didàctic adequat a cada Institut segons el tipus d'alumnat nouvingut.

Les persones que treballam al SEcat som conscients que la veritable reforma roman en cada un dels/les mestres i professorat que cada dia entren dins les aules i es troben davant l'alumnat. És per això que cal estar devora els responsables directes, animar-los, apropar l'Administració a les seves actuacions i necessitats. Segurament aquesta és una bona excusa per albirar allò que molts se n'omplen la boca, però que massa vegades en romanen ben allunyats: l'èxit efectiu de l'alumnat en el procés educatiu, i això passa per una bona competència lingüística i comunicativa per tal de poder exercir la llibertat de triar els codis escaients en qualsevol acte comunicatiu.

Annex

Ordenació general dels ensenyaments

Decret 67/2008, de 6 de juny de 2008, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, fa explícita la referència a la llengua catalana,

- Article 4 Principis. “d) *El foment de la llengua catalana com a llengua de l'ensenyament, l'aprenentatge i la comunicació.*”

Principi desenvolupat a,

- Article 6

1. La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és la llengua de l'ensenyament. El seu ús com a llengua vehicular i d'aprenentatge de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria s'ha d'adequar a les directrius següents:

- a) La llengua catalana ha de ser la llengua d'ús preferent en els actes culturals i socials i en les relacions del centre amb les administracions públiques i les entitats privades.

b) La llengua catalana ha de ser la llengua de les actuacions administratives de règim intern i de projecció externa dels centres sostinguts amb fons públics.

c) Les activitats de l'ensenyament i aprenentatge en llengua catalana impliquen l'ús oral i escrit d'aquesta llengua, i els materials didàctics i de consulta també ho han de ser de manera preferent.

2. El sistema educatiu i, concretament, els centres docents, han de potenciar l'ús de la llengua catalana i el Govern de les Illes Balears ha de fomentar mesures per a la normalització d'aquesta llengua. Aquest foment s'ha de fer tot respectant els drets lingüístics individuals de l'alumnat.

3. Els aspectes lingüístics, històrics, culturals i geogràfics que configuren la identitat de les Illes Balears han de formar part dels currículums de les diferents etapes educatives, de manera que s'integrin, com a part essencial, en els plantejaments educatius institucionals.

4. La Conselleria d'Educació i Cultura ha de facilitar la integració de l'alumnat nouvingut a la llengua i cultura pròpia de les Illes Balears mitjançant el desenvolupament de programes específics d'aprenentatge.

Ordenació curricular

- Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears (Article 6, *La llengua catalana com a llengua de l'ensenyament, l'aprenentatge i la comunicació*).
- Decret 72/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears (Article 6, *La llengua catalana com a llengua de l'ensenyament, l'aprenentatge i la comunicació*).
- Decret 73/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears (Article 6, *La llengua catalana com a llengua de l'ensenyament, l'aprenentatge i la comunicació*). ■

REPRODUCCIÓ, PEL SEU INTERÈS, DE LA CARTA ADREÇADA A TOTS ELS CENTRES EDUCATIUS DE LES ILLES BALEARS SOBRE L'ENSENYAMENT I ÚS DE LA LLENGUA CATALANA

Senyor/a director/a,

Amb l'inici d'aquest curs escolar encetam un període nou en l'ordenació general de l'educació infantil i de l'educació primària a les Illes Balears.

La presència de la llengua catalana, tant als nivells d'ús com d'aprenentatge, hi apareix d'una manera explícita i amb la voluntat, d'una banda, de consolidació dels assoliments obtinguts fins ara i, de l'altra, de progressió en el coneixement i l'ús de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, per part de l'alumnat.

En aquest context i amb la intenció exposada s'ha proposat donar tot l'ajut possible als centres educatius per tal que les disposicions legals vigents en matèria lingüística (Llei de Normalització Lingüística, Decret 100/1990, Decret 72/1997, Ordre 18 maig 1998) puguin desenvolupar-se plenament en el marc idoni que suposa el decret d'ordenació general (Decret 67/2008) i els d'ordenació curricular.

A aquests efectes, el Departament d'Inspecció Educativa recollirà en el seu pla d'actuació tot un seguit de mesures tendents a assessorar els centres en l'aplicació de les disposicions vigents i afavorir la reflexió i l'aplicació dels PLC.

Des del vessant de foment i d'impuls a les mesures de millora de la situació i de l'ensenyament de la llengua catalana, el Servei d'Ensenyament del Català, proposa un seguit d'actuacions referides al tractament de la llengua catalana a l'escola que, per la seva naturalesa, convé especificar:

1. Els centres educatius, tenint en compte la competència lingüística i l'entorn social i familiar del seu alumnat, reflectiran en el seu Projecte Lingüístic les mesures pedagògiques necessàries per aconseguir els objectius en llengua catalana que marca el currículum. Periòdicament en faran el seguiment i si cal, les corresponents modificacions per tal d'incrementar la presència de la llengua catalana en tot l'àmbit escolar.
  - 1.1. L'aprenentatge significatiu de la llengua catalana s'assoleix amb més facilitat si la totalitat del professorat del centre s'implica directament amb la utilització d'estratègies de foment de l'expressió oral a l'hora d'impartir qualsevol matèria i en qualsevol espai.
  - 1.2. El professorat, en general, impulsarà l'ús de la llengua oral, amb activitats, programes, projectes, etc. que explicitaran en la seva programació d'aula. Concretament, als 2n i 3r cicles d'educació primària es tindrà especial esment a l'expressió oral, ja que per assolir els objectius que marca el currículum és necessària una bona competència comunicativa.
2. Els centres que presenten un índex alt d'alumnat de diversa procedència i origen amb desconeixement d'una o de les dues llengües oficials han d'establir procediments que garanteixin veritables relacions de respecte entre la llengua de la comunitat i les altres llengües. El professorat, com a model d'actituds demostrarà i treballarà la significació que tenen les llengües a través del respecte al bagatge lingüístic de l'alumnat, i impulsarà l'aprenentatge i valoració de la llengua catalana com a llengua pròpia del nostre territori.

- 2.1. L'organització dels recursos humans i materials dels centres ha de permetre una admissió de qualitat per a aquell alumnat que s'incorpora tardanament al sistema educatiu de les Illes Balears en qualsevol moment del curs. Mesures d'acollida que tinguin en compte la prioritat d'intensificar l'aprenentatge de la llengua catalana com a mitjà de comunicació i convivència.
3. Per facilitar la tasca del professorat en qüestions d'aprenentatge de la llengua catalana, el vostre centre compta amb la col·laboració de l'Equip de Suport a l'Ensenyament a la Llengua (ESEL) el qual té definides com a prioritats:
- Detecció de necessitats de formació inicial sobre metodologies i estratègies d'ensenyament d'una segona llengua als centres d'educació infantil i primària.
  - Formació inicial i suport als propis centres al professorat sense experiència en ensenyament d'una segona llengua.
  - Formació continuada i suport dins el propi centre al professorat d'educació infantil i primària sobre tractament de llengües.
  - Oferta de recursos materials per a l'aplicació de les noves estratègies didàctiques als centres d'educació infantil i primària.
  - Anàlisi i reflexió entre els docents per a dur a terme l'avaluació dels processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua catalana.
  - Aportació d'estratègies i eines d'avaluació per al foment de l'avaluació formativa sobre l'aprenentatge de les habilitats lingüístiques en llengua catalana.
  - Aportació d'un ventall de programes de diverses temàtiques per al treball de la llengua catalana en els centres on es realitza suport lingüístic.
  - Lliurament i presentació de recursos didàctics per al treball de l'acollida lingüística per a l'alumnat nouvingut.

Esperem us sigui d'utilitat el suport de l'ESEL. Això no obstant, som conscients de les dificultats i coratge que implica l'escola actual i no dubtem que els bons resultats són únicament conseqüència de la important i valuosa tasca diària dels professionals de l'educació als centres educatius.

Miquel Sbert i Garau
Cap del Departament
d'Inspecció Educativa

Felip Munar i Munar
Cap del Servei
d'Ensenyament del Català

Vist i plau

Maria Gener Llopis
Directora general d'Administració, Ordenació i Inspecció Educatives

Palma, 30 de setembre de 2008 ■

QUI VOL EL MODEL A?*

Felix Etxeberria,
Euskal Herriko Unibertsitatea

El Parlament Basc, el novembre de 2005, va aprovar una resolució per instar el Departament d'Educació a dissenyar un nou sistema que superi els actuals models lingüístics, A (castellà), B (mixt) i D (euskara) i a presentar-lo pel febrer de 2007. El març de 2007 es va presentar un esborrany denominat "Marc per a l'Ensenyament i Aprenentatge de les llengües en la CAPB", però per diverses raons, el Projecte de Llei no va veure la llum fins al setembre de 2008. No obstant això, a la vista de la falta de suports, el Departament d'Educació va decidir a final de setembre retirar la proposta i preparar-ne una altra amb l'esperança de comptar amb més adhesions.

He tingut l'oportunitat d'analitzar l'esborrany del nou "Projecte de Llei del Marc d'ensenyament, aprenentatge i avaluació de les llengües oficials i estrangeres a Euskadi" presentat pel Conseller d'Educació del Govern Basc. Dit en

"Ja sabem des de fa molt temps que els alumnes del model A no poden exercir el dret a aprendre l'èuscar d'una manera adequada..."

altres paraules, és el projecte de llei sobre els models lingüístics en educació que portem esperant fa anys. Aquest esborrany ha millorat alguns aspectes que en l'anterior proposta del Nou Marc per a les llengües apareixien discutibles o més imprecisos. Crec que és la proposta que en matèria de llengües necessita el nostre sistema educatiu i voldria destacar alguns articles en què es reflectien

importants avanços en matèria de bilingüisme educatiu.

Art. 3.1. L'èuscar com a vehicle d'expressió normal i preferent en l'educació. Això vol dir que la llengua basca serà la llengua d'utilització a l'aula per aprendre les matèries del curs. Això és un principi admès per tota la comunitat científica internacional en matèria d'ensenyament de llengües: la millor manera d'aprendre una llengua és utilitzar-la com a instrument de treball a l'aula i en la vida quotidiana. També val per a l'ensenyament de l'anglès, ja que és sabut que com millor s'aprèn és utilitzant l'esmentada llengua com a llengua de treball en comptes d'emprar-la com a assignatura.

Aquesta proposta és la mateixa que es fa a València, Catalunya, Illes Balears i Galícia, on el català i el gallec són les llengües de treball a la classe.

Art. 3.2. Tot l'alumnat té el dret i el deure d'aprendre l'èuscar i el castellà adequadament i el dret d'usar-los. Tots els alumnes tenen el dret d'aprendre, per tant caldrà posar els mitjans i les estratègies i itineraris que condueixin a la consecució del nivell adequat en ambdues llengües. Ja sabem des de fa molt temps que els alumnes del model A no poden exercir el dret a

aprendre l'èuscar d'una manera adequada i que corren el risc d'acabar la seva formació escolar sense el nivell necessari que els permeti la seva integració social i laboral plena.

Art. 5.2. El nivell de coneixement de les llengües basca i castellana serà idèntic en finalitzar l'escolaritat obligatòria. Aquest nivell serà l'indicat pel Marc Europeu de referència de les llengües. Tinguem en compte que també la Llei de l'Escola Pública Basca té com un dels seus objectius la consecució del mateix nivell de competència en èuscar i castellà en finalitzar l'ensenyament primari.

En l'anterior Nou Marc, de març de 2007, aquests nivells s'indicaven com el B2 (és a dir, parlar bé la llengua) per a l'èuscar i castellà i el B1 per a les llengües estrangeres. Ara es diu que el nivell ha de ser "apropiat", "amb correcció", "dominar", etc., que són expressions més ambigües i permeten una interpretació més flexible del nivell d'exigència. Què vol dir "apropiat" o "dominar" l'èuscar? Veiem que s'ha reduït en certa manera el nivell que abans s'havia proposat i que ara es proposa un menor nivell d'exigència en les llengües. Això es fa, probablement, per evitar certes reticències o rebuig d'alguns sectors temorosos que es vagi massa ràpid.

Art. 7.1. "Almenys el seixanta per cent de l'horari dedicat a les àrees i matèries curriculars no lingüístiques haurà d'impartir-se en llengua basca". Això significa que en un horari setmanal de 25 hores, les

matèries en èuscar (a les que caldria afegir les 3-4 hores de l'assignatura d'èuscar) suposarien entre 14 i 21 hores setmanals, és a dir, gairebé 3 hores diàries en aquesta llengua com a mínim. Això és quelcom semblant a l'actual model B, com a mínim.

Si tenim en compte les últimes dades de prematrícula per al curs 2008-2009 (Govern Basc, 2008), veurem que els nous alumnes d'educació infantil s'han inscrit en el model D en un 70 %, en el model B en un 25 % i en el model A en un 5 %. Per tant, podem avançar que en realitat aquest nou projecte de Llei afecta gairebé exclusivament els 4.300 infants del model A, perquè la resta dels alumnes del model B i D ja estan en l'actual curs 2008-2009 dins les pautes que indica aquest nou esborrany.

En la Disposició Addicional Primera, punt 3, es diu que *“Tot l'alumnat que en el moment d'aprovació de la Llei estigui cursant la seva educació d'acord amb el Sistema de Models anterior a aquesta, acabarà la seva formació d'acord amb el model triat”*. Per tant, la nova Llei no afectaria els que ja estan estudiant en el model A en l'actualitat. Als qui influirà és als alumnes que vulguin matricular-se a partir d'ara en el Model A.

Però, qui vol el model A?

Qui vol el model A?

Sabem que la Llei de l'Escola Pública Basca (de l'any 1993, la llei de Buesa, del PSE) té com un dels seus objectius, aconseguir que els alumnes en acabar l'esco-

laritat sàpiguen utilitzar adequadament l'èuscar i el castellà. Sabem també, després de moltes investigacions i estudis durant més de 25 anys, que els alumnes del model A no aconsegueixen el nivell mínim per expressar-se en èuscar. Els recents estudis ISEI (2005) i el propi informe PISA (2006) demostren, un cop més, que els alumnes del model A són incapaços tan sols de completar les proves que mesuren el nivell d'èuscar.

sindicats estan fent crides d'atenció i de “prudència” en l'aplicació d'aquests nous criteris i diuen fins i tot que caldria experimentar durant tres anys i provar abans de generalitzar aquesta nova proposta. Altres defensen que cal cercar un model flexible, basat en el respecte a la diversitat, sense imposicions. Altres afirmen que es corre massa, que el castellà sortirà perjudicat, que no es respecta la voluntat dels pares a l'hora de triar la llengua d'instrucció de l'escola.

“Portam 25 anys comprovant que els qui estudien en el model A en castellà no aprenen èuscar i està internacionalment admès que un ensenyament així no aconsegueix bons resultats.”

Després de 25 anys d'ensenyament bilingüe amb els models A, B i D, ja sabem molt sobre com s'aprèn i com no s'aprèn èuscar. Quines són les resistències davant aquest nou projecte? Hem llegit i oït de tot. Alguns partits polítics i

Ja sabem que sense consens i sense acord polític no hi haurà nova llei sobre l'ensenyament bilingüe, però els arguments que s'esgrimeixen per continuar com abans no tenen, al meu parer, justificació educativa.

En primer lloc, enfront dels qui defensen fer experiències pilot durant tres anys i després veure els resultats, caldria dir que els alumnes del model A afectats (ja que el 95 % dels alumnes es matriculen en els models B i D) no necessiten més experiències ni més proves. Portam 25 anys comprovant que els qui estudien en el model A en castellà no aprenen èuscar i està internacionalment admès que un ensenyament així no aconsegueix bons resultats. Sabem que dels qui estudien en el model A, cap no aconsegueix superar el nivell B2 de referència del Marc Europeu (és a dir, parlar bé la llengua); sabem també que els alumnes del model B superen aquesta prova entorn del 25 % i que els qui s'escolaritzen en el model D superen la prova entorn del 60 %. Què més necessitam saber?

Justifiquen experimentar durant 3 anys basant-se en l'existència de situacions diferents, llengües familiars distintes a l'èuscar, zones sociolingüístiques menys favorables que exigeixen provar primer i generalitzar després. Però això també ho sabíem des de fa temps; sabem que en zones menys bascoparlants serà necessari utilitzar més reforços humans i materials; sabem que on hi ha més alumnes immigrants també serà necessari emprar més mitjans i metodologia adequada; i també sabem que en zones socioeconòmicament desfavorides és necessari utilitzar formes de suport i d'intensificació de les ajudes. Tot això ho sabem des de fa molt. Per a què perdrem altres tres anys? Bolquem les ajudes i reforços en aquests centres, sense esperar que passi més temps. I avaluem després, per descomptat.

Al cap i a la fi, "només" són el 5 % de l'alumnat i no sembla una tasca impossible en un país amb tants mitjans, tanta experiència i tants premis en matèria de bilingüisme educatiu.

"...cal tornar a recordar que en tots els estudis que coneixem el castellà surt sempre millor après que l'èuscar..."

En segon lloc, davant els qui afirmen que cal cercar un model flexible, que respecti la diversitat, sense imposicions, caldria argumentar que aquest model flexible que respecta la diversitat i sense imposicions és el sistema de models actual, que porta 25 anys funcionant i que s'ha revelat com un fracàs amb els alumnes que es matriculen en el model A, perquè no aconsegueixen els objectius que es marquen en la llei de l'Escola Pública Basca de 1993.

Article 18: L'èuscar i el castellà estaran incorporats obligatòriament als programes d'ensenyament que es desenvolupin a l'Escola Pública Basca, amb vista a aconseguir una capacitat real per a la comprensió i expressió, oral i escrita, en les dues llengües, de tal manera que almenys puguin utilitzar-se com a llengües de relació i ús ordinaris.

Finalment, per als qui diuen que el castellà sortirà perjudicat i que no es respecta la voluntat de les famílies, cal tornar a recordar que en tots els estudis que coneixem el castellà surt sempre millor après que l'èuscar i que la voluntat de les famílies tindria el mateix tractament que la llei de València, Catalunya, Balears i Galícia, on no hi ha a penes discussió. També cal no oblidar

que la CAPB està per davant en les puntuacions (concretament en segon lloc, després de La Rioja), en llengua castellana dins el conjunt de les CCAA de l'Estat (PISA, 2006).

Serveixi d'exemple l'últim estudi PISA 2006, en què, malgrat que l'alumnat de 4t d'ESO s'escolaritza el 27 % en el model A, el 22 % en el model B i el 51 % en el model D, els alumnes varen ser examinats en un 86,4 % en castellà, mentre que només el 13,6 % dels estudiants varen realitzar la prova en èuscar. Aquesta opció va ser causada, presumiblement, perquè després de 12 anys d'ensenyament bilingüe, la llengua que millor dominen els alumnes és el castellà. Fan falta encara més avaluacions per certificar la precarietat en què es troba l'èuscar i la fortalesa que té el castellà en l'ensenyament basc?

La importància de la llengua familiar

Hi ha una altra línia d'argumentació en contra de l'Esborrany de Llei, ja retirat, que defensa la tesi que els resultats que coneixem respecte al nivell de competència en èuscar a les proves de referència del Marc Europeu, del nivell B2, han de ser discutits per diverses raons. En primer lloc, diuen que aquest nivell B2 (equivalent al First Certifica't en anglès) no significa el mínim exigible de domini de la llengua, o que es domini adequada-

ment l'èuscar. Per tant, aquesta referència del nivell B2 no val i caldria cercar-ne d'altres, quines? No es diu res. Però sabem també, des de fa temps, que els resultats d'ISEI 2005 són la punta de l'iceberg de tot un cúmul d'investigacions que s'han fet sobre el rendiment en èuscar de l'alumnat escolaritzat en els distints models i que coincideixen en allò bàsic: els alumnes del model A no aconsegueixen els objectius de la Llei de 1993.

“...els alumnes amb llengua familiar castellana (o una altra) superen la prova en un 0 % quan estudien en el model A...”

En segon lloc, afirmen que cal tenir en compte la llengua familiar de l'alumnat.

En aquest estudi es demostra que els alumnes del model D que parlen èuscar a casa superen la prova en un 74 %, mentre que els alumnes del mateix model D que a casa parlen castellà superen la prova en un 47,6 % (27 punts de diferència). Per la seva banda, quan s'escolaritzen en el model B, els que parlen èuscar a casa passen l'examen en un 47,5 % i els que parlen castellà ho fan en un 26,6 % (20,9 punts de diferència).

Aquestes dades demostren, en efecte, la influència de la llengua familiar en els resultats de la prova, amb unes diferències entre el 20 % i el 25 % a favor de les famílies bascoparlants; però també és cert que el pes del model té la seva importància, el

doble d'importància, perquè els alumnes amb llengua familiar castellana (o una altra) superen la prova en un 0 % quan estudien en

n'hi ha prou amb aquest argument per defensar la utilització d'altres models distints del model A?

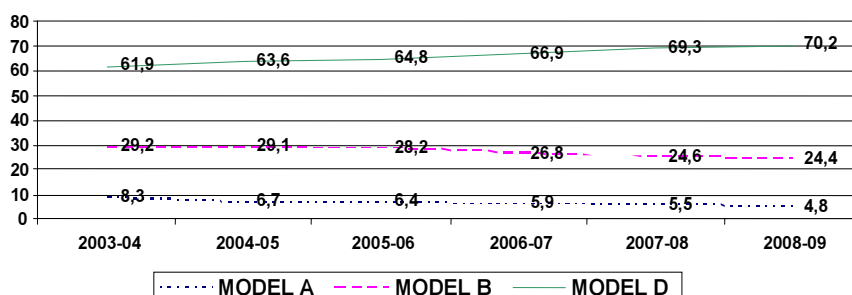
LLENGUA MATERNA	Model A	Model B	Model D	Diferència D-B
Èuscar a casa	0 %	47,5 %	74,1 %	26,6 %
No èuscar a casa	0 %	26,6 %	47,6 %	21,0 %
Diferència per llengua materna		20,9 %	26,5 %	

Font (ISEI-IVEI, 2005, pp.46-47)

el model A, però pugen a un 26,6 % quan s'escolaritzen en el model B i arriben al 47,6 % quan estan matriculats en el model D (ISEI-IVEI, 2005, pp. 46-47).

Canviar els models o, transició “suau”?

En tercer lloc, hi ha un altre argument per no moure el sistema de models que es recolza en el fet

Font: Alumnat d'Educació Infantil. C.A.P.V. Govern Basc, 2008

“Escaritzar en el model A és un sense sentit, un balafament, una pèrdua de temps; va en contra dels drets de l'infant...”

És a dir, per cada model que pujam en intensitat es guanya aproximadament un 25 % i la diferència total entre estar escolaritzat en el model A o el model D, sent la família castellanoparlant, és del 47,6 %. És a dir, passam del zero al gairebé 50 % de possibilitats d'obtenir el nivell B2, mentre que el pes de la influència familiar suposa a prop del 25 %. No

que, analitzant els últims anys de la matriculació de l'ensenyament infantil, es comprova que els alumnes del model A en el curs 2003-04 representaven el 8,3 %, mentre que en el curs 2008-09 són el 4,8 %. Per tant, en menys de 10 anys sembla que el transvasament dels alumnes del model A al model D suposaria en la pràctica la desaparició del model A.

Per tant, a la vista d'aquesta tendència de la matriculació infantil cal plantejar-se la pregunta sobre quina és la via més idònia per aconseguir que l'alumnat estigui en els models que tenen alguna opció d'euskaldunitzar realment els infants. Canviar el sistema de models conforme al projecte de la Nova Llei? Deixar que de mode natural, en menys de 10 anys, la realitat sigui semblant a la pretesa per la Nova Llei? La primera opció sembla la més lògica a la vista de les investigacions i resultats en èuscar. D'altra banda, és indubtable que la segona opció despertaria menys reticències entre els qui pensen que no se'ls respecta el dret a triar la llengua d'escolarització. Quina és l'opció més prudent i adequada?

Conclusió

Crec, sincerament, que aquest nou Esborrany de Llei va en la línia adequada, perquè el que pretén és superar el model A, que no serveix per aprendre èuscar, i reforçar l'ensenyament en els actuals models B i D. Per tant, és una proposta flexible, no maximalista, que permet diferents nivells d'exigència quant

a l'èuscar, però que intenta garantir el seu aprenentatge al final de l'escolaritat. Després de 25 anys d'aplicació dels anteriors models i a la vista de les nombroses avaluacions que s'han realitzat, qui vol el model A? Qui vol no aprendre ciències, anglès, castellà o matemàtiques?

Escolaritzar en el model A és un sense sentit, un balafament, una pèrdua de temps; va en contra dels drets de l'infant a aprendre les llengües oficials de la Comunitat i això pot perjudicar la seva inserció social i laboral posterior. Per què limitar la igualtat d'oportunitats d'alguns nins i nines?

Si, finalment, s'opta per mantenir els actuals models a l'espera del

traspàs "suau" del Model A al D, tal com la tendència sembla indicar, crec important que es faci un esforç per explicar i mostrar als futurs pares i mares d'alumnes en educació infantil que s'ho pensin bé si volen que els seus fills aprenguin èuscar, a més de castellà, perquè això només ocorre sota determinades condicions en els models B i D. D'aquesta manera podríem accelerar aquest traspàs i acabar amb l'absurd model A.

Allò altre, fer experiments durant tres anys i inventar models més flexibles és una pèrdua de temps, almenys si no ho expliquen amb major precisió. ■

*Aquest text ha estat traduït del castellà

Informàtica

Ciutat

Servei Tècnic
Venda d'Ordinadors
Servei a domicili

tenda@informaticaciutat.com

TEL: 971 289 898
FAX: 971 451 694

C./ De la Balanguera, 10 baixos
07011 Palma de Mallorca

NORMALITAT A L'IES

Antònia Santandreu,

mestra i responsable del taller de llengua i cultura de l'IES Berenguer d'Anoia d'Inca

Amb tota naturalitat rebem l'adolescent que ve de Senegal, de Marroc, de Brasil, d'Equador, d'Alemanya, de Colòmbia o de Xina.

-Bon dia i benvingut! Sent amb la nostra llengua i comença a habitar-se als sons que l'acompanyaran mentre sigui per aquí. És natural la seva arribada, com ho ha estat la de companys nous de tot arreu (Mallorca segueix sent terra de pas i de rebuda) i l'aula d'acolliment i el taller de llengua i cultura li obren les portes com ho han fet amb tots aquells que arribaren abans, ara ja fa molts d'anys. Com és normal aprendrà primer la llengua pròpia del lloc on viu, la llengua catalana; i accelerarem el seu aprenentatge a l'aula o al taller durant el temps que li sigui necessari; a més a més d'allò que anirà aprenent a l'aula de referència amb el grup classe i, sense forçar situacions, s'anirà adaptant a la gent del centre.

El tutor o la tutora el presentaran al grup i el professorat d'àrea el tindrà en compte. Sempre hi haurà companys que li aclariran dubtes i l'acompanyaran a l'hora de canviar de classe o d'anar al pati. El grup de voluntariat lingüístic farà la resta i durant els esplais tindrà la possibilitat d'estar amb al·lots i al·lotes de cursos més alts que l'ajudaran a resoldre qüestions, que riuran amb ell, que xerraran amb ell sobre qualsevol tema, en definitiva, el faran sentir-se més segur.

I passaran els mesos, i un bon dia aquella criatura tímida i plena de pors que va arribar al centre a

Foto cedida per Antònia Santandreu

principi d'any, ja té prou confiança en ella mateixa com per intervenir en alguna petita activitat a la classe. Un miracle? No, una suma d'esforços per convertir la nostra llengua, els nostres costums, la

“La NORMALITZACIÓ és possible, si tenim els mitjans necessaris, la formació adequada i prou fe en nosaltres mateixos i podem comptar amb la confiança de les persones i institucions.”

nostra manera de treballar i fer festa, la nostra cultura en ***la cosa més normal d'aquest món.***

La llengua és el nucli del grup, el que tenim en comú, sigui d'on sigui l'alumnat, per relacionar-nos, és la llengua. Si volem comunicar-nos necessitem parlar en català. Per tant, quan hi ha necessitat s'aprèn el que no se sap. Aquest és el truc: ***necessitat.*** Si en la societat necessitàssim el català per comunicar-nos, no farien falta campanyes de promoció. Dins el centre igual, si tothom parlàs en català, els nouvinguts en tendrien prou amb un any d'anar al taller per ajudar al canvi, accelerar l'aprenentatge de la llengua i per a suport personal. Però al mateix pati ja es troben molts parlants castellans, i a fora, Déu n'hi do!

Així es viu la diversitat a l'IES Berenguer d'Anoia, la vida quotidiana, sense estridències, amb la normalitat que sempre havíem desitjat. La ***NORMALITZACIÓ*** és possible, si tenim els mitjans necessaris, la formació adequada i prou fe en nosaltres mateixos i podem comptar amb la confiança de les persones i institucions.

El problema ve quan arriben dia a dia nouvinguts a balquena i no es tenen ni els mitjans necessaris, ni el personal suficient, ni el suport oportú, quan no es té taller de llengua per a alumnes de llengües no romàniques, ni aula d'acollida, ni personal de suport etc, és el cas de molts centres de ciutat que, a més a més de trobar-se en una situació molt més desnormalitzadora, a l'aula, al pati i sobretot al carrer, no disposen de cap tipus de ajuda per fer front a l'atenció que aquest alumnat requereix.

Què feim i com ho feim al nostre centre per aconseguir la normalitat? Fa nou anys que vàrem iniciar un pla d'acollida lingüística i cultural per a alumnat d'incorporació tardana. El principi no va ser fàcil, ningú no sabia com envestir la diversitat de l'aula, que s'havia multiplicat amb l'arribada d'estrangers, molts d'ells procedents de països de llengües no romàniques. Les persones que hi volíem treballar no en sabíem, ni trobàvem gent experimentada que ens pogués orientar, ni materials adients per poder utilitzar. Amb el temps i el treball hem anat teixint una manera de tractar el tema fins al punt de pensar que estam arribant a la normalitat en molts d'aspectes. Avui aquest alumnat no té problemes de comportament, està integrat dins l'aula fins a sentir-s'hi còmode, compleix les normes establertes, comença a demanar allò que no entén i a tenir algun amic o amiga d'aquí, juga a futbol al pati, participa en els actes del centre i en les sortides del grup de referència, el segon any pot anar fent les activitats adaptades amb el grup i avança en els estudis segons les seves possibilitats. Tenim una exalumna marroquina a la UIB, una altra a Batxillerat, una sahrauí a quart amb molt bons resultats acadèmics, n'hi ha uns quants que han aconseguit el títol d'ESO, ja sigui en els cursos ordinaris o en els de Diversificació Curricular; altres s'han derivat a Iniciació professional i aquest any a

PQPI (Programes de Qualificació Professional Inicial). Aquestes són mesures que s'utilitzen per atendre necessitats diverses de l'alumnat en general. Per tant això és normal, aquest alumnat té unes necessitats d'atenció i aprenentatge de la llengua pròpia en la qual s'ha d'entendre i ha d'estudiar, i de temps per avesar-se al canvi de país, llengua i cultura. Si té cobertes aquestes necessitats respon, en la mesura que li permet la seva aptitud.

“L'alumnat acudeix al taller de sis a 15 hores el primer any i de dues a deu el segon, depèn de les necessitats o la disponibilitat de la mestra...”

Per atendre l'alumnat d'incorporació tardana al nostre centre tenim dues mesures extraordinàries:

L'aula d'acolliment que atén alumnat procedent de països de llengües romàniques, majoritàriament sud-americans. El responsable és un professor del departament de català, hi dedica deu hores setmanals. L'alumnat acudeix a l'aula de dues a sis hores, segons les necessitats o la disponibilitat del professor amb l'objectiu d'accelerar l'aprenentatge del català per poder seguir els estudis iniciats al seu país.

Foto cedida per Antònia Santandreu

El taller de llengua i cultura que atén alumnat procedent de països de llengües no romàniques, majoritàriament, magribins. La responsable és una mestra del departament d'orientació, hi dedica tota la jornada laboral. L'alumnat acudeix al taller de sis a quinze hores el primer any i de dues a deu el segon, depèn de les necessitats o la disponibilitat de la mestra, amb l'objectiu d'accelerar l'aprenentatge del català per començar a entendre les primeres paraules, conèixer l'alfabet llatí, aprendre els hàbits, normes i costums i, amb el temps, poder iniciar o continuar els estudis acadèmics. Al taller només usam una llengua, el català, i durant el primer any d'arribada només estudiaran formalment el català, a partir del segon any es comença amb el castellà i l'anglès. Per què ho feim així? Perquè és normal que s'aprenui primer la llengua del país i vehicular del centre, en la qual han d'estudiar totes les altres assignatures, per això es dediquen tots els esforços a la llengua catalana i perquè a una persona que procedeix de països de llengües no romàniques no és convenient voler-li ensenyar d'una manera formal dues llengües, tan diferents de la seva, a la vegada. Així ho hem anat fent a mesura que hem vist la normalitat en aquesta manera, igual ho va recomanar la conselleria d'Educació a les instruccions publicades l'any 2002 per elaborar el PALIC (Pla d'atenció Lingüística i Cultural). Així i tot, de manera informal, aprenen el castellà perquè el senten a tothora, es poden comunicar en castellà molt aviat i a l'hora d'estudiar-lo requereix el mateix esforç que qualsevol altra assignatura.

Al taller també estudien matemàtiques bàsiques: nombres, operacions, figures geomètriques planes, problemes... i coneixement del medi natural i social: el cos humà, l'entorn proper, Illes Balears, Països catalans, Estat espanyol, continents i oceans, l'univers, mesures de respecte al medi ambient...

A l'aula de referència sempre fan les àrees que es consideren socialitzadores: educació física, educació plàstica, tecnologies, música i tutoria, l'assistència a les altres àrees depèn de l'horari de la mestra del taller. De tot d'una s'intenta que vagin al taller el màxim d'hores possible per accelerar l'aprenentatge del català, però de seguida que es poden incorporar a alguna

Foto cedida per Antònia Santandreu

classe es canvien, hi ha molta flexibilitat en les sortides del taller.

Des del primer any s'intenta que tinguin el màxim suport de la mestra de pedagogia terapèutica i d'audició i llenguatge dins l'aula quan entren a fer suport a l'alumnat d'integració. Aquest suport segueix fins que no el necessiten. Com també la mestra del taller, el tercer any segueix fent l'optativa de processos de comunicació per poder dur un seguiment un any més. El professorat d'àrea també els fa suport, alguns professors fan suport a altres professors de la mateixa àrea.

Per arrodonir-ho vàrem iniciar fa cinc anys el voluntariat lingüístic, que consisteix en grups de conversa i parelles lectores, composts per alumnat de batxillerat i l'alumnat nouvingut. Es reuneixen a l'hora del primer esplai per parlar d'una manera col·loquial i berenar junts o bé llegir un capítol de la lectura obligatòria. El curs passat teníem uns trenta-cinc alumnes voluntaris que feien aquesta tasca.

“Aprentatge ràpid de la llengua: apren a entendre i a parlar més ràpidament perquè és el màxim objectiu del taller...”

La direcció del centre posa tota la voluntat per fer possible el bon desenvolupament de l'alumnat en general, també dels nouvinguts. L'equip directiu hi

Foto cedida per Antònia Santandreu

fa feina en l'àmbit acadèmic i personal quan fa falta. El professorat que treballam directament en el pla tenim tota l'ajuda necessària i ens reconeixen la nostra feina.

Valoració del pla d'acollida lingüística i cultural

L'aula i el taller, així com funcionen al nostre centre, creim que compleixen les característiques, per poder-se considerar una ajuda a la inserció de l'alumnat, perquè li proporciona:

- Un referent: té una persona de referència a la qual pot acudir sempre que ho necessiti.
- Temps: pot dedicar el temps que fa falta al canvi, llavors dins el grup anirà aprenent.
- Confiança: és un petit lloc on ell/a sap que pot acudir i relaxar-se una mica.
- Seguretat: troba una part afectiva molt necessària en aquests moments, i li proporciona tranquil·litat, que reverteix en seguretat en si mateix.
- Aprenentatge ràpid de la llengua: aprèn a entendre i a parlar més ràpidament perquè és el màxim objectiu del taller, deixant en segon lloc els conceptes.
- Participació: pot participar en les classes des del primer moment, la qual cosa és més difícil en el gran grup.

- Atenció individualitzada: té una atenció més directa i més exclusiva a causa del baix nombre d'assistents.
- Materials adients: utilitza tot tipus de material visual i manipulable molt important per començar a aprendre una nova llengua, inexistent a les aules dels centres de secundària.
- Ajuda: pot interrompre la classe per qualsevol qüestió que hagi de resoldre al moment.
- Consideració: sap que serà escoltat sempre que necessiti comunicar-se.
- Emocions: pot parlar dels seus problemes, de la seva gent i del seu país quan en té necessitat, i fer un te quan estam nerviosos, això minva tensions.

Foto cedida per Antònia Santandreu

Nosaltres pensam que aquestes mesures per acollir l'alumnat d'incorporació tardana són necessàries i adequades. Aquest alumnat si no se sent atès dins les aules i d'una manera més intensiva a fora, els primers anys, es desbarata, no treballa ni deixa treballar per cridar l'atenció i acaba malament, molt lluny de la normalitat. ■

“L'alumnat immigrant, una vegada situat dins el context escolar i social, farà un bon aprenentatge segons com siguin les seves aptituds, i segons quines siguin les seves oportunitats, igual que qualsevol estudiant a qualsevol part del món”.

PLURLINGÜÏSME O NOMÉS ANGLÈS? L'EDUCACIÓ LINGÜÍSTICA A L'ESCOLA

Tilbert Dídac Stegmann,
catedràtic de filologia romànica a la
Universitat de Frankfurt del Main

Sembla lògic que pel contacte entre les cultures i les nacions es necessiten les llengües respectives. De manera que més plurilingüisme a les escoles significa més entesa entre les nacions i més convivència pacífica. Però hi ha un entrebanc seriós per al plurilingüisme: és la concepció d'un món globalitzat que vol funcionar a base d'una sola llengua: l'anglès.

Les autoritats educatives propaguen que cada alumne ha d'aprendre l'anglès, com a llengua estrangera prioritària i s'autoenganyen no volent veure que si es fa massa anglès, l'interès, la motivació i la necessitat d'aprendre altres llengües minvarà terriblement. En realitat ja està minvant. Hem de desfer-nos d'aquesta idea tan bonica a primera vista que cada persona del planeta es pogués comunicar amb una segona llengua com l'anglès amb cada altra persona humana. Aquesta idea és un formalisme purament abstracte que, a més, no té sentit pràctic perquè no és necessari que cada ésser humà es comuniqui amb cada altre ésser humà. És una pura entelèquia per a la qual no val la pena sacrificar la diversitat i riquesa de llengües del món. Podem conuiuïre molt bé reduint el nostre horitzó de comunicativitat. En lloc de consumir i malmetre la comunicació superficialment, la viurem més a fons.

“Agafem l'anglès senzillament com a eina de primer auxili comunicatiu. Per a aquest anglès auxiliar basten uns centenars de paraules...”

L'anglès s'ha erigit en una mena de fantasma a qui tothom sembla adorar sense pensar-s'ho. Deixem de banda de moment que l'anglès és la llengua del president dels Estats Units i de la propaganda americanitzadora que s'està menjant el món. Això tot sol ja seria una raó per bandejar seriosament l'anglès i proposar una llengua menys poderosa i menys perillosa per a la llibertat mental de la

humanitat (pensem només en els models de vida propagats per Hollywood). Agafem l'anglès senzillament com a eina de primer auxili comunicatiu. Per a aquest anglès auxiliar basten uns centenars de paraules (de fàcil accés, perquè ja circulen en l'aire amb les cançons i amb els anglicismes incorporats a les nostres llengües) i basten un centenar de frases pels que van de viatge o reben viatgers. Amb això la majoria de la població en té prou. Reservem-nos la resta del temps disponible en el currículum escolar per a les llengües per a una cosa més útil: una educació plurilingüe que pugui respirar i desenvolupar-se realment.

Una educació plurilingüe ens obliga a repensar els motlles tradicionals en els que estem oferint les llengües a les escoles:

Hem de diversificar més les llengües ofertes.

Hem de diversificar més les diferents metes que pretenem que els alumnes assoleixin: saber llegir i saber entendre, saber pronunciar correctament, o saber parlar una mica o molt, o també saber-les escriure; p. ex. podríem potenciar la capacitat de lectura en la majoria de les llengües ofertes i exigir capacitat d'expressar-se només en alguna.

Hem de treure les diferents llengües dels seus compartiments tancats i posar-les en relació: aprofitar els coneixements en una llengua per a l'aprenentatge de les següents o fins i tot tractar unes quantes noves llengües simultàniament.

Hem de dedicar una part de les hores de llengua a "aprendre a aprendre llengües", és a dir, a preparar el jovent a aprendre qualsevol llengua, perquè no depenguin durant tota la seva vida de la casualitat de les llengües que hagin tocat a l'escola, sinó que estiguin preparats per fer-se amb la nova llengua que el seu camí biogràfic els exigeixi.

Hem d'enfocar amb més convicció aquest contacte amb les llengües com a contacte amb els nostres veïns (que no són anglòfons!), i amb les altres nacions, com a aprenentatge de civilització i com a educació per a la convivència pacífica.

Tot això ens porta a reorganitzar l'ensenyament de llengües més intel·ligentment. Hem d'oferir camins i mètodes més econòmics, més fàcils, per vèncer la barrera psicològica de l'esforç pretesament necessari per entrar en la diversitat de llengües. Hem de construir una cultura del plurilingüisme,

"...al parvulari: allà és molt més important conèixer una mica de francès, italià o portuguès o fins i tot apropar-se a la llengua d'algun nen africà present a la classe."

motivadora en els nostres sistemes educatius i en l'opinió pública. Hem d'oferir una nova didàctica del plurilingüisme que demostrï la facilitat del salt d'una llengua estrangera a altres. Hem de posar-nos objectius pràctics i realitzables per a les llengües a conèixer a les escoles, acomiadant-nos de la mai no assolida meta de la competència lingüística total.

L'anglès ha d'esser ensenyat primer com a mitjà d'intercomunicació d'urgència. Aquest tipus d'anglès, com ja he dit, no necessita molts mesos per fer-lo aprendre a les escoles. Tampoc no és necessari començar-lo al parvulari: allà és molt més important conèixer una mica de francès, italià o portuguès o fins i tot apropar-se a la llengua d'algun nen africà present a la classe. Això és el que uns col·legues francesos, catalans i germanistes han desenvolupat com a Eulang, Éveil aux langues, Despertallengües.¹ O el que fan les Calandretas occitanes que he tingut un goig immens de visitar i veure a Besiers, Montpelhièr o Pau.² Allà es formen uns veritables petits europeus plurilingües ja als sis anys, oberts i habituats a les llengües en plural, és a dir: el que necessitem al parvulari i a les primeres dues classes d'escola és un programa Despertallengües i una entrada pràctica a una, dues o tres llengües veïnes (saber entendre-les, comparar-les, poder fer una mica de conversa, més tard: saber llegir coses senzilles). Sobre aquesta base els alumnes es podran encarar amb un anglès d'urgència (però amb bona pronúncia!), cosa per a la qual basta un any.

Una escola pensada amb racionalitat haurà de proporcionar un bagatge plurilingüe suficient per poder aprofundir en *qualsevol* llengua estrangera en el moment quan la necessitem de debò. Un universitari que hagi decidit anar a estudiar a Holanda o a Itàlia, si té una bona base reflexiva i pràctica d'aprendre a aprendre llengües i que ha experimentat un cop (o més) a la seva vida escolar com entrar ràpidament en una llengua, sabrà fer-se ràpidament amb la nova llengua que li calgui. El que li ha de proporcionar la seva vida escolar no és, doncs, *una* sola llengua internacional de monopoli, sinó haver adquirit àmpliament els fonaments de com s'aprenen llengües -i com ell personalment millor «funciona»

1 Vegeu <dewey.uab.es/jaling/evlang.htm>.

2 Vegeu <http://c-oc.org/calandreta/mp/> o <www.aprene.org>.

encarant-se amb una nova llengua. Parlo del que els meus col·legues de didàctica avui anomenen l'apropament *constructivista* a les llengües, és a dir l'aprenentatge autònom, autoguiat i on el professor fa prioritàriament el paper d'acompanyant del procés d'aprenentatge i no de preceptor.³

El lloc de treball que un català, acabada l'escola, es vulgui buscar a fora dels Països Catalans, no el trobarà a base d'anglès -ni a Espanya, és clar, ni a Itàlia o Alemanya; el trobarà a base d'haver après com fer-se ràpidament amb una nova llengua que necessita. Exigir-li al total de la població a esmerçar anys i anys escolars prioritzant l'anglès com a llengua estrangera no és raonable ni econòmic.

Afegim a aquesta constatació una consideració més: què ens aporten les últimes descobertes en el camp de la didàctica del plurilingüisme, ciència jove que només fa un decenni que s'està desenvolupant seriosament? I, molt lligat amb la didàctica del plurilingüisme: què ens aporta la neurolingüística, és a dir els coneixements sobre com funcionen les llengües en el nostre cervell? La neurolingüística ens demostra la *transversalitat* del cervell humà i de les competències lingüístiques i especialment de les competències plurilingües. Per dir-ho de manera plàstica: les nostres llengües no es troben en compartiments diferents i en llocs diferents del cervell, sinó interrelacionades transversalment. Les competències lingüístiques anàlogues es troben en el mateix lloc cerebral, siguin de la llengua que siguin. I el lèxic de totes les llengües es troba estretament interrelacionat. I si aprenem una nova llengua, els nous coneixements els afegim enganxant-los als que tenim i fins i tot els podem enganxar amb més rapidesa i facilitat cada vegada que trobem un racó on els podem enganxar. És el que al nostre mètode de plurilingüisme EuroCom anomenem *transfer*.

Fixeu-vos que la didàctica tradicional monolingüe fa tot el contrari, compartimenta i separa: el professor d'anglès només fa anglès; el de francès, només francès; el d'alemany, només l'alemany. I és que el professor d'anglès no ha estudiat ni mínimament l'alemany ni el francès i no pot fer veure als seus alumnes que la meitat del vocabulari anglès prové

del francès i que l'altra meitat té relació amb l'alemany. Pocs són els professors que almenys a base de comparar el català i l'espanyol obrin les portes cap a l'italià o el portuguès, tan fàcils d'obrir. La majoria de professors fan la seva lluita solitària per fer aprendre la «seva» llengua a l'alumnat sense aprofitar els coneixements preexistents en els cervells dels alumnes.

“Aprofitar les relacions entre les llengües romàniques comporta, a més a més, un avantatge per als Països Catalans: la recentralització del català.”

Tot al contrari el mètode que anomenem EuroCom sistematitza per primer cop els avantatges de la intercomprensió i aprofita les relacions entre les llengües potenciant el *transfer* des de la llengua coneguda cap a la nova llengua o cap a unes quantes de noves, especialment quan són emparentades com ara les romàniques, les llengües eslaves o les germàniques.

³ Vegeu, entre els múltiples treballs del col·lega Franz-Joseph Meissner sobre la didàctica de la intercomprensió, els que menciona a la bibliografia.

Aprofitar les relacions entre les llengües romàniques comporta, a més a més, un avantatge per als Països Catalans: *la recentralització del català*. El català ja no competeix amb una sola llengua tan forta com ella -o més forta: l'espanyol. Sinó que competeix tranquil·lament amb unes quantes llengües -i l'espanyol ja només serà una d'elles. El català és el centre i l'espanyol, el francès, l'italià, l'anglès i l'alemany, l'holandès o l'àrab, etc. són segones llengües; encara que l'espanyol mantingui un pes més important que el portuguès, posem per cas. El català se situa com a «llengua pont central» i al voltant del català queden situades les altres llengües - tant les veïnes com les més allunyades, accessibles amb l'EuroCom.

El mètode EuroCom que he desenvolupat amb el col·lega Horst G. Klein a partir dels anys 80 a Frankfurt⁴ explica sistemàticament com aprofitar les competències preexistents en cada persona per transferir-les a totes les altres llengües de la mateixa família i fer-ho de tal manera que hom pugui comprendre tot d'una el significat principal d'un text de diari en una d'aquestes llengües encara no apreses i pretesament «desconegudes». Continuant amb la lectura de textos successius en aquesta llengua i acompanyat per l'EuroCom l'individu comença a construir autònomament unes

competències lectores en aquesta llengua que en poc temps li permeten passar a la comprensió auditiva. Exercitant aquestes dues competències receptives establirà un fonament per al desenvolupament posterior de competències actives molt més efectivament i molt més econòmicament que els mètodes tradicionals monolingües.

Donaré unes pinzellades del mètode EuroCom® encara que se'l pot trobar descrit en diverses publicacions⁵ i a la xarxa a <www.eurocomresearch.net>. En aquest lloc d'internet es troba en 10 pàgines (i en catorze llengües!) l'exposició del funcionament del mètode EuroCom. Amb el nostre mètode posem de relleu que tothom pot transferir coneixements preexistents cap a una nova llengua emparentada, en 7 camps lingüístics diferents. Els anomenem els 7 sedassos aplicant la imatge dels cercadors d'or que treuen els elements de valor del rierol de la nova llengua amb uns sedassos. Així nosaltres trobem en una llengua pretesament desconeguda una gran quantitat de preciosos elements que no ens són gens desconeguts, sinó que reconeixem amb alegria perquè ens són intercomprensibles.

Es tracta dels set camps següents, aplicant-los a les llengües romàniques:

“Amb l'EuroCom oferim aquesta sistemàtica ben elaborada en 15 o 20 regles per cada llengua.”

LI, el lèxic internacional. Cada llengua moderna ha desenvolupat un lèxic que descriu la vida moderna i que representa una part força important dels textos que llegim en els diaris i sentim en les notícies d'actualitat a la televisió o a l'internet. És un immens repertori lèxic de provenença llatina o llatinofrancesa o llatinoanglesa que és intercomprensible en la majoria de les llengües europees i fins i tot mundialment.

LP, el lèxic panromànic. Les llengües romàniques que tenen l'arrel comuna del llatí han conservat fins avui centenars d'elements lèxics bàsics comuns el

⁴ Ja tenim una trentena de volums i una vintena de CDs publicats en la sèrie Editiones EuroCom (vegeu www.shaker.de).

⁵ Vegeu les referències bibliogràfiques al final, especialment el llibre EuroComRom - Els set sedassos: Aprendre a llegir les llengües romàniques simultàniament (Stegmann 2003a).

significat dels quals és comprensible des de qualsevol llengua romànica.

CF, les correspondències fòniques i gràfiques. No totes les possibilitats de lligar una paraula d'una nova llengua amb la paraula etimològicament corresponent de la llengua que coneixem i detectar-ne així el sentit, és fàcil de fer a primera vista. La raó és que les paraules han canviat, diguem-ho així "de vestit". Tenen l'arrel comuna però hem de conèixer la sistemàtica dels canvis per detectar amb rapidesa els significats paral·lels. Amb l'EuroCom oferim aquesta sistemàtica ben elaborada en 15 o 20 regles per cada llengua. Per exemple la pi- inicial italiana de "pieno" correspon a la pl- inicial catalana de "ple" i si comparem "piano" amb "pla" i "piovere" amb "ploure" veiem que la pi- correspon a una pl-com en francès "plein", "plan", "pleuvoir" i que totes aquestes corresponen en castellà a una ll-: "lleno, llano, llover" (i en portuguès a "cheio, chão, chover"). Igual la "clau" i "clé" catalana i francesa corresponen a una "chiave" italiana, a una "llave" espanyola i a una "chave" portuguesa. Amb l'ajuda d'aquestes correspondències fonètiques (i de les gràfiques) ens movem com peix a l'aigua dins de les noves llengües romàniques.

GP, grafies i pronúncies. Per sort, la gran majoria dels sons s'escriuen igual en totes les llengües romàniques, però hi ha algunes "disfresses" amb les quals les llengües escriuen i pronuncien diferentment. Per sort, la impressió de desorientació es perd a partir del primer moment en què ens hem aclarit la situació, p. ex. veient que el "che" italià i romanès es pronuncia 'ke', de manera que deduïm que correspon al significat del "que" català, francès, espanyol, portuguès etc. O que detectem que les "ny" catalanes s'escriuen "gn" en francès i italià, "nh" en portuguès, "ni" en romanès i "ñ" en espanyol, pronunciant-se, però, iguals en totes aquestes llengües. Un cop que hem pres consciència d'aquestes poques diferències ja podem aprofitar aquest quart sedàs per fer la transferència.

SP, sintaxi panromànica. Una altra base ideal per saltar a les altres llengües romàniques és el fet que els 9 tipus bàsics sintàctics, és a dir els 9 tipus en els que construïm bàsicament les nostres frases, són absolutament idèntics en totes les llengües

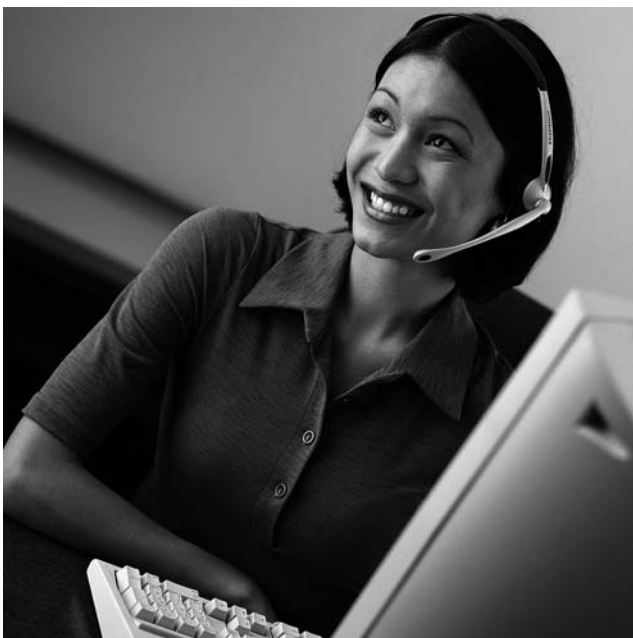
romàniques. No difereixen en res. "La Rosa dona la informació a un col·lega" és igual en portuguès: "Rosa dá a informação a um colega" o en francès: "Rosa donne l'information a un collègue". I també les construccions més llargues i amb parts subordinades es fan transparents.

MR, morfologia romànica. També pel que fa a les formes dels articles, a la formació del plural, dels femenins, de les desinències verbals, hi ha tots uns elements comuns entre llengües de la família romànica. P. ex. les llengües de l'oest fan els plurals en -s mentre que l'italià i el romanès, les llengües de l'est, el fan en vocal -i o -e. O les primeres persones del plural en el sistema verbal: "cantem, cantamos, nous chantons, cantiamo" són recognoscibles per la consonant nasal -m o -n. Aquestes semblances ben visibles faciliten enormement la transferència dels nostres coneixements cap a altres llengües.

"I ho pot fer sense necessitat de conèixer bé aquestes llengües posant-se en la mateixa situació que els seus alumnes davant d'una "nova" llengua romànica."

FX, prefixos i sufixos. Aquestes partícules lèxiques provinents gairebé totes del llatí o del grec són altament reconeixedores en totes les nostres llengües i permeten comprendre moltes més paraules encara que només sigui parcialment.

Amb aquests set sedassos o set camps lingüístics es veu detalladament el potencial de transferència que posa a disposició de tots nosaltres el fet que les llengües romàniques estiguin emparentades.

Podreu comprovar amb la nostra publicació *EuroComGerm*⁶ que el mateix passa amb el conjunt de les llengües germàniques, l'anglès i l'alemany inclosos. I ja tenim la meitat del llibre *EuroComSlav* entrat a l'internet (www.eurocomprehension.info amb clic a EuroComSlav-intro) on s'aplica a les llengües eslaves el mateix mètode que hem aplicat a les llengües romàniques amb el mateix èxit.

Amb el mètode EuroCom tenim, doncs, una manera per integrar ja des d'ara el plurilingüisme receptiu, és a dir lector, a les classes de llengües: cada professor de català o d'espanyol pot aprofitar en les seves classes els llibres i els CDs que tenim publicats⁷ per fomentar competències de lectura en francès, italià, portuguès etc. entre els seus alumnes. I ho pot fer sense necessitat de conèixer bé aquestes llengües posant-se en la mateixa situació que els seus alumnes davant d'una "nova" llengua romànica. Ho poden fer tots els professors de llengües de tot Europa en les seves classes respectives: el llibre *EuroComRom* existeix en versió polonesa, búlgara,

en italià, francès, català, espanyol i portuguès i en neerlandès, anglès i alemany. Aplicat amb curiositat lingüística pels professors europeus de llengües significarà un avanç secular en el plurilingüisme dels joves europeus: plurilingüisme en lectura de documents d'internet, de premsa i de llibres, però després també, com a conseqüència, plurilingüisme d'intercomprensió auditiva en els mitjans de comunicació auditiu i en les converses entre europeus, en les quals ens podrem habituar a entendre els altres que parlen en les seves respectives llengües i on nosaltres podrem parlar en les nostres i serem entesos.

Hem de fomentar amb coratge un mosaic creatiu i aleatori de combinacions comunicatives entre les nostres llengües i cultures europees en lloc d'un unificat i radical empobriment de situacions comunicatives a base d'una sola llengua. Les eines per aconseguir-ho estan a la mà.

Cal que els catalans siguin capdavanters en el plurilingüisme i que se situïn entre els més internacionals i els més oberts, sempre a base d'una ferma defensa de la pròpia identitat, de la llengua catalana.

Referències bibliogràfiques

- Beacco, Jean-Claude et Byram, Michael (2003): Guide pour l'élaboration des politiques linguistiques éducatives en Europe. De la diversité linguistique à l'éducation plurilingue, Strasbourg, Division des Politiques linguistiques, Conseil de l'Europe, avril 2003.
- Clua, Esteve; Estelrich, Pilar; Klein, Horst G. i Stegmann, Tilbert Dídac (2003): *EuroComRom - Els set sedassos: Aprendre a llegir les llengües romàniques simultàniament*. Aachen: Shaker 2003. 237 p. ISBN 3-8322-0683-3 (Editiones EuroCom, 12).
- Hufeisen, Britta; Marx, Nicole (Ed.): *EuroComGerm - Die sieben Siebe: Germanische Sprachen lesen lernen*. Aachen: Shaker, 2007. 370 p. ISBN 978-3-8322-6020-0 (Editiones EuroCom, Reihe EuroComGerm, 1)
- Klein, Horst G. i Stegmann, Tilbert Dídac (2000): *EuroComRom - Die sieben Siebe: Romanische Sprachen sofort lesen können*. 3a ed. Aachen: Shaker 2000. 288

⁶ Britta Hufeisen, Nicole Marx (Ed.): *EuroComGerm - Die sieben Siebe: Germanische Sprachen lesen lernen*. Aachen: Shaker, 2007. 370 p. ISBN 978-3-8322-6020-0 (Editiones EuroCom, Reihe EuroComGerm, 1).

⁷ Vegeu www.shaker.de, Editiones EuroCom, amb moltes publicacions accessibles en línia, i la bibliografia al final d'aquesta contribució.

- p. ISBN 3-8265-6947-4. (Editiones EuroCom, 1, ISSN 1439-7005)
- Meissner, Franz-Joseph (2004a): Introduction à la didactique de l'eurocompréhension, in: F.-J. Meissner, C. Meissner, H.G. Klein i T.D. Stegmann: *EuroComRom - Les sept tamis: lire les langues romanes dès le départ*, Aachen, Shaker, 2004, p. 7-140.
  - Meissner, Franz-Joseph (2004b): Transfer und Transferieren. Anleitungen zum Interkomprehensionsunterricht, in: H. G. Klein / D. Rutke, eds.: *Neuere Forschungen zur Europäischen Interkomprehension*, Aachen, Shaker, 2004, p. 39-66.
  - Meissner, Franz-Joseph (2005): Mehrsprachigkeitsdidaktik revisited: über Interkomprehensionsunterricht zum Gesamtcurriculum, in: *Fremdsprachen lehren und lernen*, 34 (2005), p. 125-145; quadern amb el tema «"Neokommunikativer" Fremdsprachenunterricht» ed. Franz-Joseph Meissner.
  - Meissner, Franz-Joseph (2008): Que peut apporter la didactique de l'intercompréhension aux systèmes éducatifs européens? in: www.APLV-LanguesModernes.org.
  - Stegmann, Tilbert Dídac (1991): El català com a base per a una planificació plurilingüe europea: l'aprenentatge simultani de llengües emparentades, in: *Lenga e País d'Oc*, n. 23 (1991), p. 23-26.
  - Stegmann, Tilbert Dídac (1996): La parenté des langues: passepartout pour une Europe plurilingue, in: *Europe plurilingue 5* (1996), n. 11, Oct., p. 35-46.
  - Stegmann, Tilbert Dídac (1999): EUROCOM: Una entrada plurilingüe en el món de les llengües romàniques, in: *Llengua Nacional* (1999), n. 28, p. 4-8.
  - Stegmann, Tilbert Dídac (2001): Le Plurilinguisme réceptif à travers la méthode EuroCom, in: *Didactique des langues romanes: le développement de compétences chez l'apprenant*. Actes du colloque de Louvain-la-Neuve, 27-29 janvier 2000, Bruxelles: De Boeck Duculot, 2001, p. 447-454.
  - Stegmann, Tilbert Dídac (2002): Lettre de Til Stegmann [aux parents occitans], in: *Guide d'accueil de l'école ... bilingue Calandreta del Vernhat*, 8-8-2002, p. 19-28.
  - Stegmann, Tilbert Dídac (2003a) (i E. Clua, P. Estelrich, H. G. Klein): *EuroComRom - Els set sedassos: Aprendre a llegir les llengües romàniques simultàniament*. Aachen: Shaker 2003. 236 p. ISBN 978-3-8322-0683-3 (Editiones EuroCom, 12).
  - Stegmann, Tilbert Dídac (2003b): EuroCom - una visió més realista i més plurilingüe de l'ensenyament de llengües, in: *L'educació lingüística en situacions multiculturals i multilingües*, ed. J. Perera, L. Nussbaum, M. Milian, Barcelona: Institut de Ciències de l'Educació, Universitat de Barcelona, 2003, p. 195-204.
  - Stegmann, Tilbert Dídac (2004): L'intercompréhension (EuroCom) en langues romanes - un double atout pour le français, in: *Diversité et spécialités dans l'enseignement des langues - Repères & Applications (IV)*, ed. L. Baqué, M. A. Tost, Barcelona: Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, 2004, p. 24-31.
  - Stegmann, Tilbert Dídac (2005a): EuroComRom - Les sept tamis pour le plurilinguisme réceptif, in: *Synergies Italie*, 2 (2005), p. 35-42.
  - Stegmann, Tilbert Dídac (2005b) (i E. Martín Peris, E. Clua, H. G. Klein): *EuroComRom - Los siete tamices: Un fácil aprendizaje de la lectura en todas las lenguas románicas*. Aachen: Shaker 2005. 236 p. ISBN 978-3-8322-3303-7 (Editiones EuroCom, 13).
  - Stegmann, Tilbert Dídac (2007a): O método europeu de intercompreensão EuroCom, in: *Diálogos em intercompreensão: actas do Colóquio de Lisboa, Setembro de 2007*, coord. Filomena Capucho et al., Lisboa: Universidade Católica Editora, 2007, p. 75-80.
  - Stegmann, Tilbert Dídac (2007b) (i Sebastià Moranta): *Katalanisch express: sofort Katalanisch lesen durch Ihre Brückensprache*, Aachen: Shaker, 2007. 104 p., amb CD-ROM, ISBN 978-3-8322-6266-2.
  - Stegmann, Tilbert Dídac (2007c): Ser plurilingües més enllà de l'anglès (i de l'espanyol), in: *La llengua d'acollida : la llengua a Europa i la integració lingüística a la Plana : comunicació en català dins l'espai cultural europeu*, ed. Laia Climent, Vicent Pitarch, Vicent Salvador. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana 2007 [Symposia philologica, 15], p. 25-33. ■

EUROCOMROM – ELS SET SEDASSOS

Aprende a llegir les llengües romàniques simultàniament

Joan Lladonet i Escales,
coordinador de la revista *Pissarra*

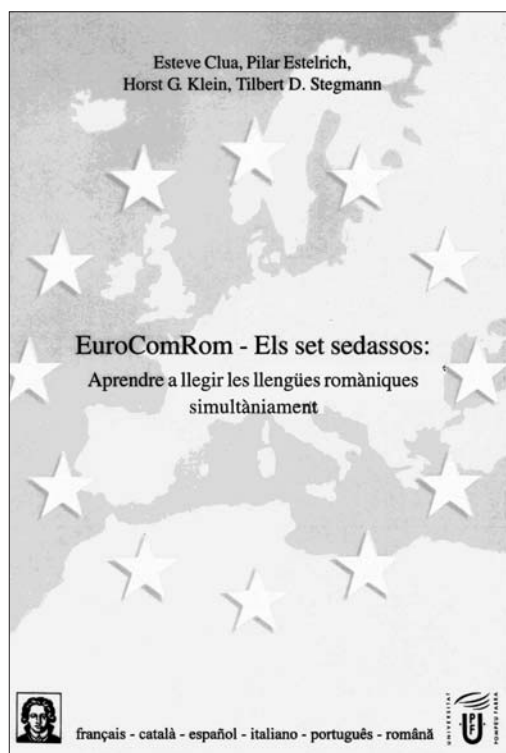
Introducció al mètode

És un mètode d'aprenentatge simultani de les llengües romàniques, que forma part d'un mètode europeu més ampli, l'EuroCom, amb el qual es poden aprendre les llengües germàniques i també les llengües eslaves. L'EuroComRom - Els set sedassos és obra d'Esteve Clua, Pilar Estelrich, Horst G. Klein i Tilbert D. Stegmann i és una alternativa al trilingüisme. Una de les qüestions fonamentals que ocorre avui és la globalització, especialment amb els estats més propers. Fa cinquanta o seixanta anys quan s'estudiava una llengua d'un estat veí, no se sabia si mai s'arribaria a usar. Avui és possible i demà existirà més la possibilitat d'anar a treballar a qualsevol lloc del món. Els països més propers poden ser els primers destins. És fonamental que coneguem la llengua del país on anem a fer feina. El coneixement que es pot fer a través d'aquest mètode és totalment útil per començar a relacionar-nos amb la gent del país i allà, en contacte amb la població, és on realment s'acaben d'aprendre les llengües.

Aquest manual és un dels millors mètodes existents per accedir al multilingüisme. Permet aprendre a llegir simultàniament francès, català, italià, portuguès, espanyol i romanès. També es pot aprendre l'occità, especialment la varietat que s'utilitza a la Vall d'Aran. Estratègicament, aquest mètode al principi no exigeix les habilitats productives (orals i escrites), sinó que es basa en les receptives, especialment la competència lectora, i posteriorment la comprensió oral, i l'expressió oral i escrita.

Els set sedassos

EuroComRom sistematitza tot allò que ja sabem de qualsevol de les llengües noves que volem aprendre i ho sistematitza en set sedassos. En el cas dels catalanoparlants el fet de conèixer també castellà ajuda molt a l'aprenentatge d'altres llengües romàniques. Amb aquest mètode nosaltres podem aprendre quatre llengües veïnes i el romanès. El fet que aquesta llengua, que és la més llunyana, la puguem trobar a molts llocs i també als instituts, pel fet que

han vingut moltes persones de Romania, fa que sigui un punt més fàcil el seu aprenentatge, especialment si tenim qualche romanès dins la classe. Igual passa si hi ha parlants de les altres llengües. Els set sedassos serveixen per obtenir claredat d'idees a partir del coneixement d'aquests set àmbits que ajudaran a la posterior comprensió global. (Trobareu els set sedassos més i millor explicats a l'article de Til Stegmann i també un possible tractament de l'anglès).

El **primer sedàs** recull el lèxic internacional, que és aquest que s'ha produït modernament a partir del desenvolupament humà i del pensament actuals. Com que la major part d'aquest lèxic és llatínoromànic, això és una gran ajuda per a l'aprenentatge de les noves llengües romàniques. Aquest lèxic, juntament amb el nom de persones, llocs i institucions forma gran part del lèxic de textos periodístics de política internacional.

El **segon sedàs** filtra el lèxic compartit per la família lingüística romànica. El coneixement d'una sola llengua et permet accedir a les restants, ja que existeixen a totes elles unes 500 paraules que pertanyen al seu vocabulari bàsic.

El **tercer sedàs** s'empra per accedir a les correspondències fonètiques en totes les llengües estudiades. Se sistematitza un nombre limitat de regles de correspondència fònica. Si *nuit* en francès correspon a *nit* en català, a *noite* en portuguès, a *notte* en italià i a *noche* en espanyol, aleshores al francès *lait* li corresponen *llet*, *leite*, *latte* i *leche*. D'aquesta manera és fàcil reconèixer el significat de les paraules en la llengua que s'aprèn.

El **quart sedàs** es refereix a les grafies i a les pronúncies. Si bé en totes les llengües romàniques s'utilitzen les mateixes grafies, existeixen diferents solucions ortogràfiques. Aquest sedàs es basa en aclarir les diferències en la representació gràfica i així poder resoldre les dificultats que s'hagin pogut crear.

El **cinquè sedàs** es basa en el fet que en totes les llengües romàniques existeixen nou tipus d'oracions bàsiques que tenen la mateixa estructura. Així, els coneixements d'una llengua són molt útils per conèixer la posició dels articles, substantius, adjectius, verbs, etc. Aquest paral·lelisme sintàctic fa més comprensible els textos escrits.

El **sisè sedàs** ens forneix amb les regles bàsiques dels elements morfosintàctics (per exemple, com es pot reconèixer qualsevol persona del singular o del plural de qualsevol temps verbal). D'aquesta manera es facilita la comprensió de les estructures gramaticals i, per tant, de la comprensió lectora.

El **setè sedàs** consisteix en una llista de prefixos i sufixos, que permet analitzar les paraules compostes i deduir-ne el significat a partir de la separació de les arrels dels sufixos o prefixos.

Miniretrats de cinc llengües romàniques

Com que aquest manual pressuposa que els seus lectors coneixen el català i el castellà, a la segona part, qualsevol aprenent hi trobarà miniretrats de les cinc llengües següents: francès, italià, occità, portuguès i romanès. Això es fa per si alguna persona

vol aprofundir en alguna llengua determinada i en els miniretrats se sistematitzen els coneixements lingüístics activats amb l'ajuda dels sedassos i els complementen estratègicament. En cada miniretrat s'hi troben dades històriques, de l'evolució, dels dialectes, les normes que es poden trobar amb els set sedassos i una llista d'unitats lèxiques semblants a les altres llengües. En el llibre hi trobareu un apèndix amb el lèxic bàsic panromànic que es pot trobar com a mínim a cinc llengües. També hi trobareu textos en diferents llengües per poder practicar, a mesura que es van fent les explicacions de cada sedàs o de cada llengua.

Principis del mètode EuroCom

- L'aprenentatge de llengües és fàcil, sempre que existeixi parentiu.
- El parlant d'una llengua europea ja sap moltes altres coses d'altres llengües europees.
- EuroCom possibilita que l'estudiant sigui conscient de les seves facultats d'accedir a allò desconegut per mitjà de deduccions analògiques i a partir de la lògica del context.
- EuroCom pretén que s'aconsegueixin competències parcials en moltes llengües, en lloc del perfeccionisme il·lusori en una o dues llengües.

- Completa l'oferta tradicional d'ensenyament de llengües, ja que des del punt de vista europeu existeix manca de diversificació.
- Valora el coneixement multilingüe parcial.
- Contribueix a la revalorització positiva per part dels europeus de les llengües maternes (la pròpia inclosa), i també a defugir la imposició d'una única llengua vehicular, com a sortida a la diversitat lingüística.
- Comporta la conscienciació que les cultures europees formen part d'una família única i que estan interrelacionades.

Instruccions per començar i de lectura

En la fase inicial el manual recull tot allò que és fàcil en la nova llengua i evita les pors inicials i els efectes negatius. Es concentra en la lectura de textos i facilita un progrés d'aprenentatge molt ràpid. Des del punt de vista de la psicologia de l'aprenentatge, EuroCom ofereix una nova interpretació dels errors, donant-los el valor de resultats de comprensió parcialment aconseguits que només cal millorar. Per facilitar la lectura en una nova llengua, al principi es recomana escollir articles de premsa que a l'aprenent li siguin familiars en la seva llengua. Trobareu també com s'han de tenir en compte els coneixements previs i com ha de ser el procediment de lectura pas a pas.

El CD i els textos orals

Amb el CD, que trobareu dins el manual d'EuroCom, podreu escoltar tots els textos que apareixen al llibre, mentre s'expliquen els set sedassos. Si el text és llarg, la pronunciació que escoltareu és per paràgrafs. Així podeu repetir cada paràgraf les vegades que vulgueu i com que solen ser curts, es possibilita un bon aprenentatge de l'expressió oral de cada una de les llengües que hem citat més amunt i que té preparades el manual perquè es puguin aprendre.

Conclusió

Crec que és una real alternativa al trilingüisme. Els experts en currículums haurien d'estudiar com es pot introduir aquest treball del multilingüisme dins

l'escola. Queda clar que l'alternativa és l'aprenentatge de les llengües veïnes, i l'anglès necessari per comunicar-se mínimament a moltes parts del món i llegir per internet, els autors diuen que un sol curs, a edat avançada és suficient. Per tant, és un mètode que no es pot deixar de tenir en compte si es vol en pocs anys poder anar a fer feina a Itàlia, a França, a Portugal... Es podria incloure com a assignatura a la UIB dins les carreres de Filologia romànica (catalana, hispànica, etc.). També s'hauria de tenir en compte a la carrera de Magisteri, fer una especialitat nova, o veure com es podia compaginar amb la d'anglès. De totes maneres, els autors encoratgen a posar-lo en marxa al professorat que hi estigui interessat.

Si estau interessats a conèixer el mètode o a utilitzar-lo per al vostre propi aprenentatge, el trobareu a qualsevol llibreria especialitzada en llibres en català, o el podreu comanar. En tot cas, el coordinador de Pissarra vos podrà donar més informació. ■

PLAÇA 18. serigrafia

La millor selecció tèxtil per a promocions en serigrafia i brodats

971 660 422 - www.pl18.com
c/ Des Rafalet, 10 - Polígon Son Noguera, Lluçmajor.

EL CRAC DEL NEOLIBERALISME*

Al llarg dels articles que he publicat a aquest diari, he fet referència moltes vegades al sistema econòmic neoliberal, sistema econòmic actual, que és el causant principal de la creació de tantes diferències entre les persones més riques i les que es moren de fam, ja que el neoliberalisme possibilita que n'hi hagi que es facin cada dia més rics, però no facilita que s'acabi amb els milions de persones que viuen en la més absoluta misèria. També he explicat que un dels objectius principals de les polítiques neoliberals és la privatització dels serveis públics, com són els de l'educació i els de la sanitat. Aquí tenim les famoses fundacions que va posar en marxa el PP per dirigir els centres hospitalaris i les famoses eleccions de centre per part de les famílies (cosa que només poden fer unes quantes, sempre les millor situades) i les avaluacions corresponents per demostrar que els centres concertats privats són millors que els públics, sense explicar quines són les raons d'aquest fet, però que molts en sabem les causes. És coneguda també la privatització del servei de la telefonia, del subministrament de tot tipus d'energia, etc.

Tot això els neoliberals ho basen en la teoria que l'Estat s'ha d'anar aprimant d'allò més i el mercat és el que ha d'engreixar. Diuen que és allò de deixar que el mercat es reguli sol. Que si hi ha molta demanda els preus pugen i que si n'hi ha poca, els preus baixen i que l'Estat no ha d'intervenir per res, però en realitat el neoliberalisme defensa més els interessos dels poderosos que el mercat lliure, com ara hem pogut comprovar. Amb la crisi galopant, que ja ha reconegut el mateix Zapatero, ha quedat completament demostrat que les polítiques neoliberals han fracassat estrepitosament (no ho volen reconèixer de cap de les maneres, ja vos fixareu en les declaracions dels polítics, especialment dels conservadors i dels periodistes al seu servei), però adonau-vos de qui és que paga aquest fracàs. Està clar que els dos sectors més afectats en principi han estat el de la construcció i l'hipotecari (completament relacionats i imbricats). Moltes obres es troben sense

picapedrers i sense acabar la feina i això afecta uns quants constructors, uns quants promotors i algun sector de la banca, però qui realment rep és la gent d'anar a peu, els qui compren els pisos i contracten hipoteques. Aquests, que som tots nosaltres, tenim el futur hipotecat, i estam exposats a perdre els nostres estalvis, si és que en tenim.

Deia abans que aquest sistema econòmic només defensa els més poderosos, i que en aquesta defensa no els importa sacrificar els principis que havien establert com a inamovibles. Allò de la no intervenció estatal i de l'autoregulació del mercat. Fixau-vos que quan hi ha hagut en perill grans fortunes, quan han perillat aquells que varen estafar i robar, venent paquets d'hipoteques que sabien que

mai no es podrien pagar, aquells que en situacions normals haurien de ser jutjats i enviats a la presó, doncs, quan aquests poderosos han comprovat que estava en perill la seva riquesa, han corregut a demanar ajuda a l'estat. Li han demanat que tornàs a créixer i que els salvàs la seva fortuna. Quan tot s'ha fet damunt un buit, ara resulta que els més desgraciats, els treballadors, els de sempre han de salvar les grans fortunes, perquè els estats han de garantir-les amb els seus doblers (que són els de tots) i han d'abocar el seu tresor per salvar-les. No tenen cap mania a rompre els seus principis, els principis del neoliberalisme, i passat demà, d'aquí a uns quants anys, quan s'hagi superat aquesta crisi, tornaran a defensar el neoliberalisme per tornar a fer fortunes partint del no res, perquè saben que quan faci falta tornaran a recórrer a l'Estat perquè els salvi. No tenen vergonya, no són capaços de

reconèixer el crac del neoliberalisme, superior al de 1929, i que aquest fet és suficient motiu per replantejar-se el canvi d'aquest model econòmic, per un altre que defensi els més dèbils, els que amb crisi o sense, sempre viuen en la misèria.

Pere Polo,
president de l'ONGD "Ensenyants Solidaris"

"...quan aquests poderosos han comprovat que estava en perill la seva riquesa, han corregut a demanar ajuda a l'estat."

*Article publicat a "Última Hora", el 23-10-2008.

UNA ALTRA ESCOLA ÉS NECESSÀRIA I POSSIBLE*

Neus Santaner,
membre del Consell Plenari de l'STEI-i

Des de fa un temps, un grup de persones treballam per tal de desmentir la difusió de creences negatives que fan referència a l'escola i que distorsionen greument la realitat. Aquestes informacions tenen per objectiu la negativitat de l'escola, dels pocs continguts que s'hi ensenyen, que es fan activitats poc rellevants, que els nivells d'exigència són baixos, que l'alumnat és pitjor que el d'abans, que hi ha molta "pedagogia" i poc ensenyament. Consider que el tema no s'ha de tractar amb tanta frivolitat i que cal una anàlisi acurada, ja que estam parlant, a fi de comptes, de la futura ciutadania.

La idea que els nivells d'exigència han baixat té una fàcil resposta en contra. D'una banda, és suficient en comparar els llibres de texts d'avui en dia que contenen formulacions més abstractes i en edats més joves; cada vegada és més pesada la càrrega acadèmica dels i de les estudiants, cada vegada hi ha més assignatures, cada vegada costa més al professorat acabar el programa del curs, cada vegada hi ha més mares i pares que se'ls fa més difícil entendre els llibres de text del seus fills i filles. D'altra banda, tal vegada, darrere la idea que els nivells baixen hi hagi una explicació evident del fracàs de l'escola. A cada nivell educatiu el professorat comprova la debilitat del coneixement de gran part de l'alumnat. No obstant això, s'hauria

de plantejar si el motiu del fracàs escolar és perquè el model d'ensenyament de transmissió i tradicional no provoca un aprenentatge de qualitat i que pugui perdurar. No entendre les explicacions a la classe, no trobar sentit a molts continguts escolars, estudiar mecànicament just per als exàmens, oblidar ràpidament el que s'ha après... són experiències compartides per moltes persones. Aquestes realitats s'obliden quan s'analitza el fracàs escolar actual.

Per tant, el fracàs escolar no s'explica perquè els nivells d'exigència baixin ni perquè l'escolarització s'estengui a més estudiants (escolarització d'alumnat immigrant) i per més temps, sinó perquè el model educatiu vigent fa temps que ha caducat.

Per altra part, l'alumnat actual no és ni millor ni pitjor que el d'abans, són diferents. Les nines i els

"Alguns mitjans de comunicació han afavorit l'extensió d'alarma social injustificada en relació a la conducta de l'alumnat."

nins, els joves d'avui en dia i els joves i al·lotes d'abans són el producte de la societat en què viuen. Jutjar-los negativament com a col·lectiu és un exercici simplista i una forma d'ocultar la responsabilitat d'una societat adulta. La incitació permanent i constant al consum, l'estimulació a la cultura de l'èxit, del triomf, de la superficialitat, la conversió de les nines i els nins, de les i dels adolescents en objectius permanents del mercat són realitats que influeixen poderosament en el seu creixement i desenvolupament com a persones.

La societat, en general, té una actitud hipòcrita: es veu reflectida en la infància i en la joventut, massa sovint, i no li agrada el que veu, en lloc d'anitzar les causes, reacciona atacant. Alguns mitjans de comunicació han afavorit l'extensió d'alarma social injustificada en relació a la conducta de l'alumnat. La manca de respecte vers els i les docents, l'assetjament entre iguals ("bullying"), la violència escolar, etc., encara que són reals sempre han

*Article publicat a "Diario de Mallorca", el 25-10-2008.

existit, no obstant s'han sobredimensionat i s'han convertit en un tema més de determinat periodisme sensacionalista.

No és veritat que el professorat del nostre país tengui un excés de formació pedagògica i un dèficit de formació de continguts. En una professió centrada en la pràctica, ni el professorat de primària ni el de secundària no ha tengut una formació vinculada als centres escolars (seria inimaginable una cosa semblant en la formació dels metges i metgesses, per exemple). Fins i tot a la universitat, on es formen aquests futurs docents, no és necessària cap formació pedagògica o didàctica per formar part del seu professorat. Per aquest motiu és urgent i necessària una profunda reforma de la formació inicial del professorat que assumeixi que per ensenyar no és suficient amb saber molt, tal com l'STEI-i reclama des de fa molt de temps.

Tant l'escola com la universitat necessiten un canvi. El canvi que proposam no pot venir del model tradicional. Tampoc no es realitzarà aplicant polítiques neoliberals de mercantilització de l'ensenyament. Ni traslladant a l'escola models neotecnològics de planificació i control de qualitat. Les persones i la seva educació no són mercaderies i l'ensenyament i l'aprenentatge tampoc no són simples processos tècnics i productius.

Per tot això, proposam un nou model d'escola orientada amb aquestes línies bàsiques: l'objectiu central ha de ser l'alumnat i el seu desenvolupament integral (corporal, intel·lectual, social, pràctic, emocional i ètic). Aquesta escola ha de tenir uns continguts bàsics vinculats a problemàtiques rellevants del nostre món, cercant la qualitat enfront de la quantitat, la integració de matèries, la multidisciplinarietat enfront de la separació i disgregació. Amb metodologies investigadores que estimulin l'aprenentatge concret i funcional, al mateix temps que estimulin capacitats generals com la d'aprendre a aprendre. On l'esforç per aprendre tengui sentit. Amb recursos didàctics i organitzatius moderns i variats. Una escola que utilitzi de forma intel·ligent i crítica els mitjans tecnològics actuals. Amb avaluacions formatives i participatives que abastin tota la comunitat educativa.

“Compromesa amb el medi local i global. Autènticament pública i participativa.”

Amb personal docent format i identificat amb la seva professió. Persones mediadores crítiques del coneixement. Disposades a treballar cooperativament i en xarxa. Estimulades per a la innovació i la investigació. Que disposin de moments per a dissenyar, avaluar, formar-se i investigar. Amb una ràtio raonable a cada aula i amb personal de suport. Amb un ambient acollidor, on els temps, espais i mobiliari estimulin i respectin les necessitats i els ritmes de les i dels menors. Que sigui cogestionada amb autonomia per tota la comunitat educativa. Que promogui la corresponsabilitat de l'alumnat. Compromesa amb el medi local i global. Autènticament pública i participativa. No es planteja cap utopia llunyana. Hi ha molts llocs en el món, fins i tot a països veïnats, on professorat, mares i pares, administració i alumnat la fan possible. ■

Document elaborat pel MUCEM (Marc Unitari de la Comunitat Educativa de Menorca), referit al curs 2007-2008

Les entitats que conformam el MUCEM (Marc Unitari de la Comunitat Educativa de Menorca) ens trobam des de fa uns quants anys, unes quantes vegades durant el curs escolar, per reflexionar junts sobre l'estat de l'educació.

El curs passat vàrem celebrar unes Jornades sobre educació i ciutadania. Aquest publicam un **MANIFEST** per a la reflexió sobre l'estat de l'educació a l'illa amb la intenció de continuar-hi treballant el curs que ve amb un debat obert als professionals de l'educació i a la ciutadania en general.

El document, com a manifest, no pretén ser exhaustiu, però recull els punts que ara per ara més ens preocupen, fent una valoració del que s'ha aconseguit i de les línies de treball que, per a nosaltres, s'haurien de continuar.

La **primera part** del document consta d'una introducció a manera de consideracions generals sobre la LLei d'educació, ara vigent. A continuació comentam alguns dels principals reptes educatius actuals: la immigració, el fracàs escolar i l'atenció a la diversitat amb una sèrie de propostes que al nostre entendre cal prendre o potenciar.

En una **segona part** del document es fa referència a les etapes educatives concretes (al primer cicle d'educació infantil amb el recentment aprovat

Decret d'aquesta etapa, a l'Educació d'Adults i a la Formació Professional). No hi ha un apartat concret per a l'Educació Primària i Secundària, ja que la resta del document implícitament s'hi refereix, quan parlam per exemple de les propostes per pal·liar el fracàs o en el punt dedicat a infraestructures i recursos.

La **tercera part** del document està dedicada a les infraestructures i recursos necessaris per millorar aquest projecte comú que és l'educació.

Aquestes són les entitats que formam el MUCEM:

- Associació d'Educació de Persones Adultes de Menorca
- Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Menorca
- FE-CCOO
- FETE-UGT
- Federació d'Escoles Infantils de Maó
- Moviment de Renovació Pedagògica de Menorca (MRPM)
- Patronat Municipal d'Escoles Infantils de Ciutadella
- STEI-i

Aquest és el document:

Consideracions generals

Des del maig de 2006, i amb el canvi de govern amb una majoria del Partit Socialista a l'Estat espanyol, es canvia la legislació que regeix el sistema educatiu de tot l'estat. La "Ley orgánica de calidad de la educación", la LOQE, de dia 23 de desembre de 2002 es deroga i se substitueix per la "Ley orgánica de educación", la LOE. Aquesta nova llei supera i

millora la LOQE, per la qual cosa ens satisfà el canvi de llei. Tanmateix, a grans trets, assenyalam algunes objeccions:

- No arriba als plantejaments pedagògics, innovadors i a favor de l'escola pública que tenia la LOGSE, ja que s'han obert vies per a la privatització de l'ensenyament a les etapes no obligatòries.
- Així mateix, la LOE es basa en la filosofia i les directrius descrites als acords "LISBOA 2010" de la Unió Europea que fomenta una concepció competitiva i mercantilista de l'educació, amb la implantació de programes d'excel·lència de qualitat més propers a la gestió empresarial que a la formació de ciutadans crítics, amb la devaluació de les matèries de contingut humanístic i la potenciació les tècniques instrumentals, les noves tecnologies i l'anglès com a eines bàsiques per a l'entrada al mercat laboral.
- La LOE preveu que es puguin augmentar els concerts educatius i que l'ensenyament privat continuï rebent subvencions públiques sense renunciar als diners que els abonen les famílies en concepte d'activitats i sense propiciar la democratització d'aquests centres.
- Una revisió i control dels concerts educatius. Es contempla fins i tot un finançament extraordinari per a centres privats en determinades condicions.
- La millora de la gestió democràtica dels centres, la qual es veu dificultada en una llei que aprofundeix en la jerarquització i la divisió entre el professorat i que introdueix una carrera docent basada en l'avaluació externa i la competència entre els docents.
- La millora de les condicions del professorat com la disminució de ràtios, la reducció de la càrrega lectiva, la inclusió d'altres professionals en les plantilles dels centres o la pròrroga de manera indefinida de la jubilació voluntària als 60 anys.
- L'avançament cap a l'ensenyament laic.
- El desenvolupament de la Llei d'educació i formació de persones adultes, dotació dels recursos adients per al seu desenvolupament. No és un apèndix del sistema, s'ha de considerar una altra etapa educativa.

Per tot això, els col·lectius que formam el MUCEM, demanam:

- Una Llei específica de finançament que acompanyi la Llei. El 2010, quan conclougi la seva implantació, el percentatge del PIB de l'Estat dedicat a Educació haurà estat d'un 4,62%, inferior a la quantitat invertida el 1993 (4,9%) i a la mitjana de la Unió Europea (5,2%). La meitat dels recursos econòmics de la memòria, 6.000 milions d'euros, es destinen a finançar centres privats d'Infantil, Batxillerat i FP. Demanam que la Llei d'educació de les Illes Balears i la Llei autonòmica de finançament suposi com a mínim que es destini el 6% del PIB de les Illes a Educació

"...durant el curs passat el percentatge d'alumnes immigrants a Educació Infantil i Primària va créixer en dos punts en el global de l'illa..."

1. Quant als principals reptes educatius:

Immigració

El percentatge d'alumnes immigrants ha pujat molt en poc temps. Tot i que el creixement s'ha moderat respecte a les previsions de fa uns anys, segons dades del Consell Escolar de Menorca, durant el curs passat el percentatge d'alumnes immigrants a Educació Infantil i Primària va créixer en dos punts en el global de l'illa, especialment en el municipi d'Es Mercadal. El percentatge és superior a l'etapa d'ESO, especialment a Maó, que recull l'alumnat d'Es Castell i Sant Lluís. El sistema educatiu ha fet un gran esforç per acollir i integrar aquest alumnat nouvingut, però encara no és suficient per compensar les enormes dificultats d'aquests alumnes provinents de 49 nacionalitats diferents i que presenten necessitats ben diferenciades. Per tant, cal consensuar i articular un sistema d'acollida eficaç que, sense segregar,

permeti assolir els objectius de formació lingüística i cultural necessaris per a la incorporació dins el centre combinant el suport individualitzat, el suport al petit grup i el suport al grup classe per part de tots els professionals de l'educació. Tanmateix, cal reflexionar i avançar alhora cap a una educació intercultural, que va més enllà de la integració o assimilació de la nostra cultura per part de l'alumnat immigrant i que afecta tot l'alumnat. És imprescindible treballar cap a una nova ciutadania capaç de gestionar democràticament la convivència en un context molt divers.

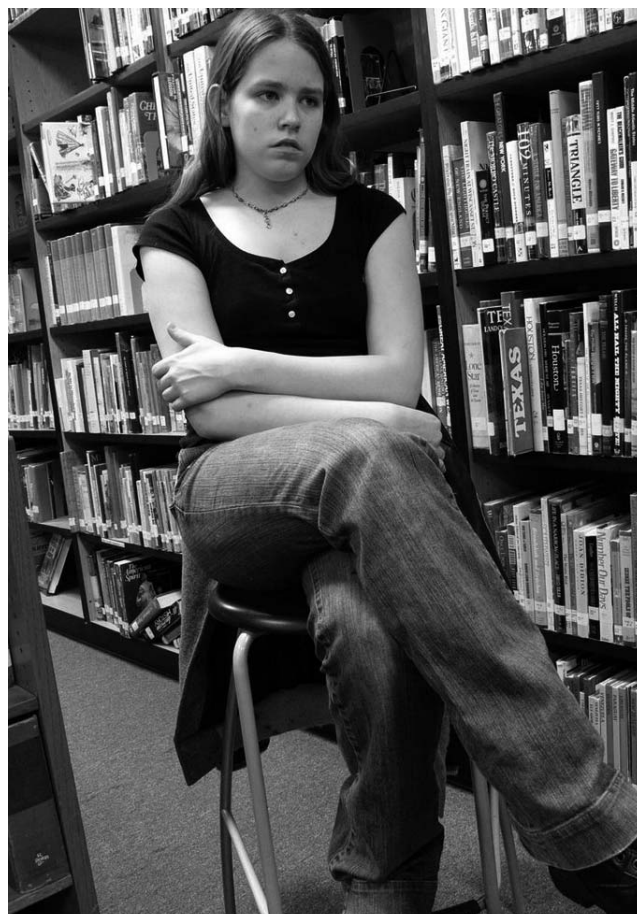
Fracàs escolar. Atenció a la diversitat

Les Illes Balears presenten un índex elevat d'alumnes que no obtenen el títol de graduat en ESO: un 38,6 % segons dades del Ministeri d'Educació i Cultura, mentre que la mitjana de l'Estat és del 23,6 %, només. També som de les comunitats que tenim un índex més baix en alumnat que continua estudis superiors a la universitat.

Menorca presenta uns indicadors més favorables, tot i que se situa en el 27 % i els índexs de repetidors i d'abandonaments són molt preocupants. És evident que l'alt índex de fracàs escolar de la nostra Comunitat demostra que les diferents polítiques que s'han duit a terme dins el sistema educatiu no han aconseguit incorporar mesures prou efectives, però alhora s'ha d'interpretar en un context més ampli com a un fracàs social. I és que els resultats escolars, tal com diuen tots els informes, depenen també de factors com la realitat social i econòmica de l'entorn de l'alumnat que fracassa i la falta d'inversió dels governs en l'educació.

“La potenciació de l'acció tutorial, dotant els tutors del temps necessari per a dur a terme les seves funcions.”

Reclamam un debat seriós amb tots els agents implicats per tal que les diferents administracions: autonòmica, insular i municipal coordinin de forma clara i efectiva els diferents serveis d'atenció social que incideixen sobre l'alumnat. Consideram que és l'àmbit municipal des d'on s'haurien de coordinar i

dirigir les actuacions pertinents. Des del moment que la majoria de problemàtiques que arriben als centres són de tipus personal i social, aquests serveis han de ser els principals implicats en el cas i facilitar als centres les orientacions oportunes. Així mateix, s'han d'impulsar polítiques de prevenció social des de les primeres edats.

Les mesures dins l'àmbit acadèmic que poden contribuir a pal·liar el fracàs escolar són:

- L'impuls en els centres de programes d'educació en la convivència dotant el professorat d'una formació adequada i específica en l'àmbit de l'atenció a la diversitat en horari lectiu.
- La potenciació de l'acció tutorial, dotant els tutors del temps necessari per a dur a terme les seves funcions.

- L'atenció individualitzada per a l'alumnat en un grup classe reduït, amb la intervenció d'un nombre "raonable" de professorat i en un ambient humà que faciliti el coneixement personal de l'alumnat.

- La implantació d'un currículum realista, adaptat a les diferents edats i etapes educatives, que es fonamenti en les competències bàsiques, que incorpori la globalització i la formació de persones crítiques, solidàries i coneixedores de les realitats culturals i lingüístiques, un currículum allunyat del model que només pretén formar individus al servei del mercat i la competitivitat i que inclogui els aspectes socioafectius.

- L'atenció a la diversitat a través d'una oferta adequada d'optatives i diversificacions curriculars individualitzades per a l'alumnat que ho necessiti.

- La dotació dels serveis psicopedagògics i d'orientació que atenguin de manera coordinada la tasca de diagnòstic, avaluació i assessorament sobre l'atenció a la diversitat en els centres d'infantil, primària i secundària.

- La capacitat d'autonomia de centres per dissenyar programes específics, sempre dins unes pautes inclusives i formatives, per a l'alumnat que presenti problemàtiques de conductes disruptives, problemes d'aprenentatge, d'interès per a l'estudi, d'adaptació als centres educatius o d'assoliment dels coneixements acadèmics propis de l'etapa.

- La incorporació als centres d'altres professionals com mediadors culturals, treballadors socials, educadors socials que les necessitats requereixin. Trobam més necessari i urgent la implantació d'aquests perfils professionals que no la figura de la policia, tal com s'ha anunciat darrerament.

- L'afavoriment d'una major implicació de les famílies: creació i manteniment d'escoles de pares i mares, participació real i efectiva de les APIMA, Consells Escolars... organització d'activi-

tats extraescolars i de reforç escolar per a les famílies que ho necessitin.

“...un reconeixement a la feina d'aquests professionals que amb dedicació i esforç han lluitat per una educació de qualitat en aquesta etapa.”

2. Quant a etapes educatives:

Educació Infantil. Pla 0-3

Amb la creació del nou Pla 0-3, queda molt clar que la primera etapa d'educació infantil deixa de ser purament assistencial per passar a ser una etapa educativa. Mitjançant el Decret que marcarà els requisits mínims i els continguts educatius dels centres de primer cicle d'educació infantil, esperam dignificar públicament la feina que des de fa anys estan fent les escoletes. Pensam que l'educació en els primers anys de vida són fonamentals a l'hora de formar la persona en el moment més sensible de la seva maduració i ens tranquil·litza que la Conselleria d'Educació regularitzi l'etapa i asseguri a tots els pares i mares d'aquesta Comunitat uns mínims nivells de qualitat i vetlli sobretot per les condicions educatives i sanitàries dels centres que acullen els infants, la professionalitat de les educadores i educadors i un marc curricular propi. Suposa també un reconeixement a la feina d'aquests professionals que amb dedicació i esforç han lluitat per una educació de qualitat en aquesta etapa.

Si ja és important el fet de l'aprovació del decret i tot el pla d'educació infantil en general, més important serà la posada en pràctica del mateix, no es pot quedar només en el paper, es necessiten projectes tècnics i econòmics que facilitin a les escoles existents i a les de nova construcció els mitjans necessaris per adequar-se a la normativa. Caldran molts d'esforços dels titulars de les escoles, però també de la coordinació i entesa de les diverses administracions: Ajuntaments, Consells Insulars, Govern Autonòmic i central, sense el compromís de les quals, difícilment les escoles podran arribar al compliment dels dos principals objectius del decret :

Garantir una educació de qualitat pels petits d'avui, futurs ciutadans.

Realitzar un just reconeixement social, laboral i econòmic de tot el col·lectiu de professionals que treballen a les escoles.

Formació Professional

Pensem que la FP s'ha de valorar dins el sistema educatiu com cal, que sigui considerada una etapa educativa igual d'important que el Batxillerat. Per açò demanem la satisfacció plena de la demanda de cicles formatius a cada municipi i d'acord amb la demanda real existent. Cal potenciar i diversificar l'oferta pública de FP reglada i per a persones adultes amb modalitat presencial i posar els recursos necessaris perquè els cicles formatius siguin els vertebradors de la formació laboral i capacitin l'alumnat per a l'acompliment qualificat de les distintes professions.

“Es necessiten també importants inversions en formació bàsica, batxillerats i formació professional específica.”

Educació d'Adults

Des del nostre punt de vista el baix nivell educatiu de la població adulta de les Illes, a més de la poca eficiència del sistema educatiu, és causat perquè aquestes persones no compten amb ofertes adequades ni amb les infraestructures adients ni suficients pressupostos. L'actual llei d'educació

adults de les Illes Balears es va demanar l'any 1998. El pacte de progrés la tenia en el seu programa, però sols en va fer un esborrany. EL PP amb els quatre últims anys de legislatura la va aprovar però no la va posar en marxa. Ara al cap de 10 anys encara està sense desenvolupar quan és imprescindible per donar resposta al baix nivell cultural de la nostra població, a la seva precarietat laboral i per ajudar a formar els pares i mares i d'aquesta manera poder també reduir el fracàs escolar. Estudis demostren la relació entre l'índex de fracàs i l'origen socioeconòmic i cultural de les famílies de l'alumnat. Quan el nivell d'estudis dels pares i mares és alt, es produeix una influència molt positiva sobre el funcionament del sistema educatiu.

El desenvolupament de la Llei es fa encara més necessari si tenim en compte que estam encara molt enfora del nivell aconseguit als països del nord d'Europa (actualment prop del 80% de les persones adultes de les illes no tenen el graduat en ESO ni cap

titulació de formació professional, cosa que fa que els treballadors perdin competitivitat en relació a altres països de la UE). Un altre exemple de la situació és que des de fa uns deu anys els centres d'Adults de Maó i Ciutadella tenen el problema de manca d'espais adients. Es necessiten també importants inversions en formació bàsica, batxillerats i formació professional específica.

El MUCEM creu que és urgent que les conselleries d'Educació i Cultura i la de Treball i Formació desenvolupin la Llei de Qualificacions de manera que també des de la formació ocupacional i contínua, tenint en compte l'experiència, es pugui accedir a les titulacions de FP reglada i així millorar la qualificació dels nostres treballadors i treballadores i la seva estabilitat laboral. En aquest cas pensam que s'hauria de fer un pla de xoc perquè en els pròxims deu anys unes 100.000 persones adultes de les Illes Balears puguin aconseguir el títol de formació professional reglada en condicions dignes.

3. Quant a infraestructura i recursos

Una de les prioritats del sistema educatiu és aconseguir que les condicions socioeconòmiques desfavorables d'alguns alumnes no determinin el seu futur acadèmic o professional. Per tant, com a premissa general, s'han d'invertir el recursos necessaris per mantenir i reforçar l'**equitat educativa**.

Cal una elaboració participativa del **mapa escolar de l'Illa** i de les seves posteriors modificacions. Estam a favor d'una política de **construcció de centres petits**, de dimensions raonables en lloc de construir centres excessivament grans i amb contínues ampliacions.

Fa falta una major implicació de les altres administracions públiques, especialment els ajuntaments amb el **disseny de projectes educatius de ciutat** per fer de l'educació un projecte més global i comú de tota la ciutadania.

“...les aules d'educació infantil i primària estiguin dotades d'ordinadors per tal que el llenguatge de les noves tecnologies estigui present des de les primeres edats.”

Tot i que el nombre de docents ha augmentat en els darrers anys, encara és necessari **augmentar la dotació de personal** que permeti millorar la intervenció educativa i l'atenció a la diversitat així com per tal de possibilitar les tasques de coordinació pedagògica, el treball en equip, reunions de cicle i

l'organització de centre. S'han de dotar també els centres de primària de personal administratiu.

Millora de la **formació inicial i formació permanent del professorat** dins la jornada laboral. Noves propostes de formació adequades als nous perfils professionals que es requereixen, competència acadèmica, però també social i emocional.

Inversió en recerca i innovació educativa amb la implicació decidida de la universitat. Cal reflexionar sobre la pràctica educativa, incidir en els factors presents en el procés d'aprenentatge i establir els canvis metodològics pertinents d'acord amb els avanços científics i pedagògics.

Dotació a tots els centres d'un sistema complet de **connexió a la xarxa**. Que totes les aules d'educació infantil i primària estiguin dotades d'ordinadors per tal que el llenguatge de les noves tecnologies estigui present des de les primeres edats.

Increment del pressupost destinat a la potenciació de la **normalització lingüística** en els centres per a publicacions, material didàctic, suport informàtic, etc. I la dotació, a tots els centres on hi hagi un nombre determinat de persones no catalanoparlants, o d'alumnat d'incorporació tardana, del Pla d'acolliment lingüístic i cultural, tallers de llengua i cultura i suport lingüístic. ■

SER DONA, UN DESAFIAMENT: SER HOME, UN AVANTATGE?

Àngels Cardona,

responsable de la Secretaria de la dona de l'STEI-i

Les dones canvien. La societat canvia. Els homes, canvien? Aquesta i moltes altres preguntes es verbalitzaren enfront d'un auditori de tres mil persones en el Congrés Noves fronteres, nous avenços i desafiaments: mons de dones 2008, que va tenir lloc a Madrid durant cinc dies del mes de juliol.

El lema de l'edició de tal esdeveniment va ésser "La igualtat no és una utopia" i es va materialitzar amb la intervenció de ponents de tots els països del món. Des de la psiquiatra, escriptora i política egípcia Nawal El Saadawi, fins a la ministra d'igualtat Bibiana Aído, passant per Inés Alberdi, directora del fons de desenvolupament de l'ONU per a les dones o Emilia Casas, presidenta del Tribunal Constitucional. El que realment es fa difícil a l'hora d'escriure aquest article és esbrinar com transmetre la quantitat de conceptes, idees, innovacions que es presentaren durant aquests dies.

Les sessions s'agruparen al voltant de diferents temes: economia, acció política i legal, territori i medi ambient, desplaçaments i fronteres, drets humans, ciència i tecnologia, cultura, art i creativitat, educació, noves masculinitats, nous feminismes, etc.

"Les dones tenim molta feina i poc treball remunerat; les dones volem més treball remunerat i menys feina". Amb aquesta frase lapidària, l'economista Maria Angeles Duran elaborà un lúcid panorama de l'economia actual en el qual tot el

treball que fan les dones a través de la cura de les llars i la cura de les persones dependents no es comptabilitza en el producte interior brut d'un país, i tot perquè és un treball no remunerat i no considerat socialment.

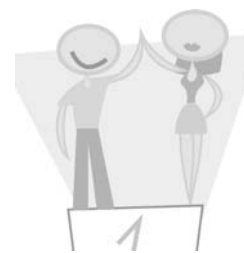
"La incorporació de les dones al món del treball remunerat ha suposat el canvi social i pacífic més important de tota la història de la Humanitat."

Foto cedida per Àngels Cardona

Economia no és el mateix que mercat. La major part de la força treballadora de les dones es troba fora del mercat. Com es computaria el gran poder de parir de les dones? És que el temps i les energies que una dona ocupa, tenint cura, per exemple d'una persona malalta d'Alzheimer, no és un recurs econòmic? Què passaria si haguéssim de pagar tots aquests serveis? Ens adonaríem de la importància que tenen? A tall d'anècdota, ens hem parat a pensar què seria si les padrines es decidissin un dia a fer vaga? Les mares i els pares no podrien anar a la feina, el temps de vacances escolars seria una bogeria, on duríem els nostres infants quan estan malalts?, etc.

No s'ha de confondre feina amb treball remunerat. La incorporació de les dones al món del treball remunerat ha suposat el canvi social i pacífic més important de tota la història de la Humanitat. Ha remodelat totalment el perfil de la nostra manera de

viure, però ens trobam en una part del procés; encara hem de pensar com s'integren les dones en una estructura masculina. La propera fase serà la de crear una estructura nova, amb les aportacions d'ambdós sexes. Mentrestant, les dones es troben presents en els dos àmbits de feina; per tant, cansades per la sobrecàrrega, ja que encara els nostres companys no s'han incorporat a l'àmbit domèstic. Com a conseqüència, les dones han fet vaga d'úters, la qual cosa ha pogut suposar un suïcidi demogràfic; tanta sort que la immigració, amb la incorporació de mà d'obra ja major d'edat, ha contribuït a pal·liar el problema!

Aquests són els canvis que han introduït les dones dins la societat:

- a) Han fet el gènere visible.
- b) Han transformat l'àmbit laboral.
- c) Fan esforços per equilibrar la vida personal i la laboral.
- d) Han modificat la sexualitat.

L'economista proposa, entre d'altres, la reestructuració dels conceptes de feina, de treball i de producte interior brut, així com de la creació de comptes satèl·lits on hi figuri en xifres, el valor de les tasques domèstiques i de cura d'altres persones.

Amb el títol: "De les indesitjables conseqüències que té per al saber la posada en marxa de la llei d'agradar", la filòsofa Amelia Valcárcel exposà la seva tesi que els homes es regeixen per la llei del sublim i les dones per la llei d'agradar. La preocupació per l'altre és bàsica en la llei d'agradar; també tenir cura de l'aspecte extern i intern, bàsicament de l'extern, per tal de poder servir millor les altres persones. Ja ho deia fa molts anys Virgínia Wolf: "Estic farta de pensar en el límit i no poder pensar més enllà d'aquest límit".

"La violència de gènere és una xacra de la nostra societat que suposa un crim contra els drets humans més elementals."

Que els homes no ho tenen tampoc fàcil es desprèn de les ponències de Michael Kimmel i Marina Subirats, sociòloga, sobre masculinitats i igualtat. Aquestes són quatre regles bàsiques de la masculinitat tradicional:

- a) No siguis efeminat (entès com una negació d'allò femení).
- b) Siguis algú important (competitivitat, èxit, riquesa, poder, estatus...).
- c) Siguis fort (duresa).
- d) Envia'ls a l'infern (siguis agressiu).

No parlem d'homes, sinó de models culturals que marquen els patrons més comuns de masculinitat i les conductes dels homes. Estam analitzant un model social, no un patró biològic. Els privilegis són invisibles pels qui els gaudeixen, o sigui, home blanc, occidental i classe mitjana. Els homes han de descobrir el que és el gènere

masculí. Quin sentit té avui l'agressivitat masculina? Les formes culturals perviuen més enllà de les necessitats per les quals varen ser creades, així seguim educant els nostres infants de la mateixa manera que abans, els nins, en l'enfrontament i les nines, en la submissió. El patró cultural per als homes els obliga a ser agressius i mantenir un determinat estatus, a considerar-se els responsables del benestar de les dones i de la societat en general i, com a conseqüència, a considerar les dones com de la seva propietat. En situacions de frustració o d'inseguretat, en un món que ha canviat els seus valors i en què les dones demostren que poden accedir en igualtat de condicions i resultats a tots els àmbits de la vida pública, hi ha homes que no poden suportar la independència afectiva i física de les dones i les agredeixen fins arribar a la mort. La violència de gènere és una xacra de la nostra societat que suposa un crim contra els drets humans més elementals.

Mª José Izquierdo i Saskia Sassen analitzaren el fenomen de la violència contra les dones. La primera va abordar el tema des d'una nova perspectiva i va establir la diferència entre agressivitat i violència. La ponent opinà que la nostra societat està immersa en una agressivitat estructural, més àmplia i generalitzada, que afecta tant dones com homes i que serà difícil eliminar una violència sectorial, o sigui, que es projecta tan sols sobre les dones sense implicar l'altre sexe. Aquesta agressivitat estructural és perillosa també per als homes que, per alimentar una falsa autoestima, rebutgen el paper de les dones com a originadores de vida i posteriorment, com a cuidadores, obligant-los a adoptar un paper negatiu i a voltes, assassí.

Les sessions d'horabaixa es desenvoluparen per mitjà de presentacions individuals sobre temes concrets, que permeteren conèixer les noves tendències dins el feminisme i els estudis realitzats recentment: s'analitzà la situació de les dones en el cinema, en els esports, en la salut, en la literatura, en la dansa, en els moviments socials, en l'educació, en les forces armades, en les ciències, en els mitjans de comunicació i en un llarg etc de situacions. L'organització de dones dels STES-i hi participà també amb una ponència sobre educació.

No es pot acabar aquest escrit sense esmentar dues ponències que emocionalment tocaren totes les fibres de les persones que assistírem al Congrés. La primera, la de Nawal El Saadawi, fundadora de l'"Associació de solidaritat amb les dones àrabs", dona de 74 anys, amb una força i una determinació increïbles, enfront dels problemes de la dona en el món àrab. "L'esperança és poder", va esser una de les seves frases, escrita, possiblement, dins la presó

“Una nova etapa en què les dones ja no haurem d’imitar els comportaments i patrons masculins que imposa la societat patriarcal...”

on la va tancar el Govern del seu país, Egipte, per reivindicar el dret de les dones, escrita en paper de WC i amb un llapis d'ulls que li va deixar la companya prostituta de cel·la, ja que li havien pres el paper i el bolígraf.

Somaly Mam, premi príncep d'Astúries a la cooperació internacional el 1998, de Cambodja, ens va deixar amb un nus en el coll, quan ens va parlar de la greu situació que l'obligava a participar en el Congrés. El motiu no era altra que explicar la xacra de la prostitució en el seu país, prostitució alimentada pel turisme sexual, que arriba de la vella i civilitzada Europa. Ella mateixa, orfe, va esser introduïda dins un bordell quan era petita. Després d'anys i de molts inferns viscuts, va aconseguir sortir-ne i ara es dedica a intentar treure dels prostíbuls dones i nines en situació de prostitució. Nines que són venudes per les pròpies famílies per la situació de pobresa en què viuen, nines de cinc anys tan sols, amb la sida, dones malaltes físicament i psíquica. Aquesta gran dona ha creat cases d'acolliment, hospitals i tallers de reinserció laboral. Per comprovar fins a quin punt el problema és aberrant, l'any passat li raptaren els seus dos fills i pensa que poden estar dins un d'aquests establiments.

Una gran tasca per a dones i homes ens espera. Una nova etapa en què les dones ja no haurem d'imitar els comportaments i patrons masculins que imposa la societat patriarcal, en què els homes podran esser ells mateixos, sense imposicions ni traves i en què ambdós sexes podrem construir una nova societat. ■

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT: INCLUSIÓ O EXCLUSIÓ?

Catalina Thomàs Galmés i Vellibre

La reflexió que em dispòs a fer en aquests tres fulls versa sobre la conferència de Violeta Núñez (coordinadora d'allotjament per a estudiants internacionals a Xile i autora del llibre *La Educación En Tiempos De Incertidumbre*) titulada *L'educació avui*. Una aproximació possible, dictada a Valls (Tarragona) i que crec que continua molt vigent perquè planteja una qüestió molt interessant per a les nostres aules; un problema que ens afecta a tots i a totes, més indirectament o directa.

La problemàtica de la convivència es relaciona directament amb el principi de l'atenció a la diversitat sobre el qual versa gran part de la nostra pràctica educativa actual. Entenem per una bona convivència la manca de problemes d'un ordre important dins el context escolar. Crec que és rellevant incloure dins el fet de la bona convivència la comunicació entre els diferents membres de la comunitat educativa -alumnat, professorat, pares i mares- i un comportament regit per unes pautes que seran més o manco estrictes -però sempre a partir d'unes bases comunes- depenent d'allò que el reglament intern de cada centre estableixi.

Entenem per atenció a la diversitat el fet de conèixer les característiques cognitives i relacionals que té l'alumnat i que condicionaran l'aprenentatge i l'ensenyament i que ens orientaran per poder adaptar els continguts a les seves necessitats.

“Hem d'aconseguir que els nostres joves sentin de veres que allò que diuen és important, que sentin que són útils les seves idees.”

En primer lloc, identificaré alguns dels factors que, segons Núñez, promouen la problemàtica de convivència en els Centres Escolars. Què és allò que afavoreix que en els centres sorgeixi el problema de

la convivència? Segons Violeta Núñez, per una banda, existeix una manca de democràcia a l'hora d'accedir al llegat cultural en general. Les persones que senten que no tenen l'oportunitat d'accedir a aquest llegat cultural formaran part del que Núñez anomena *institució de contenció*, caracteritzada sobretot per la manca d'esperança, una manca d'esperança que donarà lloc a la violència. Aquest és un dels factors que expliquen o que promouen els esclats violents a les escoles: l'autoconsciència de la diferència i de la manca d'iguals oportunitats. Aquesta conceptualització de la diferència porta a la guetització dels i de les diferents, el tancament d'allò que “molesta” (segons terminologia -molt dura, segons la meua opinió- de Touraine).

En segon lloc, l'aparició dels anomenats per Núñez “nins adjectivats”: donam nom -en aquest cas adjectiu- i al mateix temps segregam, diferenciam, els guetitzam des de la nostra pretesa postura democràtica: els feim diferents i això a la llarga afavoreix l'esclat violent. Per què? Perquè el nin, la nina, pren consciència del seu conjunt d'“inoportunitats” i de com en realitat l'escola no li permet, tal i com està pensat o muntat el “sistema”, dur endavant la seva *trajectòria vital* (terme de Marc Augé). Els nostres nins i adolescents no se senten “subjectes de dret” (tot i que encara tampoc sàpiguen massa bé què significa el sintagma, però sí que el puguin intuir), no senten que les seves opinions comptin, que se'ls demani opinió, que la seva opinió -en cas de poder expressar-la-, sigui realment presa en consideració. Hem d'aconseguir que els nostres joves sentin de veres que

allò que diuen és important, que sentin que són útils les seves idees. Núñez apunta, molt acertadament segons pens, al fet que és el nostre propi discurs pedagògic i la nostra desresponsabilitat com a adults

un dels factors que porten a la violència. Com s'explica, això?

Les paraules de Meirieu que cita Núñez em semblen molt i molt interessants: quan deixam a algú fora del que ell anomena "cercle humà", és a dir, prioritzam -pel nostre propi interès i fins i tot mandra o manca de coneixements adequats, n'estic convençuda- la dificultat d'aprenentatge que té, l'abocam a la violència, en bona mesura. Per què? Perquè victimitzam i infantilitzam les persones, les feim poc útils, en unes altres paraules. I els feim creure que ho són. A sobre, esperam que s'ho creguin fermament i que es menyspreïn, que assumeixin el fet que no poden donar més, i punt. Això és una manipulació total per part del món educatiu. És molt necessari que a cada infant, a cada jove, a cada estudiant de les nostres escoles i instituts se li descobreixin les pròpies possibilitats i se li donin ales i oportunitats per treure'n el major rendiment possible.

Com ho podem fer? No és fàcil donar receptes, i de fet a partir de la conferència de Núñez només les intuïm... És molt i molt important restituir el subjecte com a tal, fer veure als nostres educands que són importants i que ells i elles són els vertaders protagonistes de l'educació. Moltes vegades els professionals de l'educació pensam que som nosaltres els protagonistes i crec que encara anam una mica de "divos" dins les aules, oblidant que qui mana són ells, elles... unes persones que moltes vegades no senten que el teixit social respecti els seus interessos, i precisament per això no volen respectar els del teixit social, els que els imposen, els que els fan aprendre a l'escola...

Potser és interessant com a via per donar confiança a l'alumnat el fet de plantejar el que ensenyam amb la idea d'utilitat, és a dir, no podem inculcar unes normes "perquè sí" -així els nostres infants es "reboten" perquè no volen imposicions perquè sí-; és molt més viable primer explicar per què els servirà una cosa o una altra, veure'n la utilitat i explicar, amb aquesta utilitat a la mà, que és interessant aprendre-ho.

I inversament: el jove entén que X o Y és interessant per a ell; però resulta que el teixit social en què està

inscrit no ho entén igual. Aleshores el jove se sent decebut. Si entén que la seva societat respecta allò que a ell / ella li interessa... la motivació es duplica, es triplica...

“Un professorat reflexiu, autonomia per prendre decisions, un equip pedagògic unit, un projecte educatiu afí, un pla d'acció sever i molta il·lusió.”

Una altra possible solució és obrir camins cap als jocs, cap als esports... món diferents de l'abordatge d'una classe tradicional. Itineraris diferents dels monòtons i quotidians de dins les aules.

A l'escola hem de donar l'oportunitat als nostres joves d'un encontre amb els altres: el jove ha de captar a través de la nostra intervenció que allò que se li pretén ensenyar li servirà, perquè la societat ho reclama així. I també ha de poder sentir-se orgullós de poder convertir-se en hereu del llegat cultural que se li transmet: no només a l'escola, també trobarà altres vies, vies que han de treballar conjuntament amb la institució escolar perquè el seu objectiu és exactament el mateix. Què necessitam, a l'escola? Un professorat reflexiu, autonomia per prendre decisions, un equip pedagògic unit, un projecte educatiu afí, un pla d'acció sever i molta il·lusió.

Ens plantejam ara quina és la posició de Núñez sobre el principi d'atenció a la diversitat: Violeta Núñez és molt i molt crítica amb aquest principi. Ella prioritza la funció de l'educació institucionalitzada com a transmissora del llegat cultural. I entén que l'anomenada atenció a la diversitat només és una via morta i inconduent (aquestes són les paraules textuales que utilitza) que ens porta inevitablement a un procés de creació d'un *suburbi cultural*. Un grup de persones que més endavant seran considerades "de risc". Quin risc?, em deman jo: el que hem contribuït nosaltres a crear, amb aquesta separació...

Estam generant violència perquè no consideram els nins i joves com a autèntics subjectes de dret. Hem de pretendre formar ciutadans. Si ho feim bé no s'acabaran els processos en la temuda violència.

Hem d'integrar a les nostres aules la idea d'esforç: només treballant aconseguirem objectius positius. No victimitzem, no infantilitzem; així només ajudariem a formar persones autoconscients de les seves limitacions i sense empena per solucionar-les. No donem res per perdut, no donem culpes a la família, a l'ambient... treballem per canviar la situació! La nostra feina és EDUCAR, ACOMPANYAR.

Quan els nostres infants i joves no són capaços de pensar ni de pensar-se a si mateixos... la violència té cabuda molt fàcilment.

“L'autora relaciona la guetització de l'alumnat amb necessitats educatives especials amb l'esclat de la violència. Per què?”

Segons Núñez, aquesta separació es fa en nom de la tan pretesa homogeneïtat: tots hem de ser iguals. Però és així, en realitat? O, com diria Touraine, deixam de banda el fet que tots i totes som *actors socials* i tancam tot allò que no ens agrada en un gueto.

Núñez parla fins i tot d'una *degradació de la persona...* i la relaciona amb l'esclat de la violència. I la paradoxa és que estam intentant assolir un ensenyament *individualitzat...* tot i sabent de l'existència de la diversitat. L'autora relaciona la guetització de l'alumnat amb necessitats educatives especials amb l'esclat de la violència. Per què? Perquè se li fa interioritzar la *certesa de la seva inoportunitat*. Es fa interioritzar al nin/a que és manco intel·ligent, manco hàbil... a la meua aula m'han demanat “l'examen per als *altres*, l'examen fàcil”. Realment em sentia malament quan em feien aquesta pregunta i no em sentia preparada per rebatre la idea que, tristament, ells ja tenien interioritzada.

La teoria ens diu que coneixent, respectant i valorant les diferències de l'alumnat evitarem situacions de discriminació: segons l'autora, a la pràctica el que aconseguim és precisament aquesta discriminació. I el motiu és que no es fa bé, el

professorat hauria de Planificar per Ajustar-se a cadascun dels individus que té sota la seva responsabilitat.

En resum, podem dir que Violeta Núñez pensa que amb les denominacions actuals en realitat allò que feim no és integrar, sinó separar. Volem integrar i el que feim és excloure. Aquest no és el camí perquè el món educatiu pugui atendre la diversitat amb què es troba: l'adjectivació no és una solució.

M'ha conhortat molt trobar aquesta autora: Així com he anat llegint diferents articles de distints autors i autores he pensat que allò que llegia no s'adequava exactament a allò que jo pens i que amb el temps he anat madurant dins el meu raonament pel que fa al món educatiu i sobretot a la pràctica docent. Violeta Núñez respon molt bé a les meves inquietuds amb la seva disquisició.

M'interessa especialment la comparació entre el fenomen de dualització del mercat de treball i la dualització que ja vivim en el món de l'ensenyament: és així, amb la pretesa diversificació en realitat separam...

Gent massa preparada no és rendible... massa currículum per a poques demandes... Però tampoc no convé acabar amb la massificació... Com ho feim, idò?

M'ha agradat molt també la referència per comparació amb el famós monstre del llac Ness... per l'homofonia que s'estableix amb la denominació “nee”; una “broma” no gens gratuïta: posam noms, posam adjectius... etiquetam un grup que es constituirà en el que ella anomena un *suburbi social*.

M'interessa la idea de Violeta Núñez de veure l'escola com un lloc d'oportunitats. Hem de donar la confiança suficient als nostres joves en la cultura perquè vegin el fet d'anar a l'escola com allò que realment és -i que només de grans veim clarament-: una OPORTUNITAT amb majúscules.

I si per aconseguir lliurar aquesta oportunitat hem de remar contra corrent (paraules de Núñez): fem-ho! Perquè amb la més petita aportació farem una passa grossa. ■

QUADERNS DE SALUT A L'ESCOLA (III): EL PAPER DELS MESTRES I DELS MENJADORS ESCOLARS

Joan Fiol Reyes,
professor de Processos Sanitaris i Diagnòstics

El paper dels mestres que s'encarreguen dels menjadors escolars és molt important, perquè tenen una gran oportunitat de fer promoció de la Salut i Educació per a la Salut. Es tractaria d'aprofitar el temps i l'espai que ens dona el menjador de l'escola, per ensenyar bons hàbits de salut als nins i nines de l'escola i promoure la cuina mediterrània com a font de salut i benestar. Un altre eix important seria la introducció dels aliments funcionals dins la dieta de l'escola.

La importància dels aliments funcionals és molt alta, ja que ens aporten substàncies nutritives que tenen un efecte de millora en les funcions del nostre organisme. Així, per exemple, tenim els efectes beneficiosos del iode, de l'àcid fòlic, de la flora, de la fibra i del calci entre d'altres.

L'aportació de flora acidòfila mitjançant el consum de la llet fermentada és altament beneficiosa i preventiva de les malalties gastrointestinals i això pot aconseguir-se amb el consum de iogurts, kefir, etc. Cal dir que el consum dels iogurts de la darrera generació aporten tipus de flora diferent de la dels iogurts clàssics, però

l'efecte és molt similar i sempre altament recomanable. A més, avui tenim una gran varietat de fabricació que ens permet oferir gustos i modalitats gairebé diferents cada dia: amb bocins de fruita, amb gust de fruita, amb cereals, natural...

La fibra es pot incorporar als aliments mitjançant els cereals integrals que tenen molta closca i el bessó i així estan presents en el pa integral, l'arròs integral... També hi ha aliments que aporten fibra de manera natural com per exemple la fruita, sempre que la consumim amb pell. La fibra té un efecte preventiu sobre el restrenyiment i sobre les malalties de colon en general. A més la fibra té l'anomenat efecte prebiòtic que vol dir afavoridora del desenvolupament de flora bacteriana i, per tant, efecte complementari amb els iogurts.

“Cal destacar la importància del iode en l'alimentació infantil, perquè forma part del procés de síntesi de les hormones de la glàndula tiroide.”

El calci és molt important per a la formació del sistema ossi i les dents i per això és molt recomanable el seu consum tant a la dona embarassada com als nins i vells. En el cas dels nins aconseguim evitar l'aparició del raquitisme que va ser molt freqüent els anys 50 i 60 del segle passat, per la falta de llet. En el cas dels vells aconseguim evitar la desmineralització dels ossos, es a dir l'osteoporosi, i a les dones embarassades aconseguim una bona formació de l'esquelet dels nou nats.

L'àcid fòlic té més importància en les dones embarassades que en els nins i per tant seria més important el seu consum en el cas de les mestres que volen tenir un fill, perquè s'ha comprovat que el seu consum disminueix les malformacions neurològiques, especialment si el seu consum comença les primeres setmanes d'embaràs.

Cal destacar la importància del **iode** en l'alimentació infantil, perquè forma part del procés de síntesi de les hormones de la glàndula tiroide. El consum de peix ens assegura un aport suficient de iode, sempre que sigui peix de la mar, perquè el peix de riu no aporta gens de iode. Si la terra té iode per motiu dels adobs o per proximitat a la mar, les hortalisses i fruites que se semblin, també poden tenir iode. De totes maneres el iode com un aliment funcional que és, s'afegeix a la sal a la majoria dels països de la Unió Europea i per això hem de comprar la sal que s'utilitzarà en els menjadors escolars en forma de sal iodada. Fins i tot hi ha països que la fabriquen fluorada i iodada, és a dir, amb aport de fluor i iode.

El dèficit de funcionament de la glàndula tiroide s'anomena hipotiroidisme i té molta influència sobre el desenvolupament intel·lectual del nin. L'hipotiroidisme produeix en el nin una important disminució del coeficient intel·lectual i obliga a un tractament amb hormones: *levotiroxina* per via oral. Els preparats comercialitzats i que podem veure en cas de nins que segueixen un tractament són: *Dexnon*, *Eutirox*, o *Levothroid*. En cas de viatge a altres estats de la Unió Europea hem de saber que hi ha comercialitzada també *Liotironina sòdica*. Per tot això consideram que és molt important la prevenció de l'hipotiroidisme. Prevenció que comença a les dones embarassades, controlant l'existència d'hipotiroidisme durant l'embaràs. Després es controla l'existència d'hipotiroidisme neonatal, mirant els 7 primers dies de naixement, si el noutat té falta d'hormones tiroidees, mitjançant l'examen de metabolopaties, que es realitza amb la prova del taló. Aquesta prova analitza unes gotes de sang i fa un "screening" de malalties metabòliques en el noutat. Una vegada descartada l'existència d'hipotiroidisme neonatal, cal fer prevenció a l'escola amb el consum de sal iodada. D'aquesta manera evitarem sense cap dubte qualche cas d'hipotiroidisme. De totes maneres, també hem de saber que els casos d'hipotiroidisme poden ser per causa de la glàndula tiroide o per la hipòfisi i en el cas de la glàndula hipofisària l'aport de iode no fa prevenció.

Un segon objectiu dels menjadors escolars seria com he apuntat al principi difondre i ensenyar bons hàbits

de consum: es tracta d'ensenyar a no beure begudes dolces, que aporten calories buides i moltes vegades cafeïna; no comprar cremes de cacau que tenen molt de greix i sucre; consumir poques lllaminadures que únicament ens aporten sucre; limitar el consum de borses d'aperitius "els anomenats snacks", limitar el nombre de dies en què menjarem pizza i evitar el més possible el "fast food".

"...dieta mediterrània, es considera que sempre té una bona presència de: fruita, verdura, llegums, peix i oli d'oliva."

Un tercer objectiu lligat als anteriors seria promoure la dieta mediterrània com a eix de salut i de cultura del nostre poble. La dieta mediterrània ha demostrat tenir un baix índex de malalties cardiovasculars i de patologia neoplàsica. Els darrers anys hem perdut molts dels trets identificadors de la dieta mediterrània i ens hem deixat dur cap a una dieta molt rica en greix saturat, rica en sal i hipercalòrica. Tot plegat un desprofit molt dolent i que cal deixar. Hem de recomanar un bon nivell de consum de verdures i fruites, associat a un bon consum de peix.

Hem d'anar més lluny i a més de recomanar el consum de verdura, fruita i peix com a trets de la dieta mediterrània, també ens hem d'animar a promoure el consum d'aliments de les nostres illes. Malgrat no hi ha un únic patró de dieta mediterrània, es considera que sempre té una bona presència de fruita, verdura, llegums, peix i oli d'oliva. Els aliments lactis han de ser descremats. Tot això té unes explicacions. L'oli d'oliva és una de les millors fonts d'àcids monoinsaturats, el peix és la millor font d'àcids omega-3 i la fruita i la verdura són un autèntic rebost de substàncies antioxidants. Els experts de la Unió Europea han aprovat un programa molt interessant que consistirà en distribuir fruita fresca, el curs proper 2009-2010, de manera gratuïta a les escoles de primària dels països de la Unió Europea.

Per ampliar informació, vos recoman el següent hiperenllaç:

http://weib.caib.es/Recursos/aliments_funcionals_webquest/inici_.htm ■

DUES INSTITUCIONS CONDEMNADES A ENTENDRE'S

Bartomeu Cantarellas Camps

S'exemplifiquen en la persona de Joan Lladonet i Escalas que, en el doble vessant, ens lliura un llibre amb el títol *D'un pare, d'un mestre* i el subtítol "*L'educació dels infants a la família i a l'escola*", publicat per Editorial Moll, Mallorca 2007.

El llibre -262 planes- és un recull d'articles que, al llarg de més de deu anys, l'autor ha anat publicant a la revista *Ressò* del seu poble, Campos, i que avui podem gaudir totes les persones que no hem tengut coneixement o accés a la revista. El conjunt es converteix en una lectura fàcil, molt mengívola, però de digestió lenta i reposada; no hi ha perill d'empanxament, ans al contrari, ens queda una sensació reconfortant que ens reafirma en la tasca, no sempre fàcil, d'educar.

L'observació de qualsevol fet quotidià, que per la seva aparent insignificança pot passar despercebut, qualsevol anècdota, qualsevol situació real -viscuda o escoltada- és per l'autor motiu de comentari, d'opinió, de reflexió. I potser aquesta paraula -reflexió- sigui la que més vegades s'escriu al llibre, perquè en fa ús sempre seguit com a actitud i sobretot perquè ens fa reflexionar a totes les persones que el llegim. A l'actitud d'observador s'hi suma la de testimoni dels canvis que en el temps es produeixen en el seu entorn: famílies, escola, societat, pobles, ciutats...

Però, aquestes posicions -observador, testimoni- que podrien semblar passives, es converteixen en comportaments actius, compromesos, manifestacions de vegades contundents que no deixen de mostrar-nos una coherència molt estreta amb els seus dos vessants.

Són molts precisament els llibres teòrics de pedagogia que apareixen al mercat, però aquest no ho és i això el fa més atractiu. L'autor parteix d'una premissa: "no té cap regla o recepta d'or" per afrontar les diferents situacions que aborda. I això no és del tot cert, perquè el llibre el podem agafar com a vademècum o receptari -en una ocasió se li escapa "la recepta màgica, que ho és per la seva simplicitat"- que dona respostes, obre camins, apunta solucions a les molt diverses qüestions plantejades i que acaba convertint-se en un conjunt de regles d'or que per la seva senzillesa ens passa

desapercebut; "els actes tenen les seves conseqüències" (p. 60).

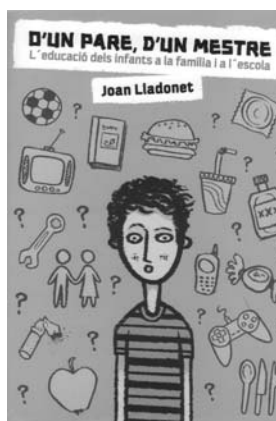
Entre els objectius que es traspuen en el llibre, n'hi ha un a la p. 50 que parla ell tot sol quan diu: "Tots junts sereu i serem més persones. I a més, persones educades." Però al cap a la fi tot l'objectiu és convidar a l'observació i a la reflexió, a formar el pensament crític, a mostrar el comportament ètic i l'acció educativa des de la concordança entre el que es diu i el que es fa, i amb el que es fa fer als altres.

Deu són els apartats en què es divideix l'obra i la temàtica concreta de cada un ens aboca a tants d'assumptes i tan diversos com: els objectius del Mil·lenni, la globalització, el consumisme, les actituds/actuacions polítiques i dels polítics, les autopistes, la televisió... fins a l'esport infantil, el temps d'oci i vacances, el fracàs escolar, la sobreprotecció, o el començament de curs, les conductes agressives i violentes a l'escola... i un enfilall més que es recullen com a petites píndoles al llarg del llibre. La idea d'educació democràtica "que ha de trobar el punt exacte entre la intervenció educativa i el creixement autònom dels infants (...) tipus d'educació susceptible d'esser millorada indefinidament" (p. 173), la disquisició entre disciplina i autoritat, l'equilibri entre autoritat i llibertat per

acceptar el principi "sense autoritat no és possible l'educació" (p. 168), prioritzar la formació davant la informació, el binomi mal entès ensenyament/aprenentatge que vol trencar per decantar-se cap al segon terme entès amb modernitat, són plantejaments i propostes que tenim al nostre abast i que ens poden ser molt útils.

Les dues institucions que sustenten el món del qual ha format i forma part l'autor estan condemnades a avenir-se i entendre's des del respecte mutu, des de la comunicació "molta i bona", des de la corresponsabilitat en la tasca educativa i no com sovint s'ha pensat -i s'hi segueix pensant- des de la responsabilitat delegada de la família sobre l'escola.

Per acabar, un propòsit molt clar que en Joan Lladonet ens manifesta quan diu: "Jo, en canvi, m'he embarcat en el camí d'ajudar a millorar l'educació". Llegiu-lo, s'ho val! ■

llibres

AAVV (2008)

Contam les nostres experiències

Palma. Escola de Formació en Mitjans Didàctics de l'STEI-i

Contam les nostres experiències és el darrer llibre que ha editat l'Escola de Formació en Mitjans Didàctics i Ensenyants Solidaris de l'STEI-i, amb l'ajuda de la Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració del Govern de les Illes Balears.

El llibre està dividit en tres blocs. El 1r està format per dos articles a manera d'introducció que expliquen com s'ha anat fent el programa de cooperació des que es varen tenir les primeres notícies el 2000, fins que es va estar en disposició d'enviar cooperants i de tenir socis col·laboradors que poguessin donar el suport i ajuda necessaris una vegada haver arribat allà. En aquest llibre es pot comprovar la tasca que s'ha fet en el camp de la solidaritat i la cooperació internacionals, entenent que l'educació és una eina eficaç de transformació social i denúncia de les causes originàries de les desigualtats.

El 2n bloc tracta de les entitats i els socis locals, que expressen el seu reconeixement i el seu agraïment per la labor que ha duit a terme l'STEI-i. Hi trobareu socis locals de Guatemala, de El Salvador, d'Hondures i del Perú. Tots donen una importància fonamental a aquesta cooperació que ha estat molt útil per al seu desenvolupament i capacitat.

En el 3r bloc, cooperants voluntaris i voluntàries contenen la seva experiència enriquidora, la seva aportació, les seves impressions, els sentiments i les sensacions que varen tenir desenvolupant la seva tasca, i el que és més extraordinari, la gran quantitat de coses que varen aprendre.

Com sempre el llibre es pot trobar a l'Escola de Formació en Mitjans Didàctics de l'STEI-i.

Mora, Ignasi (2008)

Ulisses II (Premi Mallorca de Narrativa 2007)

Palma. Editorial Moll (Raixa, 182)

Un home es desperta completament amnèsic embarcat en l'*Ulisses II*, un creuer de luxe. A partir d'aquesta sinopsi tan aparentment convencional, **Ignasi Mora** basteix una insòlita novel·la sobre la condició humana. L'autor proposa, a *Ulisses II*, un relat sobre la memòria, la identitat i el desig i el sexe, fortament present al llarg de la novel·la. Un relat esplèndidament contat, que finalment emplaça el lector a una mirada sense contemplacions sobre la pròpia existència.

AAVV (2008)

Organización de docentes en un mundo globalizado (Seminari Internacional)

Perú. IPP (Institut de Pedagogia Popular)

En aquest llibre s'hi publiquen totes les ponències que varen desenvolupar totes les persones que hi assistiren com a ponents, entre els quals destaca el president d'Ensenyants Solidaris", Pere Polo. En aquest Seminari es va precisar la pràctica de l'organització docent en una societat que exigeix reformes educatives en el marc de la globalització i que cerca ni àmbits d'interacció que contribueixin a una millora de la tasca professional i sindical.

Llibres

AAVV (2008)
Crítica y emancipación
Revista Ilatinoamericana de ciències socials
Buenos Aires. Revistas CLACSO

Crítica y emancipación és la revista teòrica de CLACSO, en el seu esforç per incentivar, encoratjar i enriquir el debat i la capacitat de reflexió i de formulació del pensament crític Ilatinoamericà en aquest començament de segle.

Trias i Mercant, Sebastià
L'antropologia cultural a les Balears (segles XIX-XX)
Palma. Edicions Documenta Balear (Quaderns d'història contemporània de les Balears, 59)

Aquest volum ofereix un estudi de conjunt sobre la història de l'antropologia cultural de les Balears des de l'època de la Il·lustració fins als nostres dies. S'ha fet una veritable anàlisi científica de la cultura de les Illes.

AAVV – Fòrum per la memòria del País Valencià (2008)
El genocidi franquista a València
Barcelona. Icaria editorial

Aquest llibre és un document històric de gran vàlua que demostra el genocidi silenciats fins avui de milers de persones de la zona republicana durant el període comprès entre la caiguda de València, l'any 1939 (el final de la guerra civil), i l'any 1945.

AAVV (2008)
OSAL - Observatorio Social de América Latina
Buenos Aires. Revistas CLACSO

Aquesta revista pretén promoure la reflexió i el debat entre els investigadors de la regió, així com propiciar l'intercanvi entre aquests, els moviments socials i el públic en general. El debat d'aquesta revista és sobre la construcció democràtica a Haití i El Carib, el paper de l'Estat i de la intel·lectualitat.

Vinas, Agnès i Vinas, Robert (2008)
El Llibre dels fets de Jaume el Conqueridor
Versió en català modern de Josep M. Pujol
Palma. Editorial Moll

Comte de Barcelona, rei d'Aragó, senyor de Montpeller, conqueridor de Mallorca, València i Múrcia, Jaume I és un dels grans reis del segle XIII, un monarca de l'estatura de sant Lluís de França o d'Alfons X de Castella. Al llarg dels segles el nombre dels seus lectors ha anat augmentant, però també la distància entre l'obra i el seu nou públic. Precisament l'objectiu d'aquest treball és intentar recuperar el diàleg amb un home que, per a nosaltres, és ara tan llunyà i tan proper...

Colom Cañellas, Antoni J. (2008)
La institució mallorquina d'ensenyament
Palma. Edicions Documenta Balear (Quaderns d'Història Contemporània de les Balears, 60)

L'Escola Mercantil, després anomenada Institució Mallorquina d'Ensenyament (1880-1887), va suposar una de les experiències més innovadores de l'educació balear dels segles XIX i XX. Es basà en els plantejaments krausistes de la Institució Libre de Enseñanza, i generà una forta polèmica a la societat mallorquina de l'època.

Salas Fuster, Antoni (2008)
Palma ahir, Palma avui
Palma. Editorial Moll

Diversos indrets de Ciutat s'il·lustren amb una fotografia de principis o mitjans del segle XX i una d'actual per fer palesa la transformació que ha experimentat el seu teixit urbà. Un peu de foto en català, castellà i alemany comenta de manera succinta l'abast d'aquests canvis. Aquest aplec de fotografies, antigues i actuals, facilitarà a la gent més jove saber com era antany la ciutat, i als no tan joves retrobar els indrets on jugaren de petits...

llibres

Rivera González, Isabel (2008)

Manual y módulos de desarrollo personal

Lima. CEPROMUP (Centro de Promoción de la Mujer del Pueblo)

Aquesta proposta metodològica tracta els temes de desenvolupament personal i està organitzada en quatre mòduls corresponents als temes següents: autoestima i identitat, maneig de conflictes, habilitats socials i lideratge transformador.

Rivera González, Isabel (2008)

Una propuesta alternativa para el desarrollo integral

Lima. CEPROMUP (Centro de Promoción de la Mujer del Pueblo)

És un llibre – quadern que conté una proposta metodològica de caràcter integral que promou l'enfortiment de capacitats i valors en els i en les docents, per contribuir en el procés de construcció del seu projecte de vida, així com dels i de les participants dels grups de capacitació.

Mayol, Maria (2008)

Delers i altres poemes

Palma. Consell de Mallorca (Mixtàlia, 13)

A través d'aquest recull es pot copsar l'obra poètica de l'autora, a la qual, com ella mateixa reconeixia, no va dedicar tot el temps i l'esforç, que hauria desitjat, precisament pel seu intens compromís de millorar la condició social de les dones, que, lamentablement, es va veure estrocat per la Guerra Civil, l'exili i la persecució política.

AAVV (2004)

La Escuela como territorio de intervención política

Buenos Aires. CTERA

Aquest llibre compila les reflexions d'investigadors que varen participar del primer tram (2002-2003) del Programa Nacional de formació Política, Sindical i Pedagògica de CTERA denominat "Nos subjectes en la reconstrucció del camp popular. El lloc dels treballadors de l'educació", que encara avui se segueix desenvolupant.

Graña i Zapata, Isabel (2008)

Maria Mayol i el foment de cultura de la dona

Palma. Edicions Documenta Balear (Menjaments, 77)

Aquesta obra és una aproximació biogràfica a la figura de Maria Mayol i Colom (1883-1959), escriptora, pedagoga, política i activista cultural integrada en el grup d'escriptors de l'Escola Mallorquina i també és una anàlisi detallada de la seva feina al capdavant del Foment de la Cultura de la Dona en l'època més fosca de la dictadura de Primo de Rivera...

AAVV (2008)

Paulo Freire. Contribuciones para la Pedagogía.

Buenos Aires. Libros CLACSO

Aquest llibre presenta treballs riquíssims pel seu valor acadèmic i per les experiències pedagògiques plenes de vida que ens aproximem a nous coneixements. En aquest sentit, els textos es destaquen per reinventar Paulo Freire i no per la repetició de la seva obra. Aquí hi trobam experiències plenes de vida, però no lliures de conflictes i dificultats realitzades en temps concrets d'expansió dels interessos del mercat sobre el dret de les persones a educar-se en espais públics.

Cussiànovich, Alejandro i Méndez, Donald (2008)

Movimientos sociales de NATS en América Latina

Perú. Social Advocacy and Virtual Education Marketing

Els autors plantegen la tesi que els nins, nines i adolescents de Nicaragua treballen, amb o sense el consentiment dels adults: per això, proposen, donar-los eines adequades perquè aquest treball sigui digne i es valori com cal des d'un moviment constituït i sòlid que els doni suports i faci les reivindicacions adequades.

Treballes al sector docent i encara no tens el teu automòbil assegurat a ATLANTIS?

**Nova Assegurança
d'Auto ATLANTIS**

Una de les millors
del mercat

25% de descompte per a tots els treballadors del sector.

4% de descompte per pagament anual.

Ex.: Peugeot 207 CONFORT 1.4 75 3p.

-Tercers amb vidres: **254,31 €**

-Tot risc amb franquícia (300 €): **385,98 €**

Home afiliat a STEI de 43 anys amb més de 10 anys de carnet. Pagament anual.

Oferim condicions i avantatges
exclusius per als afiliats a

STEI-i
INTERSINDICAL

Visita **ATLANTIS a Palma:**
C. Francesc de Borja Moll, 10
Tel. 971 71 86 81

cultura

BIBLIOTECA DE CULTURA ARTESANA

Centre Cultural la Misericòrdia, via de Roma, 1, Palma
bca@conselldemallorca.net

La Biblioteca compta amb més de 45.000 exemplars entre llibres i fullets i una hemeroteca amb més de 600 títols de revista. Disposa, també, d'un fons audiovisual format per més de 1.800 vídeos, més de 600 discs compactes i 3.900 fotografies i diapositives.

BIBLIOTECA LLUÍS ALEMANY

Centre Cultural la Misericòrdia, via de Roma, 1, Palma
bla@conselldemallorca.net

Biblioteca especialitzada en temàtica balear: de la història a l'art, dels costums a la cartografia, de la religió a la ciència...

UNITAT DE GESTIÓ I COORDINACIÓ DE BIBLIOTEQUES

Centre Cultural la Misericòrdia, plaça de l'Hospital, 4, Palma
gmas@conselldemallorca.net

La Xarxa compta amb 72 biblioteques integrades de forma plena en la vida cultural dels nostres municipis.

UNITAT DE PUBLICACIONS

Centre Cultural la Misericòrdia, via de Roma, 1, Palma
publicacions@conselldemallorca.net

Gestió i distribució d'edicions:

- Publicacions editades al Servei de Cultura
- Col·lecció «Mixtàlia»
- Col·lecció «Miscel·lània»
- Col·lecció «L'In6»

ARXIU GENERAL DEL CONSELL DE MALLORCA

Ciutat de Querétaro, 3, Palma
mgil@conselldemallorca.net

L'Arxiu del Consell està format pels documents que la institució ha emès i rebut al llarg de la seva trajectòria i abasta un extens període que s'inicia el 1257 i arriba fins a l'actualitat.

ARXIU DEL SO I DE LA IMATGE

Centre Cultural la Misericòrdia, plaça de l'Hospital, 4, Palma
asim@conselldemallorca.net

Arxiu especialitzat en cinema, fotografia, música i història oral, relacionats amb Mallorca, de lliure accés per a tots els ciutadans.

MUSEU KREKOVIC

Ciutat de Querétaro, 3, Palma
cromaguera@conselldemallorca.net

La col·lecció permanent es divideix en tres àmbits temàtics: el primer és dedicat a l'imperi dels inques i a les civilitzacions preincaiques; el segon àmbit, a l'Estat espanyol i a les Balears i la seva dimensió americana; i el tercer, al Perú, passat i present, i a la pau al món.

CAPELLA DE LA MISERICÒRDIA

Centre Cultural la Misericòrdia, carrer de la Misericòrdia, 2, Palma
Exposicions temporals

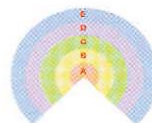
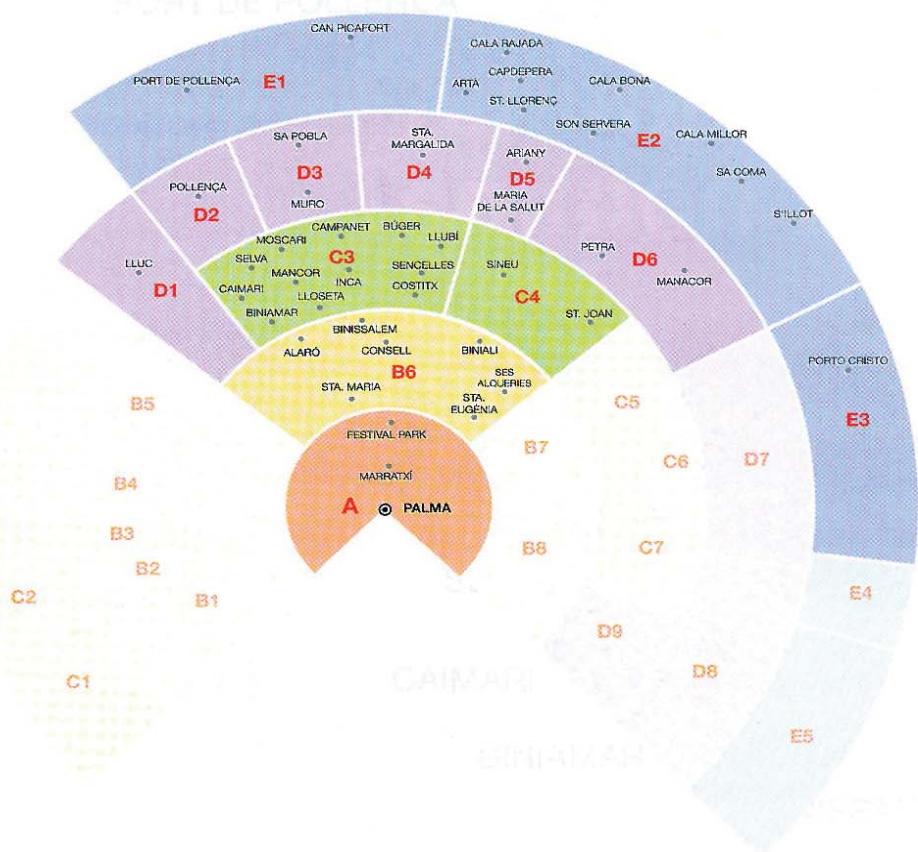
ILLA DE LLIBRES

Centre Cultural la Misericòrdia, via de Roma, 1, Palma
culturaescrita@conselldemallorca.net

Promoció de la cultura escrita que es produeix a la nostra illa i manteniment del fons viu de llibres produïts per les editorials privades i públiques a disposició dels lectors i les persones interessades a adquirir-los.

www.conselldemallorca.net

Entra en vigor el nou Sistema Tarifari Integrat en el servei de Tren i Bus + Tren

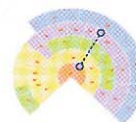
Corones
5 corones (colors)
concèntriques respecte a Palma

Zones tarifàries
Divisió dins de cada corona

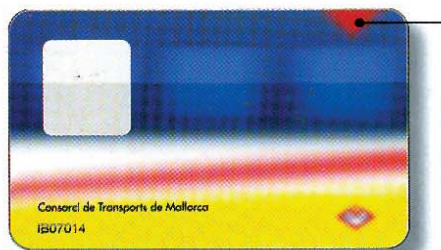

Poblacions

Salt
Desplaçament entre zones

Amb la Targeta Intermodal... Hi sortiràs guanyant!!!

- ▼ Targeta genèrica: entre 26 i 64 anys
- ▼ Targeta jove: fins a 25 anys
- ▽ Tercera edat i pensionistes: a partir del 65 anys i pensionistes
- ▼ Targeta família nombrosa

On es pot aconseguir? A l'Estació Intermodal de Palma (Punt d'Informació) i als punts d'informació de les estacions del tren d'Inca i de Manacor, de forma gratuïta.

On es pot utilitzar? Ara la Targeta Intermodal es pot utilitzar en la xarxa de TREN de serveis ferroviaris de Mallorca i a les línies d'autobús amb servei de BUS + TREN.

On es recarrega? En les màquines automàtiques de recàrrega de les estacions de Jacint Verdaguer, Marratxí, Inca, Son Costa - Son Fortesa, Manacor, sa Pobla i la Intermodal de Palma i a les taquilles de les principals estacions. També pot recarregar-la el conductor de l'autobús amb servei de BUS + TREN.

		0 Salts	1 Salt	2 Salts	3 Salts	4 Salts
T20	Caduca als 120 dies	12€ 0,80 €/un.	16€ 0,80 €/un.	27€ 1,35 €/un.	36€ 1,80 €/un.	45€ 2,25 €/un.
T40	Caduca als 45 dies	19,20€ 0,48 €/un.	25,20€ 0,63 €/un.	36€ 0,90 €/un.	48€ 1,20 €/un.	60€ 1,50 €/un.

Des del dia 14 de gener de 2008 no es venen més títols de transport Tren-5, Tren-10, Tren Mes, Targeta Blava, etc.
Per recuperar l'abonament dels viatges no realitzats heu de dirigir-vos a les taquilles abans del dia 15 de març de 2008.

Per a més informació: Tel. 971 177 777 · <http://tib.caib.es>

